

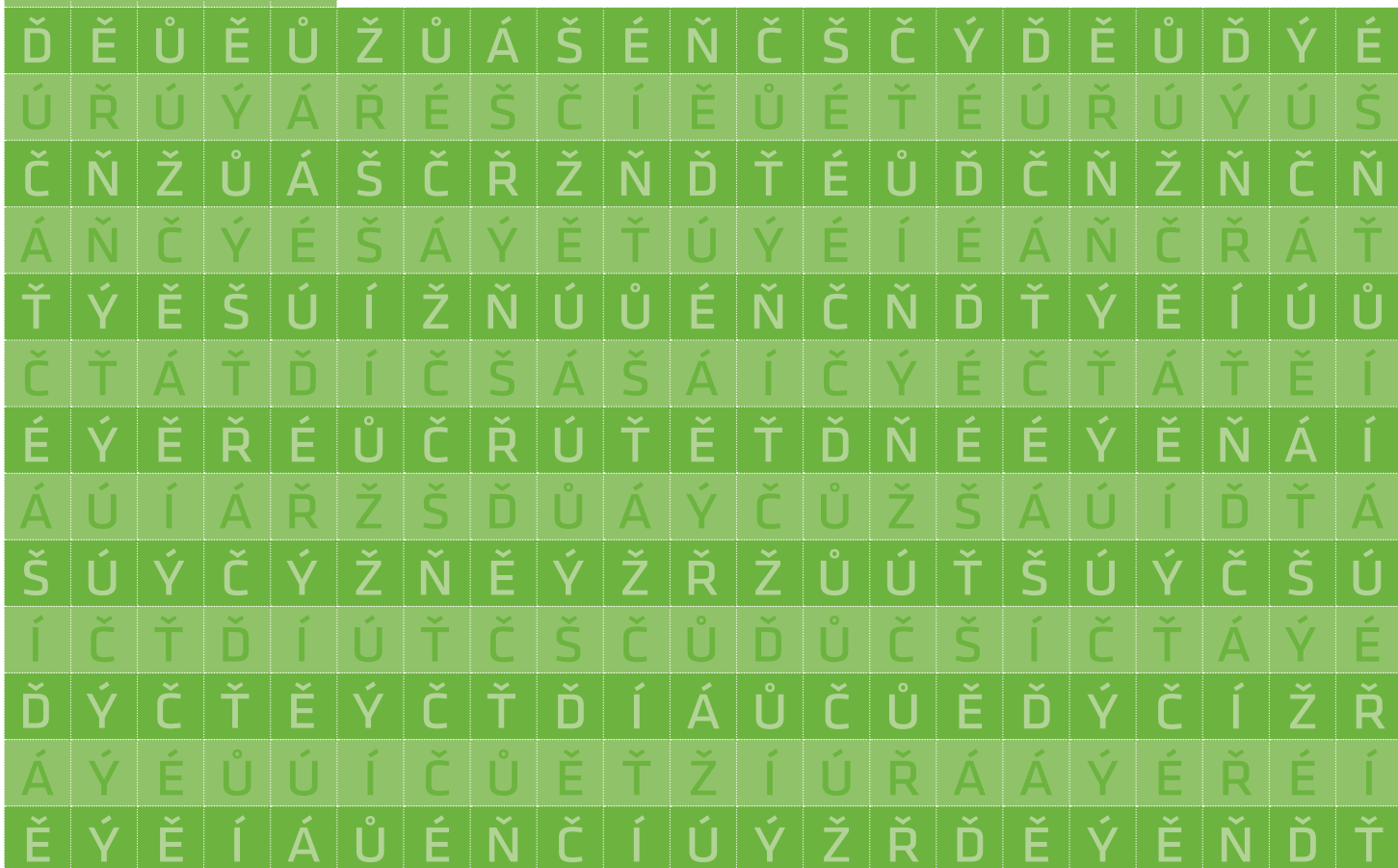

Česky v Česku I

» pro studenty se znalostí ruštiny

» manuál pro učitele

» Dana Nývltová

Ň É Č Ď Á Ě É Ř Ý Ů Á Á É Ú Ď Ú Č Á Ě Č É Á Š Í
Č Ů Ě Ÿ Ÿ Č É Ě ň Á Ě Ě Á Ď Ď Ě Ř ň Ÿ Č Ě Á Ě Í Ÿ Ů
Ý É Á Č É Ě ň Á Ě Ě Ů Š ň Ě Ÿ Ů Á Ž Č Ě Ď É Š Š Á
Ď Í Ě Ů Í ň Á Ě Ě Ů Š ň Ě Ÿ Ů Á Ž Č Ě Ď É Š Š Á
Í Ě Ě Ů Í ň Á Ě Ě Ů Š ň Ě Ÿ Ů Á Ž Č Ě Ď É Š Š Á
Č Ů Á Ů Ř Ř ň ň Ž Č É Ě Á Ž Č Ě Ď É Ď É Š Š Á
Ů Ě Ů Ě Á Ď Ů Á ň Ů Ý Š Ý É Ď É Ď É Š Š Á
Ď Ě Á Í Ř ň Ř Š Ě Ž É Ď Č Á Ď Ý ň Ř Í Ě ň Ď Č Á
Ý Č Ě Ž É Ď Č Á Ě Š Ý Ů ň Ů Č Á Ú Ě Á Ě Š Ý
Ú Ř Ď Ř Í Ě Š Ř É Á Ž É Á Ž É Š ň Ě Ů Í Á Ú É

Č Ř Ž Ň Ď ť é ů Ď í ř é ť ž ť á ů á
á ý ě ť ú ý é í é ť ě í á ů č ů ě í
ž ň ú ů é ň č ň ě ů ě ť ž í ú ř á ř
č š á š á í č ý é ň č í ú ý ž ř ě ň
č ř ú ť ě ť ě ň é ť ž ř é ť ě ř ú ř
š ě ů á ý č ů ž š ú ň ž í ň ž ň á š
ň ě ý ž ř ž ů ú ť é ř č ř ú í ž ň ě
ň ž ň á
ú í ž ň
ď í č ů
á š é ý
ě š ě ů
é ů á ý
č ů ž š
č š č ý ň č ť é ť ž ř é ť ě ř ú ř č
ú é ť é á í é í ú ň ž í ň ž ň á š á
ť é ů ě ž ů č ů é ř č ř ú í ž ň ě ť
ý é í é ě ť č í ú ň ě š ě ě í č ů ž š
ň č ň ě ú ň é ý ě ů ě ň á š é ý é ý
í č ý é á š é ř ě ň ž ý ě š ě ů ě ů
ť ě ň é č ř é í č ů č ř é ů á ý č ň
č ů ž
ž ů ú
ď ů č

Česky v Česku I

» pro studenty se znalostí ruštiny

» **manuál pro učitele**

» Dana Nývltová

ÚSTAV JAZYKOVÉ A ODBORNÉ PŘÍPRAVY UK V PRAZE

AKROPOLIS

2008

š á ů
ý ě ý
é ý ú

Materiál vznikl v rámci projektu Human Step CZ 04-4-09
financovaného iniciativou EQUAL Evropské unie realizovaného Ústavem jazykové a odborné přípravy
Univerzity Karlovy v Praze.

Lektorovaly:

PhDr. Helena Confortiová, CSc.

PhDr. Jitka Cvejnová

PhDr. Zdena Ostmeyerová

Toto dílo, včetně všech svých částí, je zákonem chráněno. Každé jeho užití mimo úzké hranice zákona je nepřipustné a je trestné. To se týká zejména reprodukování či rozšiřování jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, fotografického či elektronického), ale také ukládání v elektronické formě pro účely rešeršní i jiné. K jakémukoli využití díla je proto nutný písemný souhlas nakladatele, který také stanoví přesné podmínky využití díla. Písemný souhlas je nutný i pro případy, ve kterých může být udělen bezplatně.

This work and all parts of it are protected by law. Any use which exceeds the limits specified by law is not allowed and is a punishable offense. This applies especially to reproduction and distribution in any form (including mechanical, photographic and electronic), but also to storage in electronic form for research and other purposes. Inquiries regarding use of this work must be submitted to the publisher in writing; the publisher will also prescribe the conditions for use. A written agreement is necessary even in cases where permission is granted free of charge.

© Dana Nývltová, Jitka Pinková (poznámky ke gramatice), 2008

© Editorka Jana Čemusová, 2008

© Illustrations Svatava Škodová, 2008

© Graphic & Cover Design Studio Lacerta, 2008

© Univerzita Karlova v Praze – Ústav jazykové a odborné přípravy, 2008

© Nakladatelství Akropolis s. r. o., 2008

ISBN 978-80-86903-65-1

OBSAH

Seznam symbolů (ikon)			6
Přehled zkratk a slov			7
Česky v Česku (pro ruský mluvící studenty) – několik slov na úvod od autorek			8
Název lekce	Témata / řečové situace / intence	Gramatika	
1 Jak se jmenujete? Jak se jmenuješ?	Dobry den. Jmenuju se... Dobry den. Odkud jste? Ahoj. Odkud jsi? Česká republika Kdo je to? Co je to?	Fonetika Slovesa -OVAT Jak oslovujeme? Zájmena osobní Sloveso být / nebýt Jak to říkají Češi. Jak to říkají rusky mluvící. Zájmena přivlastňovací (posesivní) Jak to říkají Češi. Jak to říkají rusky mluvící.	19
2 Kdo je to? Co je to?	To je... Kde je...? Co je...? Místnost, město... Číslo telefonu. Číslo domu. Kolik...?	Fonetika Jak poznáme rody u zájmen, adjektiv a substantiv? Nominativ a lokál singuláru Ještě jednou lokál singuláru Číslovky základní 1–40 Kolik je...? Číslovky řadové	29
3 Nakupuju, nakupuješ? Nakupujeme...	Nakupování, obchod Kdo je prodavač/ka? Co říká? Kdo je zákazník/nice? Na co se ptá? Za kolik máte...? Kolik to stojí?	Fonetika Adjektiva – opozita Slovesa -OVAT Akuzativ singuláru Číslovky základní 50–100 Jak můžeme číst číslovky? Fráze se slovesem mám,...	39
4 Čas a program dne	Čas a časové údaje Kolik? V kolik? Kdy? Kolik je hodin? Denní program. Kdy co děláte?	Fonetika Přízvuk Slovesa -AT Číslovky základní 100–3000 Letopočty Slovesa – přehled tvarů préterita (3. os. sg. / pl.)	51
5 Co děláš? Co děláte? Co dělají?	Čím kdo je? Profese. Čím kdo chce být? Kde kdo pracuje?	Fonetika Intonace Přechylování jmen ON – ONA Příjmení Akuzativ singuláru Slovesa -IT / -ET / -ĚT Sloveso mít / nemít Slovesa znát, vědět, umět Kolik? Za kolik? Za...	57
6 Orientace – Kde? Kam?	Prosím vás, kde je...? Prosím tě, kam...? Rozhovor s panem Aksabanem Čím jedeš? – Čím jedete? Odkud kam a čím?	Fonetika Kde je kniha? Kam dáváš knihu? Lokál singuláru Kde? Kam? Genitiv singuláru Genitiv singuláru – maskulinum Slovesa jít / jet	69
7 Co se děje? Služby	Co mám dělat?!? Reklamace a oprava Nehoda a havárie Na cestě	Fonetika Slovesa pohybu – prefixy Slovesa pohybu Slovesa nést / číst / psát	77
8 Práce – volný čas	Co děláte, když máte čas? Jak trávíte svůj volný čas? Můj víkend Co rád / ráda děláte?	Fonetika Slovesa hrát něco / hrát na něco Slovesné vazby – rád, ráda + slovesné tvary Nominativ plurálu Nominativ a akuzativ plurálu Slovesné vazby – rádi, rády + slovesné tvary Adjektiva	87

SEZNAM IKON (SYMBOLŮ)

POSLOUCHEJTE / OPAKUJTE

VYSLOVUJTE

GRAMATIKA

(výklad gramatického jevu nebo části gramatického jevu)

TABULKY

(odkaz k přehledným tabulkám)

VŠIMNĚTE SI / PAMATUJTE SI

(gramatické jevy, vazby slov aj.)

PROCVIČENÍ / OPAKOVÁNÍ

VYPRÁVĚJTE / POPIŠTE / DISKUTUJTE / SEHRAJTE DIALOGY / PTEJTE SE

ČTĚTE / PŘEČTĚTE

NAPIŠTE / PÍSEMĚ DOPLŇTE

ŽIJEME V ČR

PAMATUJETE SI?

SLOVNÍ ZÁSoba

PŘEHLED ZKRATEK A SLOV

Termíny použité v učebnici	Lingvistická terminologie	České jazykovědné názvosloví
adj.	adjektivum	přídavné jméno
f.	femininum	ženský rod
m.	maskulinum	mužský rod
n.	neutrum	střední rod
než.	animatum	neživotný
os.	persóna	osoba
p.		pád
pl.	plurál	množné číslo
sg.	singulár	jednotné číslo
ž.	inanimatum	životný
adjektivum	adjektivum	přídavné jméno
adverbium	adverbium	příslovce
akuzativ	akuzativ	4. pád
dvojhláska	diftong	dvojhláska
futurum	futurum	budoucí čas
genitiv	genitiv	2. pád
imperativ	imperativ	rozkazovací způsob
instrumentál	instrumentál	7. pád
lokál	lokál	6. pád
minulý čas	préteritum	minulý čas
modální sloveso	modální sloveso	způsobové sloveso
nominativ	nominativ	1. pád
osobní zájmeno	personále	osobní zájmeno
posesivní zájmeno	posesivum	přivlastňovací zájmeno
prézens	prézens	přítomný čas
přízvuk	akcent	přízvuk
reflexivní sloveso	reflexivum	zvrtné sloveso
samohláska	vokál	samohláska
sloveso / verbum	verbum	sloveso
souhláska	konsonant	souhláska
spojka	konjunkce	spojka
substantivum	substantivum	podstatné jméno
vokativ	vokativ	5. pád

ČESKY V ČESKU (PRO RUSKY MLUVÍCÍ STUDENTY) – NĚKOLIK SLOV NA ÚVOD OD AUTOREK

Předkládané dva moduly **Česky v Česku** (M1 a M2) jsou založeny na vícevrstevném sylabu.

K první významné vrstvě námi předkládaného sylabu patří tematický přehled vedený především potřebami (podloženo průzkumem) cílové skupiny. Další z jeho vrstev je parcelovaný a postupný výklad české gramatiky s implicitním důrazem na vybrané (gramatické) jevy, jež činí problémy ruským mluvčím. Nedílnou součástí sylabu je soustavný důraz na rozvoj komunikačních dovedností studentů cílové skupiny.

Z produktivních dovedností se klade důraz především na mluvení. Z receptivních pak na čtení.

Stále více se také ukazuje a potvrzuje, že dnešní společnost získává značnou část informací mimo jiné zdroje zejména na internetu, a proto je dovednost vyhledávat potřebné informace a schopnost porozumět jim pro každého člověka velmi důležitá. Právě s uvedenými kompetencemi souvisí proces psaní, na který se v předkládaném materiálu nahlíží jako na dovednost navazující.

Nácvik psacích aktivit se soustředí na:

1. a) psaní samo (některým účastníkům jazykových kurzů může činit problémy psaní v latině, ačkoli lze konstatovat, že takoví účastníci v kurzu nepřevažují.) b) hláskování, tj. na spojení slyšeného zvuku se správným grafémem, c) doplňování písmen do slov (podle paměti / podle poslechu),
2. schopnost vyplnit dotazníky a formuláře, odpovědět na inzeráty, popsat cestu, zapsat si poznámky, zvládnout vyplnit reklamační protokol apod.
3. dovednost sestavit, sepsat a vyplnit strukturovaný životopis. (Vypracovat / sepsat vlastní strukturovaný životopis představuje z hlediska psaní nejnáročnější úkol, jenž je v učebním materiálu zařazen.)

Vytvořit audiomateriál k předkládanému sylabu bohužel nebylo možné. To ovšem neznamená, že by komunikační dovednost, jakou představuje poslech, byla v materiálu opomíjena, že by důraz na zvládnání dané dovednosti chyběl a nácvik poslechu z něj byl vynechán. V materiálu jsou buď explicitní úkoly zpracované pro poslech, nebo texty, s nimiž je možno pracovat jako s poslechem (tj. čtete vy, eventuálně studenti). Doporučujeme věnovat se v každé lekci dostatečně poslechu, s poslechem pracovat. V některých případech je na vašem zvážení, se kterým textem se rozhodnete zacházet jako s poslechovou aktivitou. (V instrukcích jsou tyto texty vytipovány a doplněny aktivitami.) Je nadmíru žádoucí, aby studenti slyšeli skutečné nahrávky zpráv, vyprávění, dialogů aj. Doporučujeme vám k těmto účelům používat a využívat materiály jiné, vámi vybrané, a to v souladu s autorskými právy.

Nejdůležitějším vytčeným cílem předkládaného sylabu je, aby se studenti za jeho pomoci byli schopni naučit komunikovat česky a domluvili se se svými komunikačními partnery v nejrůznějších komunikačních situacích.

VÝSLOVNOST / FONETIKA

Můžeme konstatovat, že pro ruské mluvčí je vedle interferencí v gramatické oblasti a slovní zásoby nejnáročnější komplikací (a také diskriminačním faktorem) nesprávná výslovnost.

Od první lekce, do níž je zařazeno velmi stručné srovnání mezi ruským a českým přízvukem, intonací, tempem řeči a kvantitou samohlásek, se věnujeme postupnému nácviku správné výslovnosti jednotlivých hlásek, slov i slovních spojení. Každá lekce obsahuje fonetický úvod, který souvisí s vlastní lekcí (např. **M1L2**, kde se probírá lokál, je ve fonetice zařazeno spojení předložky a slova, znělost a neznělost; **M1L3**, kde se studenti učí akuzativ singuláru feminin, obsahuje nácvik výslovnosti dvojhlásky OU). V lekcích **M1L1 – M1L5** dostává fonetická průprava větší prostor, je rozsáhlejší, od **M1L6** je po fonetice bezprostředně vložena aktivita, která se soustředí na výslovnost (**M1L6 cv. 2**. Jsme ohleduplní?), ale již předznamenává a uvozuje vlastní téma lekce. Doporučujeme tuto fonetickou část využívat každou vyučovací jednotku. To znamená, že po dobu probírání jedné lekce je nutné se především soustředit na konkrétní jevy, cvičení několikrát opakovat, variovat a vracet se k nim během lekce samotné. Tím nechceme naznačit ignorování ostatních výslovnostních problémů, ale zdůraznit vždy nácvik určitého jevu. V Modulu 2 se navazuje na Modul 1, výslovnost se opakuje, rozšiřuje a doplňuje.

Po celou dobu kurzu je nutné dbát především na správný slovní a větný přízvuk při mluvení, reprodukování a čtení. Doporučujeme také se studenty psát krátké diktáty, vytvořit cvičení na doplňování diakritiky, podtrhávání přízvuků ve slovech, procvičování čtení otázek a odpovědí, trénovat výslovnost při každé příležitosti. Především při nácvičování nových frází či slovních spojení. Tempo v češtině je pomalejší než v ruštině, proto nezapomínejte zpomalovat tempo řeči u studentů, kterým mluvení nedělá problémy.

Rozdělení jednotlivých jevů je vedeno na základě důležitých aspektů českých výslovnostních specifík, ale především také na srovnání s ruštinou. Zdůrazněny jsou ty oblasti, které obvykle ruským mluvčím působí největší problémy. Ne pro všechny studenty bude však ruština jejich prvním jazykem. Nelze proto předpokládat stejné výslovnostní problémy. Rodný jazyk některých studentů může vytvořit lepší předpoklady pro naučení se správné české výslovnosti, než je tomu u rodilých mluvčích ruských.

Při nácvičování správné výslovnosti dbejte na to, aby studenti nejprve slyšeli správnou verzi od vás (i několikrát), teprve potom ji reprodukovali. Nacvičujete tak zároveň jejich poslechovou dovednost, (i když nebudou ihned schopni správné reprodukce).

Nejjednodušší nácvičovací aktivitou výslovnosti je chórové a individuální opakování, které je také velmi efektivní. Pokud opakujete individuálně, opravujte studenty okamžitě a nechte je slova opakovat (pozor na frustrace, odhadněte správnou míru opravování), vždy je pochvalte, jakmile uslyšíte správnou (či přibližně správnou - u studentů, pro něž toto představuje velký problém) verzi.

SLOVNÍ ZÁSoba

Slovní zásoba Česky v Česku (pro rusky mluvící studenty) se odvíjí od několika základních principů:

- Je do ní zařazena základní slovní zásoba nutná pro denní život v pobytovém zařízení. Především se ale soustředíme na slovní zásobu ze života mimo něj, neboť cílem učebního materiálu je načerpat dostatek slovní zásoby pro možný budoucí život v ČR.
- Slovní zásoba je volena v souladu s úrovní A1 (A1+) Společného evropského referenčního rámce pro jazyky a referenčních popisů Čeština jako cizí jazyk včetně doporučené frazeologie.
- Slovní zásoba ne zcela nová, která je podobná slovům, jež studenti znají z ruštiny (často využita jako pasivní), je obsažena zejména v textech.
- Aktivní a pasivní slovní zásoba, kterou je však velmi těžké a priori určovat vzhledem k naprosté rozrůzněnosti možných skupin a jejich individuálních účastníků. Konkrétní situace od vás vyžaduje, abyste se slovní zásobou zacházeli v souladu se složením konkrétní studijní skupiny.

SLOVNÍČEK

Slovní zásoba je nedílnou součástí každé lekce v učebních materiálech a představuje ten nejpodstatnější soubor slov, který by si studenti měli u každé lekce bezpečně osvojit, aby porozuměli nejen textům, které jsou v lekci zařazeny, ale i výrazům ve cvičeních. Na závěr každé lekce je uvedena nejdůležitější slovní zásoba z lekce.

Na konci každé učebnice (M1 a M2) naleznou studenti souhrnný slovník. V něm jsou zařazeny další výrazy, jež se v lekcích vyskytují. Zkratky slovního druhu nebo jmenného rodu jsou připojeny jen k substantivům, adjektivům a slovesům (stejně jako u slovní zásoby za lekcemi).

Nedílnou součástí obou učebních materiálů je **Celkový slovník** (je zpracován jako samostatná příloha). Více k tomu, jak pracovat s **Celkovým slovníkem** najdete v části **Jak pracujeme s...**

Snažte se vést studenty k práci se slovníky, k vyhledávání výrazů, k jejich osvojování od samého začátku výuky.

PRAKTICKÁ PRÁCE S MLUVENÍM

Studenti se mohou zdráhat mluvit a vzájemně mezi sebou komunikovat v češtině, neboť to pro ně zpravidla představuje nepřírozenou situaci. A to zejména vzhledem k tomu, že se mohou s ostatními snadno domluvit rusky. V tomto ohledu je nezbytně nutné při každé příležitosti klást důraz na aktivity zaměřené na proces

mluvení. Aktivity spojené s nácvikem mluvené komunikace a jejím rozvojem jsou vedeny napříč každou lekcí. Jsou propojeny se situacemi běžného života, se situacemi, v nichž se studenti zpravidla ocitnou, (např. představit se, sdělit osobní informace, zeptat se na cestu, popsat místo, kde bydlím / žiji, vysvětlit, co mě bolí, říci, co nepotřebuji).

Pro studenty je to náročná situace, a proto před samotným mluvením musí předcházet přípravná fáze. Jedním typem nácviku praktické práce s jazykem jsou dialogické texty sloužící jako modelové. Studenti si nejprve dialogy přečtou pro sebe, pak je „přehrávají“ a následně varují nebo použijí v jiné situaci. Tento typ aktivity lze dělat prakticky se všemi dialogickými texty v materiálu. U monologických typů textu jsou studenti nabádáni k převzetí rolí, nejprve převyprávění a pak k vytváření dialogu s danou osobou. Pro praktickou práci jsou také připraveny otázky, na které nejprve studenti odpovídají podle sebe, potom ve dvojicích, či otázky naopak dopředu připravují a pak je zkoušejí v praxi. K této práci studenti využívají také sekce se slovní zásobou a frazeologismy. V lekcích mají své nezastupitelné místo situace z běžného života (nakupování, návštěva restaurace, služby a podobně), v nichž se studenti jednak seznamují s fakty, jednak mají příležitost k praktické práci.

Při praktické práci s mluvením je velmi důležitá přípravná fáze, kdy si studenti připravují a zapisují otázky, dělají poznámky, vypisují slova, plánují, co budou říkat. Je to velmi důležité pro co nejsprávnější vyjádření toho, co chtějí říct / prezentovat. Přípravná fáze je důležitá také z psychologických důvodů. Studenti budou sebevědomější, budou-li používat jazykové prvky uvědoměle, s přípravou.

Komunikačním jazykem skupiny by se měla stát čeština a studenti si od začátku musejí tuto skutečnost uvědomovat a snažit se vyjadřovat česky.

ČTENÍ

Materiál obsahuje různé typy textů, jak obsahem, tak formou. Od základních dialogů odrážejících běžné každodenní situace, přes krátké texty pro prezentaci a výklad nových gramatických jevů, komiksové texty, nápisy, informativní texty vyprávěcí či shrnující, interaktivní doplňovací texty k textům primárně zaměřeným na porozumění. Postupuje se od textů velmi jednoduchých ke složitějším a komplexnějším (především v M2). Z hlediska rozvrstvení textů obsahují lekce především texty didaktické a adaptované. V menší míře pak texty autentické. V manuálu doporučujeme, kdy je vhodné zpestřit a doplnit výuku autentickými texty, a přinést je tedy s sebou (např. jízdní řád, telefonní seznam, plakátek, leták, nápis). Nicméně i přesto můžeme konstatovat, že do učebního materiálu jsou zařazeny jak texty výchozí, tak základní a doplňkové.

Komplexnější texty jsou opatřeny přípravnou fází, kterou zpravidla tvoří: návodní otázky k textu, práce s obrázkem, diskuse na dané téma, hádání a predikce (odhad) odpovědí, vyhledávání informací v autentickém materiálu. Popř. přípravnou fází tvoří probíraný problém (**M1L4 cv.7.**). Vlastnímu čtení musí přípravná fáze předcházet. Pokud nejsou cvičení přímo obsažena v lekcích, najdete k textům doplňkové materiály a úkoly v manuálu pro učitele. Po procesu čtení textu na něj navazují otázky na porozumění, variování textu, také doplňování informací z textu do tabulek, tvoření dialogu na základě textu, diskuse k obsahu textu. Eventuálně se k textu vrací a odkazují na něj cvičení v další části lekce a vedou studenty k tomu, aby s ním znovu pracovali. A to především tehdy, jedná-li se o predikci některých jevů.

POSLECH

Jak již bylo řečeno autentický audiomateriál k učebnici není k dispozici. Učebnice nicméně obsahuje poslechová cvičení. Jednak jsou to cvičení zaměřená na výslovnost a fonetický nácvik (**M1L1 cv. 4. a**), s ním související obrácený postup správně zaznamenávat / vybírat variantu slyšeného (**M1L1 cv. 4. c**), **M1L5 cv. 3. a**), jednak obsahuje texty vyložené koncipované jako poslechové (včetně přípravné fáze – **M2L5 cv. 3.**), jednak lze jako s poslechovými pracovat i s texty dalšími (**M1L5 cv. 4.**). Tyto poslechové texty jsou v manuálu pro učitele zvýrazněny: **poslech**. Důležité je, aby studenti byli pravidelně vystaveni poslechové aktivitě. Stratifikace poslechových textů (kromě textů zaměřených na výslovnost) postupuje opět od textů dialogických (zde před-

stavuje problém jejich prezentace, z tohoto důvodu někdy učební materiál obsahuje repliky jednoho účastníka dialogu, druhého čtete vy (**M1L8 cv. 10.**; takovým způsobem lze upravit i jiné dialogické texty z učebnice např. **M2L3 cv. 2.**), delší příběhy na porozumění ke kontrolním poslechům – zda například ve cvičení studenti odpověděli správně (především v případech, kdy mají doplňovat slova, nebo odpovídat na nějaké otázky – **M2L1 Pamatujte si cv. 1.**). Některé poslechové texty opět pracují s predikcí (**M2L6 cv. 2.**).

Záleží na vás, kdy se rozhodnete pro poslech. Důležité je praktikovat jej pravidelně a co nejčastěji (také s využitím jiných materiálů).

Pokud se rozhodnete pro hlasité čtení, nezapomínejte, že je to velmi náročná (a nepřírozená) situace. Studenti by měli především text číst a pochopit. Nenabádáme k zavrhování hlasitého čtení učitelem/kou, chórového, nebo individuálního hlasitého čtení. Důležité však je rozlišovat mezi funkcemi toho kterého způsobu. Texty slouží zároveň k nácviku správné výslovnosti, intonace a tempa, které jsou v češtině a v ruštině odlišné. Tato aktivita může být tedy zařazena jako jedna z aktivit navazujících (především u komplexnějších typů textů).

PSANÍ

Materiál obsahuje různé varianty cvičení zaměřených na psaní – nácvik psaní samotného (především v prvních lekcích), kontrolované psací aktivity – sestavování vět, slovosled, doplňování správných slov / tvarů, ale také volnější aktivity jako napsat e-mail, vzkaz, popsat svůj den a praktické doplňování reálných autentických materiálů – formulářů, dotazníků, podpisy smlouvy. Zmíněné materiály jsou buď obsaženy v učebnici či v manuálu, nebo si je budete připravovat a do školy přinášet jako texty / aktivity doplňující.

Nezapomínáme ani na procvičování pravopisu a hláskování. Především je třeba se soustředit na správný záznam kvantity, zapisování čárek a háčků nad slovy. V úvodních lekcích jsou obsažena cvičení, která se dají variovat v průběhu celého kurzu – doplňovat interpunkci, chybějící slova, hledat chyby ve slově, psát podle diktátu.

Především v práci s autentickými materiály využíváme toho, že se studenti učí v ČR a mohou dokonce některé sami do školy přinášet.

GRAMATIKA

Při výkladu gramatických jevů ve vlastním učebním materiálu (signalizováno na příslušných místech v lekcích ikonou) jsme zvolily horizontální způsob výkladu. Nikoli tedy vertikální způsob výkladu, s nímž jsme se mohly setkat v řadě učebnic češtiny pro rusky mluvící cizince. Horizontální způsob výkladu jsme zvolily i přesto, že se vzhledem k podobnosti jazykových systémů obou jazyků při výuce češtiny jako cizího jazyka u rusky mluvících spíše nedoporučuje a neupřednostňuje.

Výhody ve zvoleném horizontálním způsobu výkladu nacházíme v:

- a) možnosti hned v úvodní lekci představit studentům pád, který se výrazně odlišuje od ruského gramatického systému.

Již v první lekci seznamujeme studenty s vokativem, který představuje pro rusky mluvící cizince jednu z podstatných odlišností od ruského jazykového systému. Funkci vokativu současně demonstrujeme ve frázích, v dialozích a v krátkých textech a rovněž ve cvičeních. Studenty chceme již od počátku výuky češtiny vést k tomu, aby si tuto odlišnost uvědomili a užívali náležitě tvary vokativu při oslovení osob (komunikačních partnerů) v různých komunikačních situacích.

- b) možnosti představit studentům jednotlivé pády podle frekvence jejich užívání.

V učebním materiálu platí, že pády u jmen (zejména substantiv a adjektiv) představujeme studentům podle frekvence jejich užívání. Vlastnímu horizontálnímu způsobu výkladu např. tvarů (koncovek pádů) u substantiv předchází v lekci texty a dialogy, do nichž jsme gramatické jevy zakomponovaly

a graficky označily a v nichž se studenti „komunikačně“ s tvary daného pádu setkají. Můžou si tvary daného pádu osvojit ještě před jeho vlastním výkladem.

Jsme přesvědčeni o tom, že této skutečnosti může vyučující využívat a studenty vést ke správnému osvojování a osvojení si určitého tvaru. Na tvary je rovněž může upozornit při četbě dialogů, při poslechu textu. Nicméně není ještě nezbytné, aby vyučující vykládal daný jev, protože zpravidla až po textu, v němž se objevují gramatické jevy, následuje v učebním materiálu (signalizováno na příslušných místech v lekci ikonou) maximálně zjednodušený výklad daného gramatického jevu.

Chceme vyučující upozornit na skutečnost, že výklad v učebním materiálu je sice značně zjednodušený, nicméně přehledný a – prokázalo se při vlastní výuce podle těchto učebních materiálů – i dostačující. Nicméně tento horizontální způsob výkladu je možné, v některých případech (v závislosti na složení skupiny studentů a jejich jazykové vybavenosti / zdatnosti) nezbytné doplnit vertikálním způsobem výkladu. Vertikální způsob výkladu vybraných gramatických jevů české gramatiky jsme použili v **Tabulkách**. V učebním materiálu je na ně vždy odkaz. (Signalizováno na příslušných místech v lekci ikonou a odkazem na tabulku / tabulky.) Více k tomu, jak pracovat s **Tabulkami** najdete v části **Jak pracujeme s...**

Uvědomujeme si, že způsob výkladu gramatických jevů použitý v Tabulkách může být pro některé studenty výhodnější, protože jsou na tuto metodu výkladu gramatiky „zvyklí“ z výuky ve školách země svého původu.

Je tedy nezbytné, aby vyučující studentům sdělil a popř. vysvětlil výhody horizontálního způsobu výkladu gramatických jevů.

- c) možnosti seznamovat studenty s gramatickými jevy „komunikačně“.

Vycházíme z předpokladu, že není možné před rusky mluvícími studenty tzv. zatajovat existenci pádů u jmen a slovesných tvarů u sloves, o kterých jsme se zatím ve výkladu nezmínily. Mnozí z nich se na podoby deklinačních a konjugačních paradigm jak v českém jazykovém systému, tak v ruském jazykovém systému budou dotazovat a ptát se na ně již od samého počátku výuky. (Naši zkušenosti potvrzují např. dotazy účastnic jazykových kurzů češtiny jako cizího jazyka, které v rodné zemi vyučovaly ruštinu, angličtinu, či jiný cizí jazyk.)

Můžeme tedy konstatovat, že s pády, slovesnými tvary, tvary 2. stupně adjektiv apod., které nebyly v lekcích vyloženy (budou vyloženy v lekcích následujících), se budou moct studenti setkávat v hojném zastoupení v textech a v dialozích. Vyučující by měl dbát na správné osvojení těchto gramatických jevů. Měl by studenty opravovat, pokud tvar užijí nesprávně. Neměl by však svým vysvětlením gramatických jevů předbíhat posloupnost výkladu gramatických jevů, kterou obsahuje učební materiál a kterou jsme zvolili. V případě tzv. zvědavých studentů doporučujeme odkázat je na příslušné tabulky v příloze **Tabulky**.

- d) možnost zaměřit se na exponovaný gramatický jev.

Chtěly bychom se zmínit o skutečnosti, že ne ve všech lekcích jsme gramatickým jevům věnovaly stejný prostor. Jsme si toho vědomy, nicméně jsme rozložily jednotlivé mluvnické jevy podle obtížnosti. Tzn. že v některých lekcích věnujeme mimořádnou pozornost „problematickým“ pádům podstatných jmen, slovesným tvarům apod. Proto jsme výklad exponovaných jevů doplnily i množstvím cvičení v oddíle **Procvičení**. Jsme přesvědčeni o tom, že by se v těchto lekcích studenti měli zaměřit na zvládnutí obtížného gramatického jevu, a neměli by proto být přetěžováni výkladem většího počtu gramatických jevů.

Uvědomujeme si, že při výuce češtiny jako cizího jazyka za pomoci zprostředkujícího jazyka ruštiny je značnou výhodou „objasnit“, vyložit, představit některé gramatické jevy tzv. „komunikačně“. Z těchto důvodů jsme vynechaly výklad např. přivlastňovacích adjektiv, stupňování adverbii, rozsáhlý výklad sloves vidu dokonavého a nedokonavého.

Rovněž připouštíme, že jsme s ohledem na lexikální obtížnost jednotlivých lekcí do některých z nich zařadily více gramatických jevů. Někomu by proto mohlo připadat, že jsou tyto lekce gramatickými jevy a jejich výkladem tzv. naddimenzované. Jsme ovšem přesvědčeni, a to i na základě pilotní výuky podle těchto učebních materiálů, že gramatické jevy si studenti jsou schopni nejen bezpečně osvojit, ale i tzv. zažít a správně je používat při komunikaci.

Gramatické jevy by měli studenti (zpravidla pod vedením vyučujícího, vedle cvičení „na doma“) procvičovat v dostatečném počtu cvičení v oddíle **Procvičení**. Více v popisu části **Opakování**.

OPAKOVÁNÍ

Učebnice je vystavěna na principu opakování a „nabalování“ témat, komunikačních situací, gramatických jevů. V průběhu jednotlivých lekcí je kladen důraz na procvičení určitého jevu (v části **Procvičení**, na jehož znalost se později, tj. ve cvičeních, v textech a v dialozích cyklicky navazuje).

Posloupnost gramatických jevů je proto v učebním materiálu parcelovaná a recyklovaná.

Základní aktivní slovní zásoba se rovněž opakuje a pravidelně procvičuje.

V každé lekci je zařazena sekce **Pamatujete si?** sloužící k opakování. Manuál obsahuje typy na opakování a procvičování. Chceme upozornit na skutečnost, že velmi dobrý, byť často opomíjený zdroj pro opakování a procvičování představuje slovníček (viz sekce **Pracujeme s...**).

Učební materiál není (z technických důvodů) rozdělen na učebnici a pracovní sešit. Lekce nicméně obsahují řadu cvičení, která jsou primárně určena k domácím úkolům a samostudiu. Můžou však posloužit také jako opakovací cvičení při vlastní výuce ve škole.

Modul 2 v duchu recyklačního plánu částečně opakuje obsah Modulu 1 a dále jej rozvíjí.

Důležitou součástí opakovacích aktivit jsou také „rozcvičky“ a shrnutí – krátké aktivity během lekce.

Uvádíme několik příkladů:

- 1) Napište na tabuli několik vět. U některých slov záměrně doplňte nesprávné gramatické koncovky aj. Studenti ve dvojicích rozhodují, jak by slova opravili. Pracujte tzv. s chybou.
- 2) Napište slova bez čárek a háčků, studenti je doplňují.
- 3) Řekněte studentům, ať si napíší tři aktivity, věci, které – např. mají rádi, nemají rádi, dělali včera, chtějí vidět... Potom se studenti navzájem ptají v menších skupinkách, nebo chodí po třídě a dotazují se svých spolužáků na vybrané aktivity, věci a zjišťují a zaznamenávají si jejich odpovědi.
- 4) Řekněte studentům, ať si napíší sedm věcí, slov, které se naučili minulou hodinu. Ve trojicích si pak seznamy doplní.
- 5) Studenti si ve dvojicích musejí říct, co – např. nikdy nedělají, viděli včera, mají ve svých taškách, jim nechutná...Opět zjišťují odpovědi svých spolužáků. Porovnávají je.
- 6) Každý student/ka napíše na tři papírky tři jména lidí, které dobře zná. Ostatním (ve dvojici / skupině) pak musí říct co nejvíc informací, které o nich ví, nebo se ho / jí ostatní ptají, takže musejí klást správné otázky.
- 7) Napište na tabuli polovinu dialogu (např. ze sekce **Žijeme v ČR**) a vyzvěte studenty, aby doplnili druhou část. Dialog pak studenti přehrají / zdramatizují.

Jiné, komplexnější, opakovací aktivity:

- 1) Studenti vytvoří ve skupinách informační plakát o městě, ve kterém v současnosti žijí.
- 2) Studenti nakreslí / sestaví plán města, pak procvičují dialogy z orientace.
- 3) Dejte studentům list papíru se seznamem slov, který musejí ve dvojicích rozřadit do určitých kategorií (např. **M1L6 Žijeme v ČR cv. 3**).

ŽIJEME V ČR

Sekce **Žijeme v ČR** je určena jednak k seznamování se s některými českými reáliemi a lingvoreáliemi, jednak k nácvičování komunikačních dovedností, např. k mluvení. V této sekci se otevírá prostor pro diskusi – studenti debatují a diskutují, ke kterému obrázku patří který dialog, jaké slovo je skryto ve skrývačce, sestavují spolu příběh podle obrázků, přiřazují k sobě fráze, sestavují dialogy a situace přehrávají, učí se společenské fráze a podobně. Nejpokročilejší aktivitou je diskuse o otázkách, které předkládá text (např. v **M2L6** text o Squashi a Taj Chi motivuje k diskusi o hodnotách v české společnosti, proč lidé potřebují vybičovat stres a podobně).

PAMATUJETE SI?

Sekce **Pamatujete si?** slouží k opakování, upevňování, eventuálně doplnění učiva. V jednotlivých lekcích se jednak může shrnovat konkrétní lekce, jednak opakovat učivo z lekcí předchozích. To znamená, že se se sekci **Pamatujete si?** nemusí nutně pracovat jen vždy po ukončení konkrétní lekce. Může sloužit jako uvedení konkrétního tématu, opakování předchozího učiva. Můžete ji také vždy po určitém čase použít jako shrnující opakování tak, že si z jednotlivých **Pamatujete si?** vyberete cvičení a se studenty je opakujete.

Obě doplňující sekce – **Žijeme v ČR** a **Pamatujete si?** mohou sloužit také jako jakási mobilní složka učebnice. Podle potřeby skupiny lze například zařadit téma, na které by jinak museli studenti čekat, ale je pro ně důležité. Z tohoto důvodu jsou také cvičení číslována v těchto sekcích od začátku.

JAK PRACUJEME S ...

CELKOVÝ SLOVNÍK

Celkový slovník obsahuje slovní zásobu obou učebních materiálů.

Je řazen abecedně.

U jednotlivých výrazů je vyznačen přízvuk.

U tvarů substantiv jsou doplněné tvary genitivu singuláru / genitivu plurálu.

Ke slovesům jsou doplněny přítomné tvary.

Ve slovníku jsme použily zkratky pro některé slovní druhy a rody.

PRÁCE SE SLOVNÍ ZÁSOBOU

Studenti si musejí zvyknout již od začátku pracovat se slovníkem. Upozorněte je na označení přízvuku, slovního druhu, poznámky a ujistěte se, že vnímají slovník jako aktivní pomůcku, nikoli jako poslední záchranu. Studentům by mělo být zřejmé, že nemusejí znát celý slovník nazpaměť. Že slovník jim slouží jako podpora při jejich studiu. Podpora, která jim zároveň šetří čas oproti vyhledávání v „celkovém“ slovníku a také přibližuje význam slov, jež se objevují v učebnici, a to bez zbytečných odboček k dalším významům.

Studenti mohou ze slovníku těžit informace také pro výklad gramatiky, gramatických jevů – např. u sloves jsou uvedeny typy konjugace, u podstatných jmen koncovky genitivu.

Práce se slovníčkem se může stát základem aktivit pro rozvíjení slovní zásoby, pro zběžné čtení textu či jazykové hry.

Uvádíme pro inspiraci několik příkladů:

- 1) Připravte si pracovní list se slovíčky / frázemi, které chcete studenty naučit / upevnit je / považujete za nezbytné – studenti podle klíčových slov přiřazují fráze k sobě, nebo k obrázkům – ve slovníku si najdou slovo a ověří, zda správně pochopili význam slova. Takové aktivity také obsahuje sama učebnice, kde studenti mají za úkol přiřazovat k obrázkům správná slova nebo repliky, aniž by nutně museli znát každé jednotlivé slovo (např. **M1L1 Žijeme v ČR, M2L5 Žijeme v ČR**).
- 2) Lístečková seznamka – jedná se o interaktivní drilový nácvik slovní zásoby, kterým docílíte co nejeftivnějšího opakování a nahradíte prosté drilování slov. Jak vyplývá z názvu, studenti se pohybují po třídě a dochází k interakci vždy s několika jinými osobami. (Často je aktivita také nazývána „chodička“, ale volíme název zdůrazňující komunikaci.) Jedná se o aktivitu, při níž můžete kontrolovaně a aktivně fixovat nová slova, fráze, struktury či gramatické jevy poté, co byly prezentovány. K hlavním výhodám této aktivity patří, že umožňuje studentům opakovat strukturu několikrát, a to s různými komunikačními partnery. Problém může představovat statická podoba výuky, na kterou mohou být studenti zvyklí (např. kulturní rozdílnost, stydlivost). Je pouze na vás, jakou se vám podaří vytvořit ve skupině atmosféru, zdali přátelskou a zábavnou, v níž podobné aktivity bude možné realizovat, či konfrontační. Na druhou stranu dostanou opravdu stydliví studenti šanci procvičovat bez toho, aby se na ně soustředila pozornost celé skupiny. Centrem aktivity jsou sami studenti a vy můžete kontrolovat jejich komunikaci průběžným monitorováním, při němž lze individuálně studentům napomáhat

a z nějž vyvodíte závěrečné shrnutí aktivity a případné fixace. Aktivita je vhodná na 10 až 15 minut procvičování. Pokud je skupina velká, rozdělte ji na podskupiny, v rámci nichž budou studenti pracovat. Předem nacvičte dialog, který bude mezi studenty probíhat a napište ho na tabuli. Každý student/ka dostane kartu, vy si jednu ponecháte, abyste mohli aktivitu demonstrovat. Na kartách mohou být slova – např. místa – pokud chceme procvičovat slova v nominativu, studenti se ptají „Co je to?“ a ukazují si obrázky. Pokud chcete procvičovat koncovky slov např. v lokálu, studenti mají na tabuli napsána různá místa, která již znají, a svých partnerů se ptají „Jste v bance?“ – „Ne.“, „Jste v obchodě?“ – „Ne.“, „Jste na náměstí?“ – „Ano, jsem na náměstí.“ Na kartě může být napsané slovo, celá fráze, na kterou musí partner/ka reagovat. Fráze si poté mohou studenti vyměnit atd. (Př. takové aktivity je v **M1L5 – obrázky povolání, M2L3 cv. 12.**)

- 3) Před „pečlivým“ čtením textu můžete studenty vybídnout k tomu, aby si text jen zběžně přečetli a soustředili se na jeho hlavní myšlenku / na základní problém. V této fázi však nesmějí použít slovník. Poté od vás dostanou pokyn, že smějí použít slovník, ale mohou si v něm vyhledat jenom 5 slov, která jim napomůžou k porozumění přečteného textu. Demonstrujte rozdíl mezi klíčovým slovem a slovem, jež mohou zatím „ignorovat“, jehož význam nepotřebují k porozumění textu „znát“. Pracujte se studenty na nácviku uvedené aktivity. Ve dvojicích mohou vybrat 5 slov, která považují za důležitá k porozumění, a vyhledat je ve slovníku. Když skončí, mohou porovnat svých pět vyhledaných slov s ostatními studenty. Současně se tak rozšiřuje jejich slovní zásoba., slova si osvojují. Poté může následovat detailnější čtení textu s porozuměním.
- 4) Pravda, nebo ne? – napište tvrzení (např. Paprika je fialová. Pojištěnec je člověk, který platí peníze pojišťovně.) a nechte studenty určit (s pomocí slovníčku), zda je tvrzení pravdivé, či ne.
- 5) V neposlední řadě hojně využívejte elicitování – s pomocí obrázku, nebo určité situace nechte studenty říct, co všechno znají / pamatují si, což se pro vás stane dobrým východiskem pro další postup práce.

Chtěly bychom vyučujícím doporučit, aby od samého počátku výuky češtiny jako cizího jazyka vedli studenty k aktivnímu používání slovníčků jednotlivých lekcí, stejně tak slovníků za dílčími učebními materiály a rovněž k vyhledávání výrazů v celkovém slovníku. Nejen že si studenti bezpečně osvojí českou abecedu, ale také dohledají slova, s nimiž se mohli setkat v běžném životě, např. při komunikaci v obchodě, u lékaře, na úřadě.

TABULKY

Tabulky jsou určeny pro studenty, kteří se chtějí blíže seznámit s gramatickými jevy češtiny, tj. zejména s přehledy deklinací jednotlivých jmen a číslovek a konjugacemi jednotlivých slovesných skupin.

Uvědomujeme si, že způsob výkladu gramatických jevů použitý v **Tabulkách** může být pro některé studenty výhodnější, protože jsou na tuto metodu výkladu gramatiky „zvyklí“ z výuky ve školách země svého původu. Je tedy nezbytné, abyste studentům sdělili a vysvětlili výhody horizontálního způsobu výkladu gramatických jevů.

V učebním materiálu je na **Tabulky** vždy odkaz. (Signalizováno na příslušných místech v lekci ikonou a odkazem (např. T.4.2) na tabulku / tabulky.)

USPOŘÁDÁNÍ TABULEK:

Tabulky začínají vždy velkým tiskacím T.

V pořadí první číslo, které následuje za velkým tiskacím T, odkazuje ke slovnímu druhu:

- T.1. podstatná jména – substantiva
- T.2. přídavná jména – adjektiva
- T.3. zájmena – pronomina
- T.4. číslovky – numerale
- T.5. slovesa – verba
- T.6. příslovce – adverbia
- T.7. předložky – prepozice
- T.8. spojky – konjunkce.

Výjimku v uvedeném označení tabulek tvoří tabulky s označením T.o. ..., které odkazují k oddílu JAK POZNÁME RODY a ve kterých najdete přehled tvarů zájmen ukazovacích, číslovek základních, přídavných jmen a podstatných jmen.

VYSVĚTLENÍ:

T.o.1.A	T.o.	tabulka JAK POZNÁME RODY
	T.o.1.A	tabulka v pořadí 1. podstatná jména (substantiva)
	T.o.1.A	tabulka v pořadí 1. podstatná jména (substantiva), mužský rod (maskulinu), A. jednotné číslo (singulár)

OSTATNÍ POJMY V TABULCE viz Gramatické pojmy v úvodní části Tabulek

T.1.1.A	T.1.	tabulka podstatná jména (substantiva)
	T.1.1.	tabulka podstatná jména (substantiva), mužský rod (maskulinum)
	T.1.1.A	tabulka podstatná jména (substantiva), mužský rod (maskulinum) jednotné číslo (singulár)

OSTATNÍ POJMY V TABULCE viz Gramatické pojmy v úvodní části Tabulek

Doporučujeme, aby se studenti seznámili s gramatickými pojmy v úvodní části **Tabulek**, aby se naučili ke gramatickým pojmům, jež jsou v tabulkách použity, vyhledávat náležitý a jim srozumitelný překlad / ekvivalent v přehledu Gramatických pojmů.

Dále doporučujeme, abyste od samého počátku výuky češtiny jako cizího jazyka vedli studenty k aktivnímu používání **Tabulek**, které by se měly stát důležitou podporou při výkladu české gramatiky.

Také pevně věříme, že se studenti díky přehledným tabulkám budou moct tzv. dopředu, tj. před vlastním výkladem a zařazením do jazykového systému, seznámit s gramatickými jevy, které doposud nebyly vyloženy v jednotlivých lekcích. Nicméně s jevy, které uslyší při běžné komunikace v českém prostředí.

K NAKOPÍROVÁNÍ

Manuál pro učitele obsahuje kromě instrukcí, nápadů a postupů, jak s učebnicí pracovat, materiály navíc, které jsou určeny ke kopírování. Všechny jsou vždy označeny slovně K NAKOPÍROVÁNÍ a graficky na začátku a na konci cvičení. Okopírujte si celou stránku, vystřihněte cvičení – včetně označení (studenti uvidí, že kopírujete legálně) – a namnožte potřebný počet kopií podle typu aktivity. Jedná se o další drilová cvičení, obrázky, doplňovačky.

V celém manuálu používáme verzi STUDENT/KA pro singulár, pro plurál však pouze STUDENTI. Chceme, aby materiál byl genderově spravedlivý, ale zároveň nechceme, aby se tak dělo na úkor přehlednosti.

V učebnicích a v manuálech jsou použity pro lepší orientaci a přehlednost ikony, jejichž význam najdete v Seznamu ikon.

ZAČÁTEČNÍCI A ÚROVNOSTNĚ SMÍŠENÉ SKUPINY

V praxi se ukazuje, že skupiny studentů jsou poměrně rozsáhlé a úrovnostně smíšené. Někteří účastníci již před otevřením kurzu strávili v ČR poměrně dlouhou dobu a mají určité znalosti o češtině, jiní jsou nově příchozí. Ti všichni se spolu ocitají v jedné skupině. Tato situace klade nároky především na vás, protože se musíte snažit maximálně vyjít vstříc všem studentům – pro některé úkoly zjednodušovat, jiným naopak přidávat další. Pokud se skupina stabilizuje, lze s ní pracovat jako s tzv. malotřídkou. Pokud je skupina nestabilní, práce s učebnicí se může komplikovat. Nedoporučujeme oddělovat tzv. slabší studenty (protože vstoupili do výuky později) / méně jazykově vybavené studenty od schopnějších / pravidelně docházejících / pokročilejších.

Je dobré využívat různých variant při práci se skupinou – a) studenti skutečně pracují ve skupině / dvojici podle své úrovně, b) skupiny / dvojice jsou namíchané a studenti si navzájem pomáhají c) práce s celou skupinou najednou. Pravidelně tyto typy spolupráce střídáte. Skupina by jako celek měla pracovat vyrovnaněji. Lze využít poznatků z pilotního projektu nízkoprahových kurzů (příručka Nízkoprahové kursy češtiny pro cizince, www.cicpraha.org s prací s heterogenními skupinami). Pokud pracujete s úrovnostně vícestupňovým modelem třídy, nerozlišujte mezi více než třemi stupni, vedení takových aktivit se stává prakticky málo zvladatelným.

Tempo udávají středně „rychlí“ studenti, nicméně není nutné čekat, až opravdu skončí s určitou aktivitou všichni (rychlejší by se mohli nudit). Uvědomte si však, že tzv. „pomalejší“ studenti musejí dostat šanci se do úkolu zapracovat a vše podstatné z něj získat (jinak mohou ztratit motivaci). Zařazujte proto i funkční chórové aktivity. Všichni studenti musejí pracovat, dostávat zpětnou vazbu a mít pocit, že se něco naučili. Podporujte „slabší“ studenty. Dávejte jim jednodušší otázky, nebo se ptejte na něco, co už někdo zodpověděl. Dejte jim za úkol prezentovat odpovědi skupiny, ve kterých pracovali s jinými studenty. Motivujete studenty ke společným opravám „záměrně chybně zadaných“ cvičení. Naučte je tzv. pracovat s chybou. Při frontální / skupinové zpětné vazbě s celou skupinou se jmenovitě ptejte různých studentů, slabších především tehdy, když vidíte, že jejich odpověď bude správná (zkontrolujte předem, že mají správnou variantu, správnou odpověď ve svých sešitech apod.). Vytvořte pro všechny studenty čas k přemýšlení, aby neustále neodpovídali ti tzv. „nejlepší a nejrychlejší“. Nabádejte je, ať si nejprve odpověď poznamenají, nebo ji řeknou sousedovi. Nechte je zvedat ruku na znamení, že už vědí (ověříte tak zároveň, kolik studentů již je připraveno odpovídat). Snažte se poměřovat dosažené výkony studentů podle jejich vlastního pokroku, nikoli podle výkonu celé skupiny či ostatních studentů.

ORGANIZACE SKUPINY

V materiálu jsou zařazena cvičení, která vyžadují práci ve dvojicích nebo ve skupinkách. Od začátku se snažte studenty vést k tomu, aby opakovaně nepracovali ve stejných dvojicích / skupinkách. Využívejte různé způsoby jak dvojice / skupinky měnit. Např. 1) musejí se najít podle otázky a odpovědi, které mají na lístečkách, 2) pracují s tím, s kým se setkali při aktivitě Lístečková seznamka, když jste aktivitu přerušili / ukončili, 3) direktivně určete, kdo bude s kým ve dvojici / ve skupině. Věnujte se managementu třídy, věříme, že i to napomůže k vytvoření přátelské pracovní atmosféry ve skupině. Využívejte práci ve dvojicích a skupinách nejen pro komunikační, ale také pro gramatické úkoly.

S managementem skupiny, s nutností práce v rozličných dvojicích a skupinách souvisí také uspořádání prostoru ve třídě, rozmístění lavic ve třídě, zjištění kolik prostoru v ní vznikne pro volný pohyb, jak je třída organizována, jaké jsou její dispozice. I dispozičně velmi špatnou třídu lze do jisté míry utvářet tak, aby umožňovala alespoň nějaký pohyb např. pro dramatizace.

Zvolte rozmístění do kruhu / podkovy, postavte dva a dva stolky k sobě. Při jakémkoli způsobu rozmístění nábytku (za předpokladu dostatečně velké třídy) nechávejte mezi stolky mezery, aby studenti mohli volněji (a také rychleji) procházet a měnit své pozice. Pokud máte stolky jen v řadě a nemůžete s nimi hýbat, přistavte na některé aktivity židličky z obou stran stolků. Studenti sedí vždy dva proti sobě, jakmile dokončí aktivitu a mají se vyměnit, ti, kteří sedí na volnější straně, se o jedno místo posunou a pracují v nové dvojici.

Dbejte na maximální využití tabule. Plánujte dopředu, co bude na tabuli zůstat celou hodinu, která část tabule bude určena na dočasné aktivity, nová slova a tak dále. Nezapomínejte, že tabule není jen vaše, ale patří také studentům. Využijte tabuli i k samostatné práci – rozdělte ji na sekce a nechte studenty pracovat ve dvojicích / skupinách. Můžete ji využít i pro aktivitu jen pro některé studenty, zatímco s jinými se věnujete další činnosti. Pokud třídu máte k dispozici dlouhodobě, využijte jejích stěn (jak se na to upozorňuje dále v manuálu pro učitele) a postupně je zaplňujte např. přehledy s gramatickými jevy, slovíčky, frázemi. Vyvarujte se toho umístit „vše“ do třídy před zahájením kurzu. Doplnějte materiály na stěny postupně s tím, že na ně studenty upozorníte a aktivně s přehledem umístěným na stěně v průběhu kurzu pracujete.

Nebojte se obsah lekce připravit osobnější, podle konkrétních studentů, kteří tvoří skupinu, jsou ve třídě přítomní. Cvičení a aktivity pro ně zkuste modifikovat. Uvádějte „své“ příklady, nadržte se jen příkladů

uvedených v učebních materiálech. Proto je u některých aktivit určených ke zjišťování informací uvedeno: „učitel/ka“ (např. **M1L8 cv. 12. a.**). Rozhovor s vámi je pro studenty autentickým rozhovorem a zároveň dobrým příkladem (podle zkušeností z praxe), jak mohou pracovat mezi sebou. Studenty motivujte.

Chceme vás upozornit na skutečnost, že kromě studentů, kteří mají zkušenost se školskou prací, nebo kteří se již dříve učili cizí jazyk a mají zkušenost se studiem, se mohou ve skupině objevit také studenti, kterým daná zkušenost chybí a kteří shledají vaše rady velmi užitečnými. Proto nezapomínejte ani na návody: jak se učit například slovíčka, jak si vhodně zaznamenávat gramatiku, jak hledat klíčová slova v textu.

V neposlední řadě je pro práci s celou skupinou neopomenutelná pozitivní zpětná vazba, jak pro jednotlivé studenty, tak pro skupinu jako celek.

Příjemnou práci s učebními materiály Česky v Česku vám přejí autorky.

LEKCE 1: JAK SE JMENUJETE? JAK SE JMENUJEŠ?

FONETIKA

česká abeceda Studenti se seznámí s českou abecedou, mohou vyhledat písmena, která jsou stejná – pozor – je nutné je rozdělit na ta, která i stejně znějí, a na ta, která se shodují pouze graficky;

Nácvik výslovnosti jednotlivých písmen se nemusí přehánět, bude probíhat postupně, zde se jedná o seznámení s výslovností, v L2 bude cvičení v Pamatujete si?, kde studenti musí hláskovat a zapisovat svá jména – mohou se k tomuto přehledu vrátit.

1. Poslouchejte, opakujte:

Studenti po vás opakují jednotlivá písmena abecedy, čtou je nejprve v tiskací podobě, pak v psací. Seznámí se tak s různými podobami. V tomto materiálu se přímo nezaměřujeme na studenty, kteří vůbec nezvládají latinku. Pokud se takové případy vyskytnou, je nutné řešit je individuálně metodami vhodnými pro nácvik psaní a čtení v jiném grafickém systému.

U samohlásek dbejte na to, aby se jim ukázalo, kde se které vyslovují (přední, otevřené ... tak, jak je to nakresleno v diagramu):

samohlásky:

<u>b</u> abička/ <u>m</u> yš	<u>i</u> / <u>y</u>		<u>u</u>	<u>b</u> udu
<u>n</u> ese/ <u>b</u> ěžet	<u>e</u> / <u>ě</u>		<u>o</u>	<u>o</u> kno
		<u>a</u>	<u>t</u> am	
<u>l</u> íný	<u>í</u> / <u>ý</u>		<u>ů</u> / <u>ú</u>	<u>d</u> ům/ <u>ú</u> l
<u>l</u> éto	<u>é</u>		<u>ó</u>	<u>v</u> agón
		<u>á</u>	<u>m</u> álo	

dvojhásky:

Dbejte na to, aby je četli skutečně jako dvojhásku – je nutné tomu věnovat pozornost.

<u>ou</u>	<u>d</u> louhý/ <u>l</u> ouka
<u>au</u>	<u>a</u> uto
<u>eu</u>	<u>e</u> uro

2. Čtete, poslouchejte:

Vysockij, Vladimír: Píseň o příteli

Nechte jednoho ze studentů přečíst ruskou verzi a pak sami pomalu přečtete českou. Snažte se číst se správnými přízvuky, naruší to trochu rytmus básně, ale zvýrazní se tím rozdíl. Nohavicův překlad není použit záměrně, neboť příliš kopíruje ruskou fonetiku, což je v tomto typu ukázky kontraproduktivní – chceme rozdíl ukázat.

3. Čtete, opakujte: ruská versus česká slova, jména

Nechte opět jednoho studenta/tku přečíst jednu položku, potom přečtete českou verzi a studenti nejprve sborově, pak individuálně opakují – důsledně je opravujete. Pak vyslovují svá jména a vy je vyslovujete česky a oni opakují.

Následující cvičení je doplňkové – buď můžete text jen přečíst sami, nebo ho studentům nakopírujte a přečtete, zdatná skupina pak může text číst po vás – nejdříve opakovat, pak sama číst.

K NAKOPIROVÁNÍ:

Poslouchejte a čtete text. Všimněte si, že tempo řeči je pomalejší než v ruštině.

Na Betlémské náměstí člověk vkročí vždycky trochu z nenadání. Každé jiné pražské náměstí cítíte už z dálky. Už z dálky postřehnete jeho rozlohu a oči vám začne oslňovat velká plocha oblohy. Avšak Betlémské náměstí je tak nevelké, že vám pár kroků trvá, než si uvědomíte, že už nekráčíte uličkou či ulicí, nýbrž rynečkem, na kterém byly napsány velké listy naší národní kroniky.

(František Nepil, Po Praze chodím)

Dobré je také přečíst nějakou báseň s typickým rytmem (například Velké širé rodné lány od Sládka) a „přehánět“ slovní přízvuky.

Přízvuk - je vždy na první slabice víceslabičného slova!

4. a) Řekněte, kolik slabik je v daných slovech:

Nejprve jednotlivá slova přečtete, pak udělejte začátek dohromady jako příklad se třídou, potom slova pomalu vyslovujte a nechte studenty pracovat individuálně; zapíšu je pak na tabuli - můžou si je navzájem diktovat.

Přečtou se zdůrazněním slabik, můžou u toho i tleskat; pak opakují po vás správnou výslovnost s důrazem na přízvuk (slova jsou vybrána záměrně tak, aby se ukázaly rozdíly oproti ruštině).

(mléko, kráva, sport, máma, babička, moderní, lokomotiva, posloucháme, banka, ručička, zdravý, autobus, program, chladno, psát, člověk, ekonomický)

4. b) Napište podle diktátu:

Zde je vhodné psát slova, se kterými se už seznámili, nebo slova, která jim dělala při výslovnosti potíže; pak můžou dostat lístečky se slovy, která si diktují navzájem.

4. c) Doplňte písmeno, které chybí:

Pro pokročilejší samostatně, pro méně pokročilé s **poslechem**, pro nejméně pokročilé s grafickou podporou v předchozích cvičeních.

kráva, máma, škola, kočka, člověk, autobus, mléko, jeho, zdravý, program, kterém, naší

Při nácviu výslovnosti nejdříve studenti opakují po vás, pak sami čtou; měli by to dělat opakovaně v různých hodinách; u samohlásek dbejte na rozdíl mezi dlouhými a krátkými.

I/Í Y/Ý

E/É

Ě

A/Á

U/Ú/Ů

O/Ó

Řikanky:

Máme doma Kamila.
Máňa na něm mámila:
„Povídej mi pohádku
o malinkém kůzlátku.“

Teta Běta chytila
na své hlavě motýla.
Na hlavu jí motýl sed' -
teta Běta není květ.

DOBRÝ DEN. JMENUJU SE...

5. a) Odpovězte:

5. b) Ptejte se:

V těchto dvou cvičeních se studenti naučí 3 formy (1. sg, 2. sg / pl – formální), přidáme celou konjugaci.

SLOVESA -OVAT

JÁ	nakupuju jmenuju se	-UJU	MY	nakupujeme jmenujeme se	-UJEME
TY	nakupuješ jmenuješ se	-UJEŠ	VY	nakupujete jmenujete se	-UJETE
ON ONA ONO	nakupuje jmenuje se	-UJE	ONI (ONY)	nakupouj jmenujou se	-UJOU

Časujte se studenty slovesa. Schéma napište na tabuli. Naučte studenty pracovat s tabulkami, ve kterých tento typ časování najdou v přehledech.

6. Doplňte slovesa: nakupovat, jmenovat se: jmenuješ se, nakupujou, jmenuju, nakupuje, jmenuje

Příklad: Jak se? Jak se jmenuješ?

DOBRÝ DEN. ODKUD JSTE? AHOJ. ODKUD JSI?

Studenti se podívají na mapku a přečtou dialogy pod ní. Nabádejte je, ať odvodí pravidlo, jak měnit koncovku (A na Y...), teprve potom přejděte k tabulkám. Procvičte si vokativ a genitiv: odkud jste – jsem z...

JAK OSLOVUJEME?

Naučí se oslovovat své spolužáky – zkusí to s vaší pomocí odvodit.

Studenti chodí po prostoru učebny. Dejte signál, např. tleskněte, a studenti mají za úkol seznámit se s kolegou stojícím u něj nejbližší. Proběhne mezi nimi jednoduchý rozhovor. Jak se jmenuješ? Jak se jmenujete? ... Je dobré dát prostor pro několik setkání s kolegou. Studenti by neměli zapomínat na podání ruky při setkání.

Procvičte se studenty především jejich jména, aby si na tuto podobu přivykli a naučili se ji používat. Důsledně dbejte na to, aby se při společných cvičeních oslovovali, a nacvičovali tak autentické situace.

7. a) Odpovězte na otázku *Odkud jste? Odkud jsi?* Změňte podle příkladu:

ODKUD JSTE? ODKUD JSI?

7. b) **Doplňte: Odkud jste? Odkud jsi?**

7. c) **Doplňte:**

7. d) **Odpovězte:**

ČESKÁ REPUBLIKA

Studenti najdou a nakreslí s vaší pomocí místo, kde se teď nacházejí, vyjmenujete si sousedy České republiky a dokreslíte je do mapky; procvičíte věty odkud je?

Ptáte se:	Odkud je Lešek?	Studenti odpovídají:	Lešek je z Polska.
	Odkud je Hans?		Hans je z Německa.
	Odkud je Enrike?		Enrike je z Rakouska.
	Odkud je Jan?		Jan je ze Slovenska.

Potom dostanou za úkol nakreslit podobnou stylizovanou mapku své země s jejími sousedy a dále procvičují Odkud je...?

8. a) **Čtěte:**

Studenti se seznámí s tvary slovesa BÝT, s tvary osobních zájmen.

Tento dialog je ukázkový, vyskytují se v něm všechny formy slovesa být – z tohoto důvodu je graficky členěn a jsou u něj obrázky lidí, o nichž se mluví – to studentům pomůže se v dialogu orientovat – mohou od obrázků udělat šipky, kdo je kdo.

8. b)

Stejný dialog – varianta tykání. Zdůrazněte používání slovesa být!

8. c) **Doplňte následující rozhovor. (Pracujte ve skupinách.)**

Až studenti dialogy doplní, přehrají je. Nechte je dialogy variovat. Strídejte páry, aby studenti měli šanci mluvit a pracovat s více partnery.

Zájmena OSOBNÍ

Dbejte na výslovnost zájmen. Na výslovnost -Y.

Přehlednou tabulku skloňování OSOBNÍCH ZÁJMEN najdete v Tabulkách.

V učebnici jsou vždy označeny ikonou:

S těmi bude třeba studenty naučit pracovat; přehledná tabulka – skloňování osobních zájmen, která se vyskytují v různé míře v textech, cvičeních, tj. v KČRM1.

Bylo by proto dobré využívat tabule. Na ně studentům přepsat gramatické jevy z tabulek. Dokud není nutné přehled mazat, ponechte ho. Studenti mají tvar před očima.

9. a) **Doplňte osobní zájmena: já, oni, on, ty, já, my, ty, vy, ona**

Příklad: jsem Petr. **Já** jsem Petr.

Sloveso BÝT / NEBÝT v přítomném tvaru + osobní zájmena

Nutno řádně procvičovat každý den.

JAK TO ŘÍKAJÍ ČEŠI JAK TO ŘÍKAJÍ RUSKY MLUVÍCÍ

Studenti ve dvojicích tvoří otázky - ptají se - Jste cizinec? Ano jsem cizinec. Jste Češka? Ne, nejsem Češka.

Procvičte se studenty slovesné tvary BÝT/NEBÝT.

9. b) Doplňte sloveso být: je, je, jsme, jste, jsem, jsou, je, jsi

9. c) Doplňte sloveso nebýt a být: nejsem – jsem, není – je, nejsem – jsem, nejsou – jsou, není – je, nejsi – jsi, nejste – jste

9. d) Vyberte správný tvar slovesa být / nebýt:

10. Doplňte tvar osobního zájmena a tvar slovesa být / nebýt:

KDO JE TO? CO JE TO?

Pluralia tantum - Problém není v tom, že slova mají jen plurál, ale v tom, že ruští mluvčí budou zapomínat, že sloveso být má také plurálový tvar a budou mít tendenci říkat je (v rj existuje jen tvar jest), proto na to studenty upozorňujte a připomínejte jim to.

11. a), 11. b) Co to je?

Slova, která studenti neznají, se naučí a k obrázkům si je napíšou - pozor na pl. tantum.

11. c) Kdo to je?

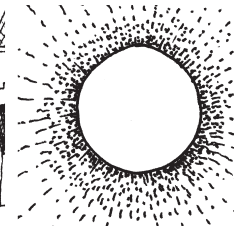
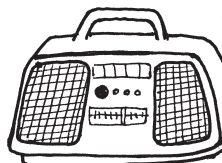
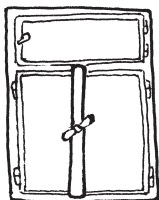
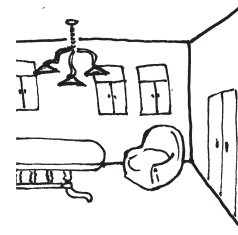
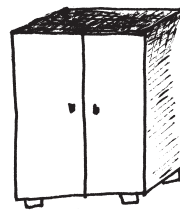
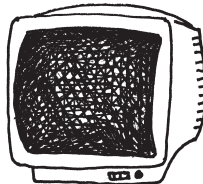
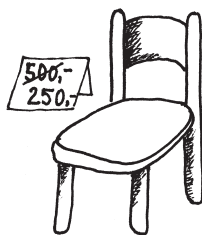
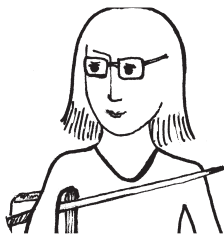
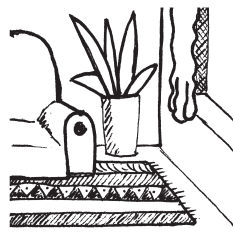
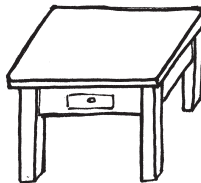
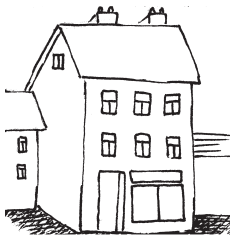
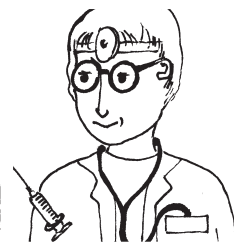
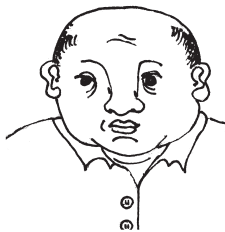
Odpovídat budou obecně - pán, muž, paní, kluk...

11. d) Kdo to je? Co to je?

Celkem je zde 25 obrázků. Můžete cvičení pojmout jako „pexeso“ - kartičky si studenti navzájem předkládají a říkají, kdo to je; pak se kartičky otočí; na jiných lístečcích máte napsána slovní spojení (zdravý pán, nemocný učitel, tlustý muž, hubený cizinec, moderní lékař, velký dům, malý slovník, starý obraz, nový stůl, hezký pokoj, česká učitelka, hezká žena, ošklivá dívka, krásná cizinka, mladá studentka, drahá kniha, levná židle, barevná televize, hnědá skříň, velká místnost, bílé okno, černé pero, nové rádio, staré město, velké slunce) ze cvičení a hrajou s nimi opravdu pexeso - musejí otočit obrázek příslušející ke slovnímu spojení na kartičce. Obrázky zvětšete a rozstříhnete, eventuelně si je podlepte.

K NAKOPIROVÁNÍ:

ZÁJMENA PŘIVLASTŇOVACÍ (posesivní)

Naučte studenty komunikačně používat ukazovací zájmena TEN, TA, TO. Vezměte si např. knihu, pero a obrázek domu a demonstруйте aktivitu naznačenou v učebnici – Čí je ta kniha? ... Při procházení tabulky nechte studenty věty vždy zopakovat po vás. Dbejte na výslovnost, důsledně opravujte; procvičujte i na věcech ve třídě.

12. a) Odpovězte:

Příklad: Čí je to auto? (my) To je **naše** auto.

Připravte si obrázky věcí ve cvičení a cvičení vizualizujte.

12. b) Doplňte:

JAK TO ŘÍKAJÍ ČEŠI

JAK TO ŘÍKAJÍ RUSKY MLUVÍCÍ

POZDRAVY PŘI SETKÁNÍ:

POZDRAVY PŘI LOUČENÍ:

OMLUVY A REAKCE:

Připravte si obrázky lidí při setkání, při loučení a jiné, než jsou v učebnici; můžete je také načerpat z různých jiných učebnic cizích jazyků; a ukazujte je. Je dobré mít situace, kde je vidět, že jsou formální / neformální a nutit studenty používat odpovídající pozdravy. Poté si studenti sestaví sami krátké dialogy – dobrý den, odkud jste...

ŽIJEME V ČR

1. a) Přiřadte dialogy k SITUACÍM – CO JE CO?

1. a) Čtete:

Studenti si ve dvojicích přečtou dialogy, pak se individuálně rozhodnou, který dialog patří ke kterému obrázku a pokusí se vysvětlit proč – Např. „Protože je tam: dobrý den pane, dobrý den“, nebo „Protože to je tam fotoaparát“ – stačí.

1 – C; 2 – A; 3 – D; 4 – B

2. Co říkají lidé na obrázcích?

obr. 1 (žena se obléká) – **c**

obr. 2 (muž v kanceláři) – **a**

obr. 3 (žena v kanceláři) – **b**

3. Víte, kdo to říká? Víte, co to znamená?

studenti ve třídě – **e**

učitelka – **d**

slovník – **c**

pošta – **a**

tramvaj – **b**

Studenti situace přiřadí a pak přehrávají.

4. Fráze ve třídě

Studenti by měli s vaší pomocí vyvodit, co to znamená – přehráváte scénky a doplnit si do učebnic. Pokud se to nepodaří, zde je ruský překlad:

Читайте, пожалуйста...

Повторяйте, пожалуйста...

Понимаете? Понятно?

Как сказать по-чешски...?

Что значит...?

Ещё один раз, пожалуйста...

Медленно, пожалуйста...

Могу уйти?

Я должен / я должна уйти.

Можно войти?

Pokud jste zvyklí, nebo cítíte, že je nutné používat další fráze, studenti si je mohou k těmto frázím dopsat, a slovníček si tak doplnit.

PAMATUJETE SI?

1. Doplněte:

Důležité je, aby bylo jasné, o co jde – on je z Uzbekistánu, ale jmenuje se Nový.

- Dobrý den, **jak se jmenujete?**
- Dobrý den. **Jmenuju se** Kamili.
- **Jste** z Ukrajiny?
- Ne, **nejsem** z Ukrajiny, **jsem** z Uzbekistánu.
- **Jmenujete** se Marakaš, Kamili Marakaš?
- Ne, **nejmenuju** se Marakaš, **jmenuju** se Nový.
- Nový? Vy se **jmenujete** Nový?! **Jste** z České republiky??
- Máma **je** z České republiky.
- Aha.
- Na **shledanou**.
- Na **shledanou**.

2. Která písmena chybí?

Může být použito jako test paměti. Studenti mohou hledat slova v celé lekci a správná písmena doplnit.

jmenuju se, jak, dobrý, odkud, máš,

Navíc:

Odkud jste / odkud je / odkud jsou...? Ptejte se a odpovídejte:

Příklad: Odkud je Charles? – Charles je z Velké Británie.

CVIČENÍ NAVÍC:

Rozdejte studentům mapku, můžete mít jednu zvětšenou a připevněnou na tabuli, nebo mít opravdovou mapu. Nejprve se studenty udělejte příklad, aby pochopili, že jména osob si vymýšlí, a pak je nechte pracovat ve dvojicích. Jména nemusejí být typická – můžete to pojmout i jako hádanku – Odkud je Darja? A oni říkají: Darja je z Ukrajiny? Ne. Je z Ruska? Ne. Je z Polska? Ne. Je z Kazachstánu? Ano. – Cílem je co největší procvičení, takže čím vícrát spojení řeknou, tím lépe.

.....
K NAKOPÍROVÁNÍ:

.....
SLOVA

K práci se slovní zásobou využívejte postupů z úvodních poznámek k učitelskému manuálu – oddíl Slovník, Slovní zásoba.

LEKCE 2: KDO JE TO? CO JE TO?

FONETIKA

1. Čtete:

1. a) samohlásky: I / Í Y / Ý

V první lekci se studenti seznámili s českým vokalizacím systémem. V následujících lekcích se budete postupně věnovat jednotlivým samohláskám. Věnujte pozornost přízvuku na první slabice, ale také jeho intenzitě, rovněž kvantitě krátkých a dlouhých samohlásek. U I/Y se soustřeďte na stejnou zvukovou podobu obou hlásek v kontrastu s rozdílnou výslovností po D, T, N, která následuje. Nezapomeňte je upozornit na výslovnost cizích slov s touto kombinací (Rusové ji vyslovují měkce).

1. b) souhlásky: D, T, N + i / y, í / ý

ALE: cizí slova: politika, diplomat, elektronika [polityka, diplomat, elekronyka]

1. c) souhlásky: B, M, P, V, L, Z, S + i / y, í / ý

souhlásky:

Nechte studenty nejprve vyhledat ty souhlásky, které znají z ruštiny, vyslovte je a nechte studenty opakovat, také ve slabikách, aby si všimli rozdílu ve výslovnosti (budete se jim postupně věnovat v jednotlivých lekcích).

2. Najděte k souhláskám v tabulce souhlásky párové:

Podle zvuků se budou nyní studenti snažit najít hlásky podobné a doplnit je do tabulky „do páru“. Naučte je, že jedna je znělá, jedna neznělá. (Znělost a neznělost znají z ruštiny.)

b	v	d	d'	z	ž	g	h
p	f	t	t'	s	š	k	ch

ZNĚLÁ + NEZNĚLÁ souhláska

Na výslovnosti slov ukažte, jak se kombinace znělých a neznělých hlásek vyslovují. Nezapomínejte ani v dalších lekcích tento aspekt připomínat a nacvičovat.

3. Poslouchejte a čtete:

Předčítejte studentům jednotlivá slova a nechte je opakovat. Jednotlivá (některá) slova si napište na karty (tak, aby je všichni mohli přečíst), karty ukazujte a studenti je čtou nahlas (individuálně / sborově).

4. Víte, jak čteme?

Studenti se je pokusí sami přečíst. Vy předvedete správnou výslovnost a necháte je opět opakovat.

Souhlásky znělé (Z) a neznělé (N)

Pro přehled shrnující tabulka:

Z	d	d'	b	v	g	h	z	ž	m	n	ň	j	l	r		ř
N	t	t'	p	f	k	ch	s	š						c	č	ř

5. Poslouchejte, opakujete, přečtete:

V této lekci se probírá poprvé lokál singuláru, kde se často vyskytují slova v kombinaci s předložkou V. Z tohoto důvodu se právě v této lekci nacvičuje správná výslovnost slova s předložkou - jak z hlediska přízvuku, tak z hlediska znělosti, čímž pokračujeme v započaté snaze. Předvedte studentům, jak se slova s předložkou čtou a pořádně procvičujte. Vraťte se k jevu také v průběhu samotné lekce, kde je mnoho příležitostí s předložkou V, ale i v dalších lekcích. Jsou zde připojeny také předložky K, S, Z, k nimž se studenti dostanou později, jedná se však o stejný jev.

!!!Pozor: Nezapomeňte na variantu VE, SE, ZE, KE a stručně naznačte, proč a v jakých případech tomu tak je. (Kumulace konsonantů, kromě R, L.)

KDO JE TO? CO JE TO?

JAK POZNÁME RODY U ZÁJMEN, ADJEKTIV A SUBSTANTIV?

Zptejte se studentů, zda poznají některé věci na obrázcích v úvodu lekce – respektive, zda vědí, co to je – pokud ano – napište slova na tabuli, pokud ne, napište jim je sami. (Všechna slova pak najdou ve cvičení 5 na protější straně, takže nemusí nikde listovat.) Jde o to, abychom měli ukázkové koncovky, podle nichž se budou učit rozeznávat rody.

Stačí napsat na tabuli základní řadu, tj. nominativ sg. tvar ukaz. zájmena, příd. jmen, podst. jmen, použít barevné křídly nebo fixy a těmi pravidelně vyznačovat koncovky rodu mužského, ženského a středního (respektive celá slova). Studenti si s barvou spojí i rod. V celém modulu používáme termíny: maskulinum, femininum, neutrum. Cizincům se znalostí ruštiny je ztotožníme s slovy „mužský, ženský, střední“ – je to jako v ruštině.

Projděte se studenty tabulku, snažte se poukázat na podobnost s ruštinou, aby se studenti nebáli, ale zároveň se ujistěte, že si nemyslí, že je vše shodné. (Upozorněte je např., že slovo tramvaj je v češtině femininum.)

SINGULÁR

Vraťte se k obrázku v úvodu lekce a tentokrát pojmenujete společně všechny věci (pokud k tomu nedošlo již předtím – v takovém případě byste jen opakovali) – studenti mají na výběr, takže pokud slova neznají, mohou to jen zkusit a vy říkáte ANO, NE. Studenti zařadí jednotlivá slova k rodům – můžete si také obrázky ofotit, zvětšit a přímo je na tabuli přiřazovat k jednotlivým kategoriím – pro lepší vizualizaci.

5. Vyberte z daných slov odpovědi na otázky:

Jsou zde uvedena právě tato slova, protože potřebujeme nejdříve nacvičit obecné vlastnosti bez ukazovacích zájmen (mléko je vždy bílé, káva je černá atd.), na některá slova budou potřebovat slovník, nebo je nakreslíte, ukážete.

Potom studenti vybírají z tabulky vhodná adjektiva, která již jsou uvedena ve svých rodech, takže by touto kombinací měli úspěšně dojít k cíli.

černá malý historická bílé zelený široké dlouhá starý tvrdý teplé stará velké

Příklad: Jaké je mléko? Mléko je **bílé**.

1. Jaký je hrad? Hrad je starý.	7. Jaké je moře? Moře je velké.
2. Jaká je řeka? Řeka je dlouhá.	8. Jaký je kámen? Kámen je tvrdý.
3. Jaká je babička? Babička je stará.	9. Jaká je Praha? Praha je historická.
4. Jaké je slunce? Slunce je teplé.	10. Jaké je nebe? Nebe je široké.
5. Jaký je kluk? Kluk je malý.	11. Jaký je strom? Strom je zelený.
6. Jaká je káva? Káva je černá.	

BARVY, MATERIÁL

Před tím, než si studenti přečtou názvy barev, můžete barvy ukazovat a říkat, v tabulce jsou rozděleny na ty, které jsou podobné ruským slovům, a na odlišné.

Barvy je učte jako malé děti, tj. přirovnání, např. modrá jako nebe, žlutá jako slunce, červená jako jablko, zelená jako tráva, bílá jako mléko apod. Připravte si k tomu obrázky nebo používejte věci ve třídě, eventuálně se to mohou učit na věcech, které potřebují tam, kde momentálně žijí – je nutné to přizpůsobit podle skupiny a lokace.

Pojmenování materiálů učte studenty podobně.

6. Ptejte se a odpovídejte:

6. a)

Barvy. Opět se jedná o obecné věci.

6. b) TADY – TAM

Demonstrujte, co znamená tady a tam – ukazujte. Předvedte otázky a odpovědi s jedním studentem/kou. „Prosím Vás, kde je okno?“ – „Okno je tam.“ Potom nechte studenty udělat alespoň pět podobných minialogů.

7. Spojte opozita:

Studenti vyhledají ve dvojicích opozita. Když je najdou, ptají se lidí z jiných dvojic – řeknou „mladý“ a chtějí slyšet „starý“, můžete to několikrát opakovat – cvičení funguje zároveň jako učení se slovíčkům. Může být také provedeno ve dvou skupinách.

8. a) Čtěte:

Nejprve si studenti přečtou rozhovor pro sebe, potom ve trojicích přečtou rozhovor nahlas, teprve po ukončení práce s textem rozhovor přehrají.

8. b) Vysvětlete:

oddělení – to oddělení, kancelář – ta kancelář, kalendář – ten kalendář, blok – ten blok

Tentokrát se jedná o konkrétní věci a lidi, takže je třeba používat ukazovací zájmena TEN, TA, TO a upozornit na rozdíl: slunce je žluté – ta židle je stará.

8. c) Odpovídejte:

Podle textu odpoví na otázky – jedná se spíše o procvičení gramatiky než otázky na porozumění!

8. d) Ptejte se a odpovídejte: (Pracujte ve skupinách):

Procvičují spojení ukazovacího zájmena, rod u substantiv a adjektiv. Pracují ve dvojicích.

9. Ptejte se a odpovídejte: a), b) c)

Procvičujte se studenty odpověď na otázku KDE. Studenti v odpovědích procvičují **tady a tam**.

KDE JE...? CO JE...?

Nejprve studenti pracují ve dvojicích – říkají „Kde je...?“ a ukazují – „tady“. Zkontrolujte, zda určují věci správně, že dobře přiřadili slovíčka k obrázkům.

Vysvětlí se názorně, kde co je – studenti si nakreslí do sešitu či přímo do učebnice do diagramu, aby si pamatovali, co které slovo znamená.

nahoře – dole vlevo – vpravo vpředu – vzadu tady – tam uprostřed (nalevo) – (napravo)

Poté se ptejte, kde je okno, stůl,...? Ujistěte se, že slově rozumí tak, že necháte studenty dopisovat k šipkám u ostatních věcí na obrázku. Až projdete třídu a vysvětlíte nejasnosti, mohou se studenti navzájem ptát: „Kde je...?“ a odpovídat nahoře, dole...

10. Odpovězte a pak napište:

11. Popište místnost, ve které právě jste.

Jako shrnující aktivitu zařaďte popis místnosti, ujasněte si, kde je vepředu a kde vzadu, aby všichni popisovali stejně! Práce vyberte a opravte.

12. Nakreslete obrázek podle popisu, který uslyšíte.

Napište si text, který budete číst (tak můžete zařadit konkrétní věci z vaší třídy nebo prostředí, v němž se hodina odehrává), a oni zakreslují věci do místnosti. Nejdřív používejte jen popis věcí – vyjmenujte, co všechno v místnosti je: „Je tady: okno, stůl...“, Potom říkejte, co je nahoře, dole... Poté, co proberete lokál, můžete se k obrázku vrátit a doplňovat, co kde je – na – v. Pokud máte pokročilejší / zdatnější skupinu, můžete od tohoto doplňování lokál naopak začít. Říkejte jim – na stole je cukr, ve skříni je kniha, na stěně jsou hodiny...a přejděte pak k principům lokálu v češtině.

NOMINATIV A LOKÁL SINGULÁRU

OTÁZKA nominativ: **KDO? CO?**

Kdo je to? Co je to?

OTÁZKA lokál: **O KOM? O ČEM? KDE?**

O kom je to? O čem je to? Kde je to?

OTÁZKA lokál: **(V) KOM? (V) ČEM?**

Na tomto místě je třeba ještě jednou poukázat na používání NA / V – vyskytují se v přehledu koncovek v deklinaci. Bude potřeba předložky dobře nacvičit (některé věci si musejí studenti prostě zapamatovat), protože v ruštině je to často jinak.

Připravte si lístečky se slovy, která už budou v lokálu (co nejvíce míst, která jsou pro vaše studenty konkrétně důležitá), na tabuli napište (pokud je magnetická), nebo na zem položte dva papíry, na jednom je napsáno V, na druhém NA a studenti chodí a přidávají svoje místa na lístečcích, která obdrželi od vás tam, kam myslí, že patří.

13. a) Doplňte prepozice V (ve) nebo NA:

13. b) Odpovězte: Kde je ..., prosím Vás?

13. c) Odpovídejte na otázky:

13. d) Rozdělte místa podle toho, jestli jsme NA nebo V:

Toto je pro ruské mluvčí velmi důležité, neboť některá slova budou v ruštině jinak!

13. e) Dejte slova ze cvičení 13. d) do tvaru lokálu:

Nabízíme komplexní cvičení, studenti doplňují předložky, ale také mění tvary substantiv. Tvoří tvary lokálu singuláru.

14. a) Řekněte, co je na obrázku a kde to je:

Nejprve si ofoťte obrázek a zvěštete ho, rozstříhejte a ukazujte jednotlivé věci ze slovní zásoby před obrázky. Potom s nimi nechte studenty pracovat. Jeden student/ka si zakryje prázdný, druhý/á plný pokoj. Navzájem si popisují své obrázky a dokreslují druhý obrázek.

místnosti s nábytkem 1

OBR: prázdná místnost

14. b) Ptejte se, kde věci jsou – Kde je...? Pracujte ve dvojicích.

Nejprve projděte slovní zásobu. Pracujte s jedním obrázkem zakrytým.

obrázek 1: místnost

OBR: chybějící věci:

JEŠTĚ JEDNOU LOKÁL SINGULÁRU

14. c) Řekněte, kde je?

Studenti se ptají, kde kdo je, a odpovídají s užitím správného tvaru.

ČÍSLO TELEFONU? ČÍSLO DOMU? KOLIK...?

ČÍSLOVKY 1 – 20, 30, 40

Měli byste u studentů dbát na přesnou a pečlivou výslovnost.

15. a) Počítejte od 1 do 20:

15. b) Čtete:

KOLIK JE...?

Studenti se učí používat sloveso být ve spojení s čísly!!

JE 1 **JSOU** 2, 3, 4 **JE** 5 +

16. Počítejte nahlas:

Dbejte, aby nezapomínali na JE / JSOU

17. Pište telefonní čísla podle diktátu:

Diktujte, nebo si mohou studenti vyměňovat čísla telefonů (opravdových, nebo dostanou na lístečkách), jeden/a student/ka je vždy u tabule, pak čísla čtou a kdo slyší svoje, musí se přihlásit.

ČÍSLOVKY ŘADOVÉ

Číslovky základní → číslovky řadové

Projděte se studenty číslovky základní. Zopakujte je. Dbejte na pečlivou výslovnost. Potom s nimi nacvičte výslovnost číslovek řadových. Nechte je počítat od 1 do 10, od 10 do 20, po desítkách. Vyslovujte číslovky základní a chtějte, aby k nim studenti připojili správný tvar číslovky řadové.

ŽIJEME V ČR

1. Sestavte fráze jako dialog.

Dobrý den.
 Dobrý den, co si přejete?
 Kde je matrika?
 Moment, kdo jste? Jste cizinec?
 Ano, jsem cizinec.
 Jak se jmenujete?
 Daniar Moldotašev.

Prosím? Daniel Moldašev?
 Ne. Daniar dé á en i á er Moldotašev Mol do ta šev
 Dobře, občanský průkaz, prosím.
 Nejsem Čech, tady je můj pas.
 Aha, číslo pasu: 3628147. Děkuju.

Kde je matrika, prosím?
 Matrika je ve druhém patře, vlevo, na konci chodby.
 Jaké číslo?
 Číslo dveří nevím, nejsem informační služba. Informace jsou tady dole vpravo.
 Aha, děkuju.

V informacích:
 Kde je matrika, prosím?
 Matrika je ve třetím patře, vlevo vzadu.
 Promiňte, druhé, nebo třetí patro?
 Třetí patro.
 ??? Nerozumím.
 Číslo dveří 358.

Tři šest osm. Děkuju.
 Tři PĚT osm, pane.
 Kde je výtah, prosím?
 Tam vpravo.
 Děkuju, na shledanou.
 Na shledanou

1. a) Co říká Daniar?

1. b) Co říká paní v informacích?

1. c) Co říká vrátný ve vrátnici?

Ve vrátnici

To je poměrně komplexní a obtížné, třídu je možno rozdělit na skupiny, z nichž každá bude skládat jednu část dialogu, který pak dohromady složí, přečtou a přehrají.
 Pro pokročilejší skupinu lze naopak doplnit dialog a dovést ho stejným způsobem až do konce.

.....

K NAKOPÍROVÁNÍ :

1. d) Dokončete dialog:

část 3:

1. Aha, děkuju.
2. Jaké číslo?
3. Kde je matrika, prosím?
4. Číslo dveří nevím, nejsem informační služba. Informace jsou tady dole vpravo.
5. Matrika je ve druhém patře, vlevo, na konci chodby.

část 4:

V informacích:

1. Promiňte, druhé, nebo třetí patro?
2. Kde je matrika, prosím?
3. Třetí patro.
4. Číslo dveří 358.
5. ??? Nerozumím.
6. Matrika je ve třetím patře, vlevo vzadu.

Část 5:

1. Kde je výtah, prosím?
 2. Tam vpravo.
 3. Na shledanou.
 4. Tři šest osm. Děkuju.
 5. Tři PĚT osm, pane.
 6. Děkuju, na shledanou.
-

2. Ptáme se na cestu:

2. a) Napište do plánku :

kino, obchod, pošta, banka, škola, restaurace, divadlo, policie, kostel, park, náměstí, letiště, nemocnice, nádraží

2. b) Ptejte se ve dvojicích:

- *Prosím vás / tě, kde je kino?*
- *Kino je vpravo nahoře.*
- *Děkuju / díky.*
- *Není zač.*

Studenti si individuálně doplní plánek, takže každý bude mít jiné město. Pak ve dvojicích pracují s oběma plánky – nejprve s jedním, pak s druhým. Ten, který odpovídá, používá svůj plánek. Potom mohou pracovat v jiných dvojicích, tak se dosáhne co největšího opakování rozhovoru.

Ve cvičení c) pak porovnávají své dva plánky, každý to říká podle svého a druhý souhlasí, nebo nesouhlasí – zároveň se tak procvičuje i je / není.

Pokud je skupina slabá, můžete jim rozdat již nakopírované varianty, kam jste doplnili rozmístění, a oni si je do svých knih opíší. Nakopírujte si prázdné plánky z učebnice a vepište do nich varianty rozmístění.

Vzdálené místo bude pravděpodobně letiště, největší čtvereček park.

3. Poslouchejte a řekněte, co není pravda.

Připravte si svůj plánek, který jim popíšete a oni ho budou porovnávat buď se svým, nebo s jiným vámi připraveným a rozdaným (pokud chcete, aby měli všichni stejnou verzi).

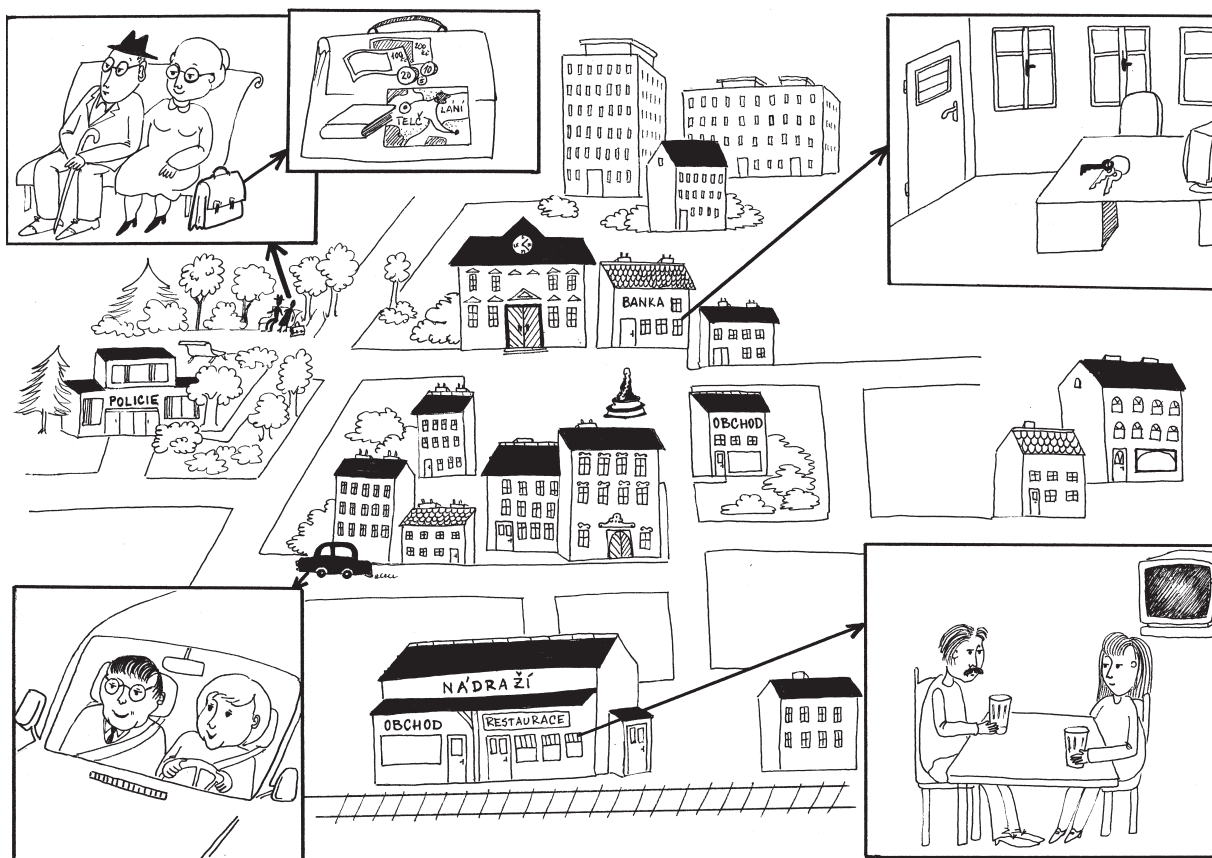
NAVÍC:

Udělejte také cvičení s obrázkem - studenti dostanou do dvojic obrázky, pracují spolu - ptají se jeden druhého.

K NAKOPÍROVÁNÍ:

Kdo a co kde je?

Příklad: Kde jsou klíče? Klíče jsou v bance na stole.

PAMATUJETE SI?

1. Diskutujte ve dvojicích – kde jsou tyto věci:

Studenti používají lokál se správnými předložkami; všechno se vyskytlo v lekci, takže pokud nevědí, mohou si to vyhledat.

2. Označte / zaškrtněte správnou variantu:

Najdou a přečtou.

3. Hláskujte svoje jméno:

Hláskují si navzájem, můžete se vrátit na samý začátek učebnice, kde je vypsaná výslovnost jednotlivých písmen; také můžete na lístečcích přinést adresy, které musí hláskovat; nejdůležitější však je, aby se naučili hláskovat své jméno, neboť jim lidé na úřadech nemusejí rozumět.

Příklad: Darina Koloková – *de a er i en a ka o el o ka o ve a* **DARINA KOLOKOVA**

SLOVA

K práci se slovní zásobou využívejte postupů z úvodních poznámek k učitelskému manuálu – oddíl Slovník, Slovní zásoba.

LEKCE 3: NAKUPUJU, NAKUPUJEŠ? NAKUPUJEME...

FONETIKA

1. a) Čtete: samohlásky:

E/ É/ Ě

Soustředte se především na neměkčenou výslovnost E a naopak výslovnost Ě. Dbejte na to, aby studenti na začátku nevyslovovali [je]. V kombinaci s hláskami M, B, P, V se soustředte na rozdíl mezi mě a bě, pě, vě.

souhlásky: M, B, P, V + e / é / ě

med [tvrdé e], mé [tvrdé e] (э) × - měsíc [měkké mňe] - mně [měkké mňe] (мне)B

!!! pozor ~~mje~~

1. b) Čtete:

mě, měsíc, město, v domě, směšný, měnit, měch

nebe, pes, venku, slabé, slepé, Věna (э) × běhat, pěna, věda [bje, pje, vje] (бе, пе, ве)

1. c) Čtete :

běda, oběd, obě, obětovat, Běta

pěst, hloupě, poupě, pět

věda, věta, věc, váhavě, věk

souhláska: J (ђ, я, е, ё, ю)

Souhláska J je zde zařazena, neboť zvukově souvisí. Ruština má jednak hlásku J, jednak hlásky я, е, ё, ю [ja, je, jo, ju]

1. d) Čtete :

kraj, čaj, můj, já, nejsem, je, jo, pracuju

1. e) Poslouchejte, opakujte:

dvojhlasý: ou (au, eu)

V této lekci se při nakupování studenti seznamují s akuzativem singuláru. V ženských tvarech adjektiv se hojně vyskytuje OU, které působí výslovnostní potíže. Z tohoto důvodu je zde zařazen nácvik dvojhlasý ou. Kromě toho také au a eu, které ruština nemá.

mouka, louka, nesou, automat, aura, pneumatika, euro, feudál

kupujou, studujou, potřebujou

malou, starou, čerstvou, novou

!!! pozor **dvě samohlásky ve dvou slabikách**

po-ukázat, ne-uctivý, na-učit, na-uka

S hláskou J a měkkostí souvisí také kombinace hlásek ia, ie...

ia ie ii io iu vyslovujeme jako -ija-, -ije-, -iji-, -ijo-, -iju-

diář; dialekt; fiala; dieta; kiosk; biolog; Marii; Indie; drogerie; studium

NAKUPUJU NAKUPUJEŠ? NAKUPUJEME...

2. Ptejte se, co to je?

Příklad: (oslovení) Jano, **co to je?** (oslovení) Davide, to je **káva**.

NÁPOJE POTRAVINY

OVOCE A ZELENINA

3. Tvořte dialogy podle vzoru. Ptejte se navzájem.

Příklad: To je voda. (oslovení) Petře, **jaká je ta voda?** **Ta voda je studená.**

Studenti pracují ve dvojicích - jeden/a ukáže na obrázek a zeptá se, druhý/á odpoví. Obrázky si můžete zvětšit a potom udělat tuto aktivitu ještě jednou se třídou. Pro zapamatování je můžete otočit obrázkem dolů a studenti si musejí zapamatovat, co kde je a říkat to - získávají za to body.

Příklad: To je voda. Jaká je ta voda? Ta voda je studená. studená voda

1) To je čaj.	sladký čaj
2) To je káva.	černá káva
3) To je houska.	čerstvá houska
4) To je dort.	malý dort
5) To je minerálka.	dobrá minerálka
6) To je maso.	čerstvé maso
7) To je džus.	jablkový džus
8) To je máslo.	levné máslo
9) To je banán.	tvrdý banán

Na doplnění můžete cvičení prodloužit.

K NAKOPIROVÁNÍ:

10) To je jablko.		
11) To je chléb.		
12) To je okurka.		
13) To je kakao.		
14) To je citron.		
15) To je mléko.		
16) To je rohlík.		
17) To je ryba.		
18) To je pivo.		
19) To je salám.		
20) To je víno.		
21) To je sýr.		
22) To je knedlík.		
23) To je cukr.		

10) To je jablko.	zdravé jablko
11) To je chléb.	černý chléb
12) To je okurka.	drahá okurka
13) To je kakao.	teplé kakao
14) To je citron.	měkký citron
15) To je mléko.	polotučné mléko
16) To je rohlík.	tvrdý rohlík
17) To je ryba.	velká ryba
18) To je pivo.	špatné pivo
19) To je salám.	starý salám
20) To je víno.	české víno
21) To je sýr.	drahý sýr
22) To je knedlík.	nezdravý knedlík
23) To je cukr.	bílý cukr

4. Změňte podle příkladu:

Příklad: (oslovení) Alice, **kde** je horký čaj? (hrnek)
(oslovení) Andreji, horký čaj je **v hrnku**. (v hrnku)

Připomeňte studentům, že tvary lokálu singuláru a jejich tvoření jsme dělali v L2. Odkážte je popřípadě do tabulek, ve kterých najdou deklinaci lokálu singuláru.

5. Najděte ve 3. cvičení opozita:

Příklad: studená voda teplékakao

velký	malý	DŮM	zdravý	nemocný	MUŽ V POSTELI
studený	teplý	ČAJ	dlouhý	krátký	ULICE (KRÁTKÁ)
čerstvý	tvrdý	CHLÉB	cizí	domácí	VÍNO
dobrý	špatný	KNIHA	bílý	černý	CUKR
levný	drahý	KÁVA	sladký	kyselý	DORT
mladý	starý	ŽENA	vysoký	malý, nízký	STROM
horký	studený	PIVO	hubený	tlustý	MUŽ

ADJEKTIVA - OPOZITA

Studenti se seznámí s opozity, v následujícím cvičení si ujasní význam obou výrazů.

6. Procvičujte protiklad. Řekněte, jaké věci jsou na obrázku.

Příklad:

1. Je ten dům **velký**? **Ne**, ten dům **není velký, je malý**.

7. Čtete:

Rozhovor je velmi jednoduchý – motivační, zaměřen na slovesa a již částečně na akuzativ, konjugaci -OVAT znají studenti z první lekce, odkážte je do L1 a do tabulek.

- Co **kupujete** každý týden?
- Každý týden **kupuju**, co **potřebuju**.
- Co **potřebujete**?
- **Potřebuju** chléb, mléko, máslo, zeleninu, maso a džus.
- **Děkuju** Vám.

8. a) Co kupují? Co nekupují? Napište věty. Vybírejte slova z tabulky.

Studenti vybírají z tabulky již předpřipravené tvary a vytvářejí z nich věty.

Petr	Darina	kupuješ?	kupuju	malé máslo, levné pivo, tvrdý salám,
Al a Ok	Askar	kupuje	kupujeme	černý čaj, bílý cukr, slovenské víno,
ty	já my vy	kupují	kupujete?	velký citron, drahý sýr, čerstvý chléb,
Monika	Petr			velký dort

Příklad: Petr kupuje české víno a čerstvý rohlík.

8. b) Ptejte se a odpovídejte (ve dvojicích):

- Příklad:** (oslovení) A: Aleno, **kupuje** Petr levné pivo a tvrdý salám? B: Ne, **nekupuje**.
 (oslovení) A: Matouši, **kupuje** Darina černý čaj a české víno? B: Ano, Darina **kupuje** české víno, ale **nekupuje** černý čaj.
 (oslovení) A: Věro, **kupuje** Pavel drahý sýr? B: Ne, **nekupuje**.
 (oslovení) A: Martine, **kupuje** Andrej ovocný jogurt? B: Ano, **kupuje**.

9. Co potřebují? Co nepotřebují? Napište věty a ptejte se. Vybírejte slova z tabulky.

Hana Vlado Juldys	potřebuju	velkou rybu, perlivou
Kea a Lu	potřebuje potřebujeme	minerálku, arabskou
Já vy ty my	potřebují potřebujete?	kávu, malou okurku,
	potřebuješ?	hladkou mouku,
	nepotřebuju	dobrou rýži
	nepotřebuje nepotřebujeme	
	nepotřebují nepotřebujete?	
	nepotřebuješ?	

Příklad: Kea a Lu potřebují sladkou minerálku.

Studenti procvičují slovesa skupiny -OVAT.

10. a) Časujte slovesa:

kupovat, potřebovat, nakupovat, pracovat, nepotřebovat, děkovat, neděkovat, nepracovat, nekupovat, nenakupovat

10. b) Doplněte tabulku:

Doplňují tvary do tabulky - soustředí se na třetí osobu -, aby tam nepřidávali T (studujete apod.) a na výslovnost ou. Používejte přehled slovesných tvarů v Tabulkách.

11. Doplněte sloveso ve správném tvaru:

11. a) b) c) děkovat:

Bylo by vhodné upozornit studenty na vazbu **DĚKOVAT ZA NĚCO**.

12. a) Čtěte:

Cvičení je již zaměřeno na akuzativ singuláru.

- Dobrý den, co si přejete?
- Dobrý den, potřebuju **dobrou vodu a jablek džus**.
- Prosím. Ještě něco?
- Ano, **malou cibuli, čerstvý tvaroh, čerstvou rybu** a jedno **mléko**, prosím.
- Tady to je, ještě něco?
- Jedno **malé máslo**, prosím. To je všechno.
- 123 korun.
- Děkuju.
- Děkuju, na shledanou.
- Na shledanou.

12. b) Tvořte podobné dialogy (12. a), (používejte slova z tabulky):

mléko, chléb, mýdlo, voda, česnek, sůl, jablko, hruška, sýr, ryba, tvaroh, mouka, máslo, zubní pasta, olej, cibule, sirky, paprika, cukr, houska, rohlík, salám, kečup, rajče, čaj, káva, kakao, mléko, minerálka, džus, pivo, víno, chléb/chleba, dort, knedlík, maso, salám, banán, citron, okurka

sladký/ou/é, černý/ou/é, čerstvý/ou/é, malý/ou/é, dobrý/ou/é, cizí, levný/ou/é, krátký/ou/é, zdravý/ou/é, dlouhý/ou/é, teplý/ou/é, kyselý/ou/é, bílý/ou/é, tvrdý/ou/é, český/ou/é, drahý/ou/é

13. Víte, co říká v obchodě prodavač nebo prodavačka?

Víte, co říká zákazník nebo zákaznice?

prodavač/ka:

zákazník/-ice:

V této fázi postačí fráze, které se již vyskytly v předchozích cvičeních, studenti si jen udělají jasno, co kdo v obchodě říká, a vytvoří si přehled frází.

Dobrý den.
Co si přejete?

Dobrý den.
Potřebuju.
Chtěla bych.

Prosím.
Ještě něco.
Tady to je.
..... korun.
Na shledanou.

Prosím.
To je všechno.
Děkuju.
Na shledanou.

AKUZATIV singuláru

OTÁZKA: KOHO? CO? Co kupuješ? Co potřebuješ? Za co děkuješ? Koho vidíš?

Na tabuli zůstaly tvary nominativu singuláru, které není nutné mazat. Je dobré studentům ukázat, jak jednoduše se proměnily koncovky při převodu do akuzativu singuláru. U maskulin neživotných a neuter jsou totožné. Je však dobré i tuto skutečnost zapsat. U feminin je pak výborné ukázat na změnu u substantiv -a v -u, u adjektiv -á v -ou. Srovnání s ruštinou je výborné. Z hlediska výslovnosti by bylo vhodné zopakovat výslovnost dvojhlásky -ou.

V lekcích jsou přehledy deklinace vedeny od výrazných jevů, přes ukázky ke cvičením, souhrnnou deklinaci najdou studenti v tabulkách.

Maskulinum životné se probírá v L5, ale v podstatě je princip ruského a českého systému tentýž.

V následujících cvičeních se studenty zopakujte tvary akuzativu singuláru u substantiv. Zároveň s nimi můžete procvičit slovesa skupiny -OVAT.

14. Řekněte,

14. a) co kupujete, co nekupujete:

Příklad: bílý jogurt Kupujete bílý jogurt? **Ano, kupuju** bílý jogurt. **Ne, nekupuju** bílý jogurt.

14. b) co potřebujete, co nepotřebujete:

Příklad: červená tužka **Potřebujete** červenou tužku? **Ano, potřebuju** červenou tužku.
Ne, nepotřebuju červenou tužku.

ČÍSLOVKY ZÁKLADNÍ 50-100

Studenti často polykají poslední slabiku, není jim rozumět. Studenti také mohou pracovat ve dvojicích. Každý si napíše 7-10 čísel, která potom diktuje svému kolegovi. Ten si je zapisuje. Potom čísla srovnají. Ověří si nejen správnou hodnotu čísla, ale i výslovnost. Jsou více aktivní. Tak trochu soutěží a snaží se správně vyslovovat a naslouchat druhému. Mohou také dostat stránku s čísly, kde na nějaké ukážou a druhý ho musí správně přečíst.

Pokud třída zvládne hrát bingo s čísly, doporučujeme si ho připravit a se studenty hrát - je to výborné procvičení. (Připravte si karty 4×4 políčka, do nich napište libovolná čísla, studentům je rozdejte a vysvětlete, že když číslo uslyší, musí ho označit, pokud mají 4 v řadě (jakýmkoli směrem), mají bingo, dostanou bod a může se pokračovat.)

KOLIK? ZA KOLIK...?

-SÁT

50	60	70	80	90	STO
padesát	šedesát	sedmdesát	osmdesát	devadesát	sto

Jak můžeme číst číslovky:

51 - padesát jedna, jednapadesát

15. a) Čtete nahlas a dbejte na správný přízvuk.

15. b) Počítejte od 1 do 100

15. c) Počítejte:

15. d)

Ve dvojicích procvičují čísla - vy chodíte mezi nimi, posloucháte, opravujete, na závěr ještě jednou procvičujete výslovnost se studenty, tzv. chórový sbor - je důležité, aby neříkali sedmnáct a podobně.

16. a) Řekněte, za kolik korun kupujete:

víno, vodu, chléb, rohlík, máslo, mléko, tvaroh, mouku, cukr...

16. b) Tvořte dialogy:

Za kolik korun si koupíš...? Za kolik korun si koupíte...?

Zopakovat číslovky, tj. za 1 korunu, 2, 3, 4, koruny, 5 + více korun. Využívat jen číslovky do 100, které znají.

FRÁZE SE SLOVESEM MÁM, MÁŠ, MÁ, MÁME, MÁTE, MAJÍ

Tvar *mám*... je pro studenty velmi obtížný. Doporučuji zapsat tvary na tabuli, ať je mají nejen v učebnici, ale i před sebou. V této lekci se nesoustředíme na *mít* ve smyslu vlastnit, ale prozatím pouze na fráze se slovesem *mít*. *Mít* jako vlastnit přijde v lekci další, takže prozatím si vystačíme s frázemi (které se v ruštině vyjadřují jinak), *mít* jako vlastnit sem zatím nezařazujte. Pouze řekněte, že to znamená „u menja jest“ a že se tím budeme zabývat později.

JÁ	mám	-ÁM	MY	máme	-ÁME
TY	máš	-ÁŠ	VY	máte	-ÁTE
ON ONA ONO	má	-Á	ONI (ONY)	mají	-AJÍ

Přečtěte příklady:

Mám žízeň.	Мне хочется пить.
Mám hlad.	Я голоден. Мне хочется есть.
Mám čas.	У меня есть время.
Za kolik máte chléb/chleba?	Сколько стоит хлеб?
Nemám peníze.	У меня нет денег.
Mám smůlu.	Мне не везет.
Mám štěstí.	Мне везет.

Seznámit studenty s dalšími frázemi se slovesnými tvary MÁM... je na zvážení vyučující/ho:

Další fráze s **mám** – podle zdatnosti skupiny a vašeho uvážení.

Mám chřipku.
Mám rýmu.
Mám nápad.
Má pochopení.
Nemám sílu.
Mám chuť na...
Máš pravdu.
Nemáš pravdu.
Má volno.
Má angličtinu.

17. Přiřaďte obrázky k textům.

Příklad: Za kolik **máte** vodu?

KOMIKSOVÉ OBRÁZKY

Série obrázků kluka – 1. má hlad a žízeň; 2. nemá peníze; 3. hledá obchod; 4. mluví s prodavačkou; 5. ukazuje prodavačce 10 korun; 6. má čas; 7. vidí svého kamaráda.

Obrázky si ofoťte, zvětšete a nastříhejte, pak můžete se studenty repliky procvičovat – ukážete obrázek a oni řeknou, co to je. Můžete jim také nastříhat obrázky do dvojic, aby s nimi mohli pracovat samostatně.

1. Mám hlad a žízeň. 2. Mám peníze, ale málo. 3. Potřebuju obchod, kde mají levnou vodu. 4. Aha, mám jenom 10 korun. – To máte smůlu. 5. Za kolik máte chléb, prosím. – Máme chléb za 20 korun. 6. Mám čas. 7. Mám štěstí, tady je můj kamarád.

18. Doplňte sloveso **MÍT**...

Se studenty procvičujte sloveso **MÍT** ve tvarech přítomných. Slovesnou vazbu **MÁM... NĚCO, NĚKOHU** je nutné se studenty procvičovat pravidelně, podobně jako přítomní tvary slovesa **BÝT**.

Příklad: Dobrý den, kde ...**máte**... vodu? Vzadu vlevo.

(Obrázky se vztahují k aktivitám ve cvičení 17.)

K NAKOPÍROVÁNÍ :

Mám peníze, ale málo.

Za kolik **máte** chléb, prosím?
Máme chléb za 20 korun.

Potřebuju obchod, kde **mají** levnou vodu.

Mám hlad a **mám** žízeň.

Aha, **mám** jenom 10 korun...
To **máte** smůlu.

Mám štěstí, je tady můj kamarád!

Mám čas!

ŽIJEME V ČR

1. Říkejte:

a) kde co mají, b) za kolik to mají, c) co kupujete, d) co potřebujete, e) jak se to jmenuje, f) je to drahé / levné:

2. Ptejte se:

a) kde co mají, b) za kolik to mají, c) co kupujete, d) co potřebujete, e) jak se to jmenuje, f) je to drahé / levné:

Motivujte studenty k tomu, aby používali slova, která znají.

3. Napište seznam věcí:

a) co kupujete každý týden, b) co kupujete každý den?

Je vhodné, aby vyučující stanovil minimální a maximální počet vět, které by studenti měli napsat. Doporučujeme 7–10 vět. Své texty studenti můžou přečíst nejprve svému spolužákovi / spolužačce v lavici, potom před všemi studenty. Vyučující by měl na závěr zhodnotit danou práci. Popř. si ji vybrat a opravit nedostatky.

4. a) Čtěte:

Studenti si sami přečtou dialog. Mohou k němu vytvořit otázky, připravují se tak na následující cvičení.

4. b) Pracujte ve dvojicích a sehraje krátké scénky:

Studenti se v předchozím cvičení zabývali stejným dialogem, nyní si ho ve dvojicích připraví s využitím slovní zásoby z lekce.

Použijte následující výrazy: potřebuješ, potřebuju, salám, maso, kakao, minerálku, nemáme

- Ahoj ...**co potřebujeme**..... koupit v obchodě?
- Co ...**nemáme**..... v ledničce. Aha, není / nemáme tam Potřebujeme a ještě a
-, také **nemáme/ tady není**..... Potřebujeme koupit
- **Máš pravdu, ... nemáme / potřebujeme**..... Tady **máš** peníze a jdi do obchodu.

PAMATUJETE SI?

1. Víte, co je dobře?

Studenti vyberou správné verze a přečtou je.

2. Čtěte a doplňujte:

Zaměřte se na slovní zásobu ve správných tvarech.

1. Dnes kupuju čerstvou..... - budu dělat rybí salát. 2. Salát je málo slaný, potřebuju
3. Čaj bez je hořký. 4. se Petr, jsem České republiky.
5. Koberec není nahoře, ale je 6. Když nemáte štěstí, máte 7. je Petr? Petr je inženýr. 8. je banka? Banka je ve Spálené ulici. 9. potřebujete? Mouku.
10. Co každý den? Rohlíky a salám.

3. Spojte fráze:

Ještě	hlad?	Ještě	něco?
Za kolik	se jmenujete?	Za kolik	máte vodu?
Jak	káva?	Jak	se jmenujete?
Odkud	cizinka?	Odkud	jste?
Kolik	si přejete?	Kolik	je pět plus šest?
Jaká je	je pět plus šest?	Jaká je	káva?
Máte	máte vodu?	Máte	hlad?
Co	něco?	Co	si přejete?
Jste	jste?	Jste	cizinka?

4. Změňte a řekněte, co dělá Jana?

Studenti převádějí slovesné tvary ve větách do třetí osoby singuláru.

Kupuju novou knihu.	Jana kupuje novou knihu.
Potřebuju máslo a sýr.	Jana
Jsem z České republiky.	Jana
Mám žízeň.	Jana
Jsem ve škole.	Jana

5. a) Doplňte do e-mailu slova:

Studenti nejprve doplní předložený text, jedná se o kontrolované psaní. Potom vytvoří podle vzoru text o sobě. Ten vyberte a opravte.

z, jsem, shledanou, den, jsem, se, univerzitě, studuju, adresa, jsem

Dobrý **den**.

Jsem Daniela.

Jmenuju **se** Nováčková. Jsem **z** České republiky, z Kolína.

Jsem studentka.

Studuju historii a ruštinu na **univerzitě** v Praze.

Teď **jsem** ve škole a pracuju na počítači.

Moje **adresa** je daniela.novackova@seznam.cz.

Na **shledanou**.

Daniela.

5. b) Napište e-mail o sobě:

Na základě předchozího cvičení studenti napíší vlastní e-mail, kde v podstatě jen vymění informace.

SLOVA

K práci se slovní zásobou využívejte postupů z úvodních poznámek k učitelskému manuálu – oddíl Slovník, Slovní zásoba.

LEKCE 4: ČAS A PROGRAM DNE

FONETIKA

1. a) Čtěte:

samohlásky:

A/Á

Soustředte se především na kvantitu samohlásky A.

souhlásky: CH, K, G

Naučte studenty vyslovovat české H. Položí si ruku na hrud' a musí cítit vibrace. Nacvičujte konkurenci H a CH. U G a K navazujeme na problematiku znělých a neznělých souhlásek, především upozorněte na rozdíl [gdo] a podobně oproti ruskému [kto]

1. b) Čtěte:

hodí - chodí, hýbá - chyba, míhá - míchá, dýha - dýchá, vymáchá - vymáhá

PŘÍZVUK

jednoslabičné předložky s přízvukem

bez, do, na, nad, o, ob, od, po, pod,
pro, před, přes, při, se, u, ve, ze, za

Navazujeme na L2, kde již se studenti seznámili s přenosem přízvuku na předložku.

Ciferníky

Studenti si přinesou hodinky, budíky, stopky, mobilní telefony, na kterých rovněž můžou zjistit, kolik je hodin. Celá místnost by měla tzv. tikat. Přineste si s sebou větší hodiny (pro děti), na kterých se dá snadno otáčet ručičkami. Před samotnou prací s hodinami zopakujte číslovky.

2. Odpovídejte podle obrázku:

Studenti se navzájem ptají, kolik je na cifernících hodin.

ČASOVÉ ÚDAJE KOLIK? V KOLIK? KDY?

3. a) Řekněte: KDY co dělá paní Malá?

ciferníky - OKOLO TEXTU k nim budou studenti přiřazovat, **co si myslí**, že dělá paní Malá a kdy to dělá.

má schůzku, nakupuje, telefonuje, má angličtinu, má volno, pracuje na počítači, je v kanceláři, má cvičení

3. b) Čtěte a řekněte, co kdy má paní Malá podle textu.

Studenti čtou polohlasně text nejprve pro sebe a najdou odpovídající ciferníky, pak se pracuje s textem, co kdy má paní Malá, můžou se ptát navzájem, práce ve dvojicích.

KOLIK JE HODIN?

Studenti se naučí slova: ráno, dopoledne, poledne, odpoledne, večer, noc + kdy: ráno, dopoledne, v poledne, odpoledne, večer, v noci - podle časů jim dojde, co to znamená.

Části dne později propojíte s denními aktivitami - vrátíte se sem od sloves a studenti se budou navzájem ptát, co kdy dělají.

Je 6.00	10.00	12.00	15.00	16.30	23.00
CO JE TO?					
ráno	dopoledne	poledne	odpoledne	večer	noc
KDY JE TO?					
ráno	dopoledne	v poledne	odpoledne	večer	v noci

DENNÍ PROGRAM

4. a) Podle obrázku řekněte, kdy co dělá paní Malá.

Příklad: V pondělí dopoledne má paní Malá schůzku.

Nejdříve studenti mohou podle obrázku sestavit program paní Malé sami - co kdy má paní Malá - jen se slovesem MÍT, potom se teprve přistoupí ke čtení textu.

4. b) Čtěte a řekněte, co kdy dělá paní Malá.

TÝDEN PANÍ MALÉ

4. c) Udělejte rozhovor s paní Malou:

S pomocí tabulky, která bezprostředně následuje, vytvářejí studenti ve dvojicích rozhovory, jeden se ptá: „Paní Malá, co děláte ráno?“ a druhý odpovídá podle textu: „Ráno v sedm hodin snídám.“ a tak dále.

V předchozím cvičení se již studenti snažili používat tvary sloves na -AT ve druhé a první osobě, nyní se studenty projděte celou konjugací, upozorněte na tvoření negativních tvarů a dostatečně slovesné tvary procvičte v následujících cvičeních.

SLOVESA -AT

5. a) Časujte slovesa:

5. b) Doplňte tabulku

Opět se zaměřte především na slovesné tvary první a třetí osoby singuláru.

5. c) Doplňte, co pravidelně nebo teď dělají:

6. Odpovídejte:

Jana a Hana

Všimněte si – Hana je kudrnatá, Jana má rovné vlasy – to je důležité pro pochopení pointy příběhu!

Je zde schválně Jana a Hana = tedy podobná jména – je to trochu matoucí, tudíž se studenti musejí na práci víc soustředit, a je u toho legrace.

7. a) Řekněte, co dělá Jana a co dělá Hana?

Podle tabulky studenti říkají, v kolik hodin co která dělá.

kdy	6.00	6.30	7.30	12.00	13.00	14.00
Jana	vstávat	snídat	začínat pracovat	obědvat	čekat na Petra	dát si pivo
Hana	snídat	pospíchat	prodávat v supermarketu	obědvat	ptát se „Kdo je to?“	odpočívat a dívat se na TV

7. b) Doplňte text

Podle informací z tabulky nyní doplňují text.

Kamarádka Jana a kamarádka Hana pracují v centru. Hana v šest hodin **snídá**, ale Jana **vstává a snídá** v šest hodin třicet. V šest hodin třicet Hana **pospíchá** do práce. V sedm třicet prodává v supermarketu. Jana v sedm třicet **začíná pracovat** na poště. Ve dvanáct hodin Jana a Hana **obědvají** v restauraci a povídají si. V jednu hodinu Jana **čeká na Petra** a Hana **se ptá**: „Kdo je Petr?“ Jana odpovídá: „Nový přítel.“

Všimněte si obrázku Petra, který je kudrnatý a podobný Haně.

To je Petr

Jana říká: „Ahoj Petře.“ Hana říká: „Čau Petře.“ Hana zná Petra! Jana říká: „Co?“ Hana říká: „To je Petr, můj bratr!“ Ve dvě hodiny si Jana a Petr dají kávu, Hana odpočívá a dívá se na televizi.

Proto je důležité, že si jsou podobní. Význam slova *bratr* studentům bude jistě známý na základě podobnosti, popř. podle obrázku. Také si to mohou najít ve slovníku.

8. Odpovídejte na otázky:

V kolik hodin vstávají Jana a Hana? **Jana vstává v 6.30, Hana – nevíme.**

V kolik hodin začíná Jana pracovat? **Jana začíná pracovat v 7.30.**

V kolik hodin začíná Hana pracovat? **Nevíme, ale pracuje v 7.30.**

Kde jsou Hana a Jana v 12 hodin? **V restauraci.**

Kdo je Petr? **Přítel a bratr.**

Jaká je pracovní doba Hany? **Krátká.**

9. Přepište text

a) **jste Hana**

b) **jste Jana**

c) **jste Petr – co asi dělá Petr celý den?**

d) **co děláte vy celý den, jaký je váš den?**

Rozdělte studenty do skupin, kdo bude co psát – zejména pokud je to třída mužů a nechtěli by o ženách psát, zadejte jim jen C. Všichni studenti by měli napsat D – jaký je jejich den. Dbejte na to, aby používali ta slovesa, která již umí, a aplikovali je na svou situaci. (Včetně např. nepracuju, ale studuju češtinu...)

A: Jmenuju se Hana, já a Jana pracujeme v centru

B: Jmenuju se Jana, já a Hana pracujeme v centru ...

C: Jmenuju se Petr ...

D: Jmenuju se ...

9. e) Jste Jana, jste Hana, přečtěte rozhovor:

Nechte studenty, aby si nejprve přečetli rozhovor potichu pro sebe, a pak je vybídnete, aby ho přečetli ve dvojicích. Všechny dvojice pracují najednou, vy obcházíte.

9. f) Jste Hana a Petr, nebo Jana a Petr, udělejte rozhovor:

Podle vzoru studenti ve dvojicích napíší a připraví nové rozhovory. Používají při tom informace z tabulky a textu a fráze a obraty, které se zatím naučili. Jedná se o neformální rozhovory.

ČÍSLOVKY ZÁKLADNÍ 100–3000

Seznamte studenty s dalšími základními číslovkami. Dbejte na pečlivou výslovnost jednotlivých číslovek. Můžete také studenty, které budou zajímat další tvary číslovek, odkázat na Tabulky.

10. Pište podle diktátu, čtete:

Diktujte studentům čísla z tabulky výše. Studenti čísla zapisují, pak je čtou a postupně se střídají a zapisují je např. na tabuli. Ověřujeme tak správnost čísel a studenti si mohou v sešitě kontrolovat, zda číslovky dobře slyšeli a zapsali.

LETOPOČTY:

1985	tisíc devět set osmdesát pět
	devatenáct set osmdesát pět [-náct]

Připravte si kartičky s letopočty, položte je před studenty, jeden si vždy vezme kartičku a nahlas přečte letopočet. Pracují v malých skupinách.

SLOVESA – PŘEHLED TVARŮ (PRÉTERITA) MINULÉHO ČASU**MINULÝ ČAS 3. OSOBA SINGULÁRU A PLURÁLU**

Minulý čas 3. osoby je stejný jako v ruštině. Upozorněte studenty na to, že nepoužíváme ON, ONA. Procvičujte pouze třetí osoby s tím, že je upozorníte na to, jak se tvoří první a druhá (bude se probírat později), a v hovoru je již budete opravovat, zatím si také nevšimáme i/y v koncovkách plurálu.

JÁ	MY
TY	VY
ON	ONI
ONA	(ONY)
ONO	
kupoval/a/o	kupovali/y
díval/a/o se	dívali/y se

11. Doplňte, co dělal, co dělala, co dělali:**12. Doplňte, co dělali/y:**

Kamarádka Jana a kamarádka Hana (pracovat) ...**pracovaly**...

13. Řekněte, co dělala paní Malá minulý týden.

Vraťte se k textu paní Malé. Nechte studenty její program převyprávět v minulém čase.

14. Spojte, co se kdy stalo? Příběh – ALENA

Příklad: Alena se narodila se v roce tisíc devět set sedmdesát čtyři.

1974	Narodila se.
1982	Začala chodit do školy.
1993	Studovala na gymnáziu.
1999	Končila univerzitu.
2000	Začala pracovat.
2001	Potkala Alexe.
2003	Měla svatbu.
2005	Měla první dítě.

ŽIJEME V ČR

1. Spojte otázky a reakce:

Jak se řekne книга?	Brýle.
Jak se řekne книга?	Kniha.
Co snídáte?	Kávu a rohlík s máslem.
Kde pracujete?	V centru.
Co hledáte?	Brýle.
V kolik hodin obědváte?	Ve 12.
Co studujete?	Češtinu.
Kde jsou peníze?	V bance.
Za kolik je čaj?	Za 12.
Kdy začíná lekce?	V 9.
Kam telefonujete?	Do nemocnice.
Co připravujete?	Čaj.
V kolik hodin vstáváte?	V 7.
Co kupujete?	Rohlíky, máslo a vodu.

2. a) Napište, co děláte celý den:

Písemný projev můžete zadat také jako domácí úkol.

2. b) Jaký je váš ideální den:

PAMATUJETE SI?

1. Přečtěte nahlas. Potom podtrhujte v textu přízvuky:

2. Odpovězte.

Doplňují odpovědi s využitím adjektiv podle svého uvážení, z textu se to přímo nedozvědí!
K adjektivům, která použili v odpovědích v předchozím cvičení, mohou nyní studenti vytvořit opozita.

1. hezká – ošklivá

3. Víte, co dělala paní Malá?

Příklad: V pondělí ráno měla paní Malá schůzku v kanceláři.
V kolik hodin? Schůzku měla v 9 hodin.

Studenti by měli pracovat ve dvojicích a tvořit otázky a odpovídat na ně.

4. Doplňte, co dělají teď:

Již známý text; pak je možno ještě jednou jej překopírovat bez sloves a zkusit, co si studenti pamatují.

K NAKOPÍROVÁNÍ:

Kamarádka Jana a kamarádka Hana v centru. Hana v šest
 hodin, ale Jana a v šest hodin třicet. V šest hodin třicet Hana
 do práce. V sedm třicet Jana v sedm třicet
 na poště. Ve dvanáct hodin Jana a Hana
 v restauraci a V jednu hodinu Jana na Petra a Hana
 „Kdo to je?“ Jana říká: „Nový přítel.“ Hana Petra!
 Ve dvě hodiny Jana a Petr pivo, ale Hana
 a na televizi.

4. b) Řekněte, co dělaly:

Používejte jen třetí osobu! Zároveň si studenti procvičí psaní.

Můžete cvičení zvolit také jako **poslechovou** aktivitu, kdy čtete o paní Malé, co dělala, ale některé informace pozmě-
 níte. Studenti musejí přijít na to, které z nich jste změnili.

SLOVA

K práci se slovní zásobou využívejte postupů z úvodních poznámek k učitelskému manuálu - oddíl Slovník, Slovní
 zásoba.

LEKCE 5: CO DĚLÁŠ? CO DĚLÁTE?

FONETIKA

1. Čtěte:

samohlásky: U / Ú / Ů

Vysvětlete studentům, že není rozdíl ve výslovnosti Ú a Ů. Soustřeďte se na rozdíl v kvantitě samohlásky. Dbejte na to, aby kvantita samohlásky byla vyslovována na správném místě pečlivě.

souhláska Ř:

Ačkoli ruština souhlásku Ř nemá, nepředstavuje největší výslovnostní problém, jak by se mohlo zdát. Větší problémy představují naopak souhlásky, které ruština má, ale vyslovuje je jinak, především v kombinacích se samohláskami. Pro nácvik správné výslovnosti slouží především cvičení 2. b), které se postupně soustředí na různé pozice souhlásky ř ve slově, na jeho znělou i neznělou podobu. Od logopedického nácviku kombinací DŘ (kdy studenti mohou začít s výslovností DR, až se k ř propracují), přes neznělou variantu v kombinaci s jinou souhláskou, kombinaci Ř a samohlásky uprostřed slova, neznělé koncové Ř až k obtížné variantě Ř na začátku slova. Postupujte se studenty po této naznačené linii, těm, kterým hláska dělá problémy, zadejte trénink 2. b) za domácí úkol.

2. a) Čtěte:

2. b) Cvičte:

INTONACE

věty NETÁZACÍ

- Klesavá intonace je jako v ruštině, pro ruské mluvčí však není tak výrazná.

věty TÁZACÍ

Také v otázkách doplňovacích je intonace jako v ruštině - klesavá.

Pozor však na otázky zjišťovací, kde má ruština intonaci odlišnou, a mohlo by tak dojít k nedorozumění při špatné intonaci. V češtině je intonace otázek zjišťovacích stoupavá.

V češtině také není rozdíl v odpovědi při logickém přízvuku, takže odpověď může být shodná. (Na rozdíl od ruštiny, kde se odpovídá na slovo s logickým přízvukem. (Ano, v Mostě. Ano, Aňa. Ano, bydlí.)

3. a) Čtěte:

Když studenti čtou, musí být slyšet rozdíl mezi oznamovací větou a otázkou.

Také si můžete cvičení připravit na **poslech** - kterou variantu slyšíte? - pak čtěte a studenti zatrhnou, co slyšeli:

K NAKOPÍROVÁNÍ:

- a) Je to daleko.
b) Je to daleko?
- a) Máte mnoho práce?
b) Máte mnoho práce.
- a) Žijí v Praze.
b) Žijí v Praze?
- a) V České republice je mnoho cizinců?
b) V České republice je mnoho cizinců.
- a) Jana tu knihu četla.
b) Jana tu knihu četla?
- a) Maminka vaří oběd?
b) Maminka vaří oběd.
- a) Petr už šel domů?
b) Petr už šel domů.
- a) Budeš tady zítra.
b) Budeš tady zítra?
- a) Jana byla ve škole?
b) Jana byla ve škole.
- a) Babička to neví.
b) Babička to neví?

3. b) Poslouchejte a podtrhněte větu, kterou slyšíte:

- Příklad:** 1. a) Vy jste z Moskvy?
b) Vy jste z Moskvy.

Čtete tučnou verzi – pokud jste to již udělali s předchozím cvičením, ponechte toto na další hodinu, např. na procvičení.

- Příklad:** a) **Vy jste z Moskvy?**
b) Vy jste z Moskvy.
2. a) Máš hodně práce.
b) **Máš hodně práce?**
3. a) Jak se jmenuješ?
b) **Jmenuješ se Jan.**
4. a) **Babička byla doma?**
b) Babička byla doma.
5. a) **Maminka čte knihu.**
b) Maminka čte knihu?

intonace v souvětí

V češtině mají věty intonaci stoupavou, jenom poslední věta klesavou. Předvedte intonaci na větách vybraných z následujícího článku a se studenty procvičte. Po ukončení práce se samotným textem o Olegovi a Aně se vraťte k intonacím a procvičte hlasité čtení / opakování celých vět.

Pro nadanější studenty můžete přidat následující cvičení na intonaci. Přečtete nahlas, pak čtou studenti; jedná se o intonaci, takže na tuto úroveň nelze napsat text, kterému by plně rozuměli (nicméně bystří studenti již v páté lekci pochopí, o co zhruba jde); účelem je zvyknout si na českou melodii, zvuk češtiny. Z tohoto důvodu můžete také studenty nechat jen poslouchat – čtete a gestikulujete (rukou nahoru dolů) podle intonace. Také opět připomeňte pomalejší tempo češtiny.

K NAKOPIROVÁNÍ :

Bylo to na začátku minulého století, když moje prababička přijela do Čech, aby našla dobré místo pro život své rodiny. Od té doby uplynulo mnoho let a já dnes mohu říct, když vidím život v českých vesnicích v Rumunsku, že to byl dobrý nápad a naše rodina má lepší život, než by mohla mít, kdyby prababička neriskovala, našla si nového muže, když pradědeček umřel, a zůstala v Rumunsku.

4. a) Čtete:

Nechte studenty samostatně si přečíst text, připomeňte jim, že mohou použít slovník a vyhledat v něm klíčová slova.

4. b) Aňa a Oleg – doplňujte, co už víte:

Podle textu studenti písemně doplňují informace do cvičení. Pak ve dvojicích konzultují, co doplnili. Teprve poté doplněné informace zkontroluje vyučující se všemi studenty ve skupině / ve třídě.

- Oleg je učitel, ale Aňa je **doktorka**.
- Aňa bydlí v Mostě, ale Oleg **bydlí** v Liberci.
- Oleg lyžuje, ale Aňa studuje **češtinu**.
- Oleg **učí** fyziku, ale Aňa **prohlíží a ošetřuje** pacienty.
- Aňa je z **Ukrajiny**, ale Oleg je z **Litvy**.
- Oleg **mluví** litevsky, rusky, anglicky a česky, ale Aňa **mluví** anglicky, ukrajinsky, česky a rusky.
- Ona **je / se jmenuje** Aňa Rezničenko a on **je / se jmenuje** Oleg Korin.

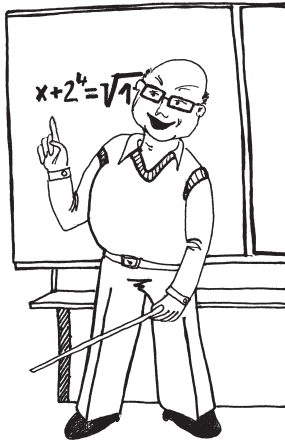
KDO JE TO?

(20 obrázků), tato část by měla posloužit jako slovníček. První dva obrázky jsou OLEG A AÑA a pod nimi je uvedeno:

učitel (Oleg) doktorka (Aňa)

Ptejte se: „Kdo je to?“ Studenti odpoví: „To je Aňa / Oleg.“ Zeptáte se: „Co dělá Aňa / Oleg?“ Studenti odpoví: „Učí, ošetřuje...“ Vy pokračujete: „Kdo učí / ošetřuje?“ Dostanete se tak k profesím. Učitel / ka, doktor / ka.

K NAKOPÍROVÁNÍ:

Potom můžete studentům rozdat jednotlivé obrázky s povoláními / s profesemi. Studenti chodí po třídě a v rámci lístečkové seznamky tvoří dialogy. Např.

- Dobrý den. Jak se máte?
- Dobrý den. Dobře, děkuji.
- Jak se jmenujete? (Studenti buď odpoví svým jménem, nebo můžou mít na lístečku i nové jméno.)
- Pane Nováku, co děláte?
- Jsem policista, a vy?
- Jsem učitel.

PŘECHYLOVÁNÍ JMEN ON - ONA

PŘÍJMENÍ

Procvičit to lze na kartičkách, kam si přepíšete profese z učebnice v mužské i ženské formě a studenti dostanou kartičku a musí hledat dvojici k sobě do páru. Pak se znovu zamíchají a rozdají, oni ale už nehledají, nýbrž aktivně tvoří feminina a maskulina do dvojic.

Přechylování jmen, nejfrekventovanější způsob, výrazy podle obrázků na začátku lekce. Kurzívou jsou označeny výrazy známé ze začátku lekce, normálně tvary přechýlené, popř. tvary substantiv.

Slovní zásobu nacvičujte ukazováním obrázků z učebnice - chtějte po studentech ženskou i mužskou verzi. (Ruština mnohá povolání nepřechyluje, dbejte na procvičení feminin.)

Studenti mohou vytvořit verze svých příjmení - jak by vypadalo příjmení pro ženu a muže v češtině. Upozorněte je, že i když se někdo jmenuje Galipov - Galipova - v češtině bude příjmení přechýlené a získá následující podobu: Galipovová.

AKUZATIV singuláru

OTÁZKA: KOHO? CO? *Koho vidíš? Na koho se díváš? Co si prohlížíš?*

Zopakujte akuzativ singuláru - využívejte k tomu tabulky. Tvary akuzativu singuláru pro rod mužský neživotný, ženský a střední - známe z předchozí lekce a rovněž ze situací spojených s nakupováním. (Viz nakupuju, potřebuju...) V této lekci doplníme ke tvarům akuzativu singuláru tvary pro substantiva mužského rodu životného.

Studenty opět můžeme odkázat k přehledným tabulkám.

Tvary akuzativu singuláru se studenty procvičíme v následujících cvičeních.

5. a) Změňte podle příkladu:

Studenti nejprve tvoří tvary akuzativu singuláru podle uvedeného příkladu.

5. b) Tvořte dialogy podle příkladu:

6. Víte, kdo co dělá? Spojte:

Studenti nejprve doplní na linku před profesí číslo obrázku, poté spojí profesí s její náplní.

10	učitel	Učí matematiku.
1	fotograf	Fotografuje.
11	doktorka	Ošetřuje pacienty.
8	prodavač	Pracuje v obchodě.
6	policistka	Kontroluje auta.
2	kadeřnice	Stříhá vlasy.
5	úředník	Telefonuje.
4	zpěvák	Zpívá na koncertě.
3	překladatelka	Rozumí francouzsky a česky.
7	mechanik	Opravuje auto.
9	kuchař	Vaří v restauraci jídlo.

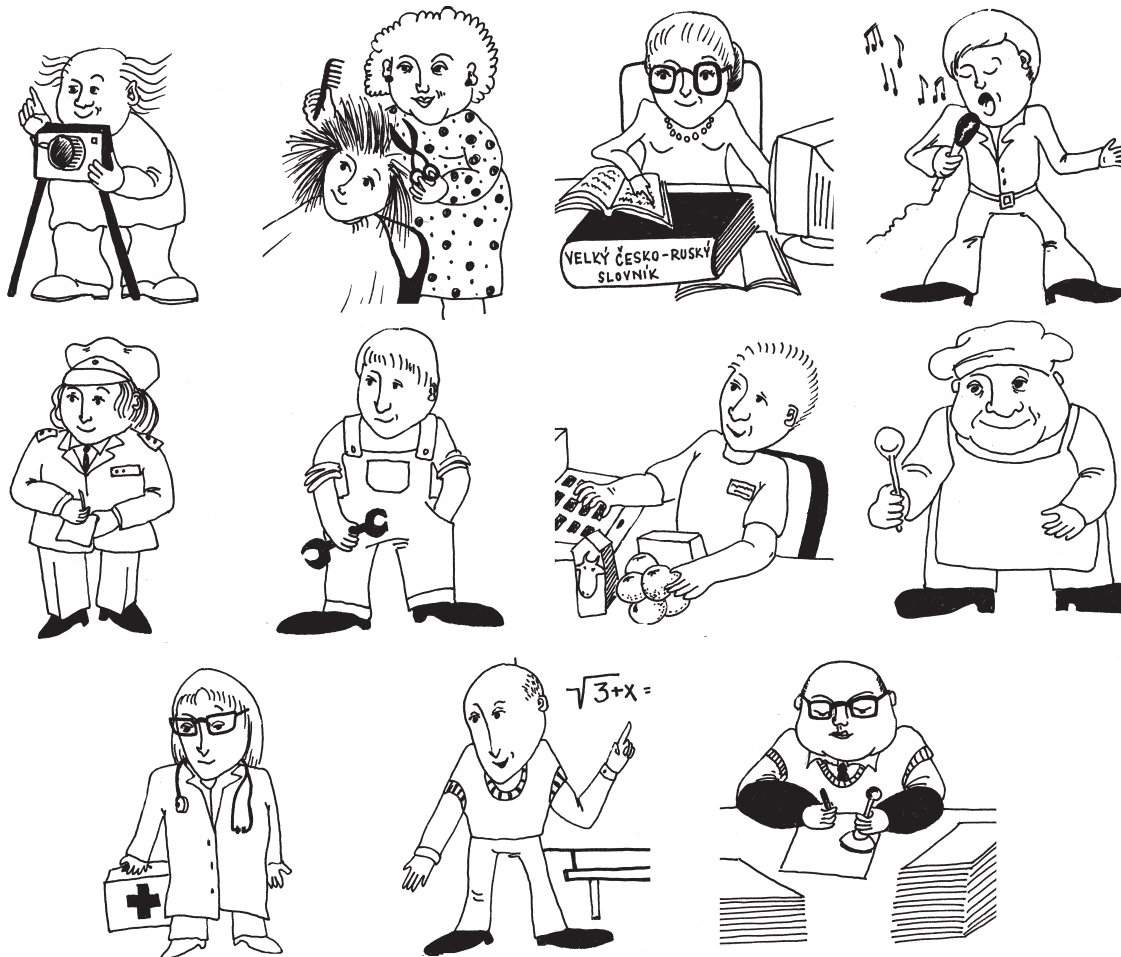
LEKCE 5.

Nyní se vraťte k přechylování, ukazujte studentům kartičky s obrázky z předchozího cvičení - jsou to buď feminina, nebo maskulina, podle toho musejí náležitě reagovat a doplňovat naopak maskulinum, nebo femininum. Nejprve to projděte chórově s celou třídou, pak se ptejte na jednotlivé obrázky jednotlivých studentů.

Poté se ptejte: „Koho vidíte?“ Studenti podle toho, zda je na obrázku žena nebo muž odpovídají akuzativem feminin, nebo maskulin. Opět nejprve projděte chórově a pak s celou třídou. Dbejte na to, že pády pro rusky mluvící nejsou nové, mohou mít však silné interference z ruštiny. Budou mít tendenci říkat především „Vidím muža.“ Dbejte na to, aby studenti skutečně vyslovovali E.

K obrázkům pak mohou opět doplňovat, co kdo dělá.

K NAKOPÍROVÁNÍ:

Oleg **bydlí** v Liberci.

Aňa **mluví** ukrajinsky.

Učitel **učí** matematiku.

Kadeřnice **suší** vlasy fénem.

Kuchař **vaří** v restauraci.

Překladatelka **rozumí** francouzsky.

Kuchař **vaří** oběd.

BYDLET

MLUVIT

UČIT

SUŠIT

VAŘIT

ROZUMĚT

VAŘIT

V nabídce sloves (resp. infinitivních tvarů) jsou zastoupeny všechny typy sloves patřící do skupiny -IT, -ET, -ĚT.

7. Řekněte, CO KDO DĚLÁ? Najděte v tabulce odpovědi.

Zopakujte si slovesa, která znáte, a naučte se nová. Studenti pracují ve dvojicích a najdou vhodné odpovědi z rámečku, pokud si nevědí rady, mají k dispozici pravý sloupec, kde je infinitiv a první osoba – to by jim mělo pomoci. Pokud je skupina silná, ať si pravý sloupec rovnou zakryjí papírem. Opět se tu zaměřujeme na nácvik třetí osoby – dbejte na to, aby na konci neříkali T jako on řídí a podobně.

Příklad: (oslovení) Honzo, **řekni mi, co dělá** řidič? Řídí auto.
(oslovení) Pane Murade, **řekněte mi, co dělá** řidič? Řídí auto.

Dále cvičení převraťte – studenti se navzájem ptají, kdo co dělá. – Např. : Kdo vaří oběd? Kuchař/ka.

SLOVESA -IT / -ET / -ĚT

Představte studentům další z pravidelných skupin skloňování českých sloves. Upozorněte je na samohlásku -I, -E, -Ě, která předchází infinitivní koncove -T. Podle sufixů -I, -E a -Ě mohou studenti poznat, že u daného slovesa budou přítomné tvary tvořit podle daného typu časování. Více informací studenti najdou v přehledných tabulkách. Slovesa, která se podle tohoto typu časování časují, si procvičte v následujících cvičeních.

8. a) Časujte slovesa:

8. b) Doplněte, co právě teď dělají:

8. c) Tvořte krátké věty:

Příklad: český + policistka + stát + v parku **Česká policistka stojí v parku.**

8. d) Doplněte tabulku:

Opět se jedná o nejproblematictější tvary.

9. a) Jste Oleg, nebo Aňa, napište, co právě teď děláte. (Cv. 4.a), 4. b))

Nejprve si studenti připomenou Olega a Aňu, na začátku mohou říct, co dělají obecně, to znamená, že převedou úvodní články ze třetí osoby do první. Pak zapojí svou fantazii a řeknou, co dělají dnes / teď.

9. b) Napište, co dělali o víkendu?

Studenti musejí vymyslet příběh v minulém čase (třetí osoba!) o Olegovi a Aně, práce ve skupinách / dvojicích; musejí používat slovesa z rámečku.

učit, vařit, sportovat, čekat, dívat se na film, řídit, sedět, mluvit, dělat,
dát si, odpočívat, večeřet, být, kupovat, mít

SLOVESO MÍT/ NEMÍT

Připomeňte studentům vazby se slovesem MÍT / NEMÍT. Srovnajte vyjádření v češtině a v ruštině. Slovesné vazby procvičte ve cvičeních.

10. a) Čtěte:

Tento text slouží jako výchozí text k dalšímu významu slovesa mít, přečtou ho a potom se naučí, jak se používá mít ve smyslu vlastnit.

10. b) Najděte v textu slovesa a podtrhujte je. Potom udělejte infinitivy.

V textu se objevuje mít ve smyslu vlastnit – oni vyhledají slovesa a uvidí, že mít je problém, proto hned následuje vysvětlení. (Musíte jim říct, že je v tom cvičení malý trik, aby se ho nebáli – vlastně je celé cvičení zaměřeno na otevření otázky mít jako vlastnit.)

zná	znát	viděla, vidí	vidět	byla, je, ...	být	mají, má, nemá	mít	lyžuje	lyžovat	chodí	chodit
prší	pršet	sněží	sněžit	dívají se	dívat se	dávají si	dávat si	bojí se	bát se		

Procvičujte akuzativ singuláru. Studentům připomeňte, že při vyjádření negace se v češtině používá **akuzativ!!**

10. c) Víte, co OLEG a AŇA mají a nemají? Doplněte MÍT /NEMÍT:

Když **má** Oleg čas a je v Mostě, chodí s Aňou na procházky, nebo se dívají na film. Oleg dělá cyklistiku, ale Aňa **nemá** kolo. Aňa řídí, **má** řidičský průkaz, ale **nemá** auto. Aňa **má** plán koupit si auto, ale **nemá** moc peněz. **Má** malý byt v Mostě. V bytě **má** kočku. To je problém, protože Oleg **má** alergii na kočky! Aňa i Oleg **mají** moc práce, pracují každý den od rána do večera. Ale **mají** dobrý život.

10. d) Vyprávějte, jak se Aňa a Oleg seznámili.

Studenti by si měli vymyslet příběh o tom, jak se Aňa a Oleg seznámili. Motivujte je k tomu. Nechte je popř. pracovat na textu ve dvojicích, ve skupinách. Příběh je nechte napsat.

11. a) Tvořte dialogy podle příkladu:

Příklad: já – **černá káva** já ... **mám**... černou kávu.
Příklad: já – **černá káva** já ... **nemám**... černou kávu.

11. b) Odpovězte podle příkladu:

Příklad: A: (oslovení) Jakube, **řekni mi, máš** milou babičku? B: **Ano, mám.** B: **Ne, nemám.**
Příklad: A: (oslovení) Paní Nino, **řekněte mi, máte** milou babičku? B: **Ano, mám.** B: **Ne, nemám.**

12. Odpovězte:

Příklad: A: (oslovení) Prosím vás, **máte** psa? B: **Ano, mám** psa. B: **Ne, nemám** psa.

Studenti mohou, ale nemusejí odpovídat pravdivě.

Příklad: Máte psa? A: **Ano, mám** psa. B: **Ne, nemám** psa.

SLOVESA ZNÁT, VĚDĚT, UMĚT

Rozdíl mezi významem sloves: vědět, znát a umět je značný. Zaměřte se proto na procvičení jednotlivých sloves ve vět-
ných konstrukcích a ve vazbě s akuzativem.

ZNÁT + akuzativ	VĚDĚT, + věta	UMĚT + infinitiv
znát	Znám Prahu . Neznám tvou sestru . Alena zná dobře nového lektora .	
vědět	Vím, kdo je Petr Kubát. Vím, že Kamila mluví tatarsky. Vím, kde je obchodní dům Petřiny.	
umět	Umím (mluvit) německy, francouzsky a trochu česky . David umí hrát fotbal. Jana umí vařit .	

Nechte velký prostor pro studenty. Ať se chlubí a říkají, co znají, vědí a umějí.

13. a) Řekněte, že něco nebo někoho ZNÁTE, něco VÍTE a něco UMÍTE:

13. b) Tvořte dialogy podle příkladu:

Příklad: A: (oslovení) Radku, řekni mi, **umíš lyžovat?**

B: **Ano, umím.** B: **Ano**, docela dobře.

B: **Ano**, ale **ne moc.** B: **Ne, neumím.**

13. c) Zkuste doplnit věty:

Vím, že

13. d) Doplněte slovesa znát, vědět, umět.

ŽIJEME V ČR

JMÉNO MĚSTO PROFESE kde **PRACUJE** **AKTIVITA MÁ** když **MÁ ČAS**

1. Tvořte otázky podle příkladu:

Příklad: Kdo je pan Karel Malý? – Pan Malý je řidič taxi.

Co dělá paní Mrázková? –

2. Víte, kdo co říká?

Se slovníkem se studenti podle klíčových slov pokusí odhadnout, kdo co říká. Také se naučí, co to znamená.

řidič taxi – Ř zákazník – Z zdravotní sestra – S pacient – P úřednice na poště – Ú

Potřebujete si vybrat peníze?	...Ú...
Sestřičko, prosím vás, můžu jíst banán?	...P...
Na Vinohrady, prosím.	...Z...
Můžete mi to tady podepsat?	...Ú...
Dáte mi účet, prosím?	...Z...
Další, prosím!	...Ú/S...
Máte průkaz totožnosti – občanku, nebo pas?	...Ú/S...
Kam to bude?	...Ř...
Jakou máte pojišťovnu?	...S...
Za 430 korun.	...Ř (Ú)...
Dopis expres stojí 56 korun.	...Ú...

KOLIK? ZA KOLIK? ZA...

Kolik STOJÍ lístek do kina? × **Oleg STOJÍ** před kinem a čeká na Aňu.

KOLIK TO STOJÍ? = **ZA KOLIK TO MÁTE?**

Kolik stojí čaj? – Čaj stojí 15 korun.

Stejný přízvuk, stejné sloveso – stát; je to v souvislosti s gramatikou – učí se slovesa této třídy (nesmíme zapomínat na interference). Zmiňte se, že přízvuk je vždy na začátku slova, že tedy významový rozdíl je kontextový, a nacvičte správnou výslovnost.

Procvičujte slovesné vazby se slovesem STÁT.

3. a) Kolik co stojí? Tvořte dialogy podle příkladu:**3. b) Víte, kolik to stojí? Odpovězte:**

V obou případech studenti odpovídají podle obrázků. Na závěr z toho mohou udělat nákup – sehrajou scénku v obchodě, nakoupí a musí sečíst, kolik to stojí dohromady.

3. c) Znáte odpověď?

Měli by být schopni říct, kolik co stojí, ve třídě to dát dohromady – zeptat se prvního – ten, když to neví, zeptá se dalšího atd.

PAMATUJETE SI?**1. Rozdělte slovesa do tabulky a časujte je.**

Rozdělte je do skupin v tabulce.

Navštěvovat, bydlet, mít, léčit, vstávat, řídit, opravovat, mluvit, obědvat, stát, telefonovat, lyžovat, znát, učit, dělat, kupovat, snídat, sedět, dávat (injekce, léky), chodit, spát, pozorovat, začínat, prohlížet, rozumět.

-uju	-ujeme	-ám	-áme	-ím -	íme
-uješ	-ujete	-áš	-áte	-íš	-íte
-uje	-ujou /ují	-á	-ají	-í	-í / ejí
navštěvovat		mít		bydlet	
opravovat		vstávat		léčit	
telefonovat		obědvat		řídit	
lyžovat		znát		mluvit	
kupovat		dělat		stát	
pozorovat		snídat		učit	
		dávat		sedět	
		začínat		chodit	
				spát	
				prohlížet	
				rozumět	

2. Co dělají (vyberte slovesa z tabulky):

učitel
fotograf
doktorka
prodavač
policistka
kadeřnice
úředník
zpěvák
překladatelka
mechanik
kuchař

3. Z podtržených písmen tvořte infinitiv. Potom řekněte, že to dělá právě teď:

Příklad: Učitelka s t t v v y v ě o a l gramatiku → vysvětlovat → *Právě teď učitelka vysvětluje gramatiku.*

Večer (já) t a v i ř večeři.

Večer vařím večeři.

Můj bratr s e o a j e a t m a v Karel.

Můj bratr se jmenuje Karel.

Co (my) p t e o ř o b a v t v bance?

Co potřebujete v bance?

Kde d e b y t l Marina?

Kde bydlí Marina?

Co í a p t v z, Aleno?

Co zpíváš, Aleno?

Bohužel, dneska (já) n í t e m čas.

Bohužel, dneska nemám čas.

Moje sestra r d t a o á v p v supermarketu.

Moje sestra prodává v supermarketu.

Kde c r a p t a v o maminka?

Kde pracuje maminka?

4. Kolik frází se slovesem *mít* si pamatujete?

Mám čas.

Máš

Má

5. Dělejte otázky se slovesem *mít* a ptejte se:

- Deniso, máte čas?

- Ano, mám čas.

- Kdy máte čas?

- Zítra večer.

SLOVA

K práci se slovní zásobou využívejte postupů z úvodních poznámek k učitelkému manuálu - oddíl Slovník, Slovní zásoba.

LEKCE 6: ORIENTACE – KDE? KAM?

FONETIKA

1. a) Čtěte:

samohlásky: O / Ó

Dbejte především na to, aby studenti o příliš nezaokrouhlovali. Také, aby na konci slov vyslovovali skutečně o, nikoli a (mála), na začátku číslovky osm, osmnáct... musí být skutečně o-, nikoli protetické v-. Opět nezapomínejte na kvantitu.

souhlásky: Ž, Š – měkké (гораздо мягче чем по-русски)

České Š je měkké (na rozdíl od ruštiny), vyslovuje se mezi ruským (Ш) a s (шт) tuto hlásku čeština nemá, jedná se o velmi měkké š, česky špatně vyslovované jako šč).

1. b) Čtěte:

souhláska: Č – měkká (немножко тверже чем по-русски)

Č je sice v češtině měkké, nicméně má trochu tvrdší zvuk než v ruštině.

1. c) Čtěte:

souhláska: C (ц)

Výslovnost českého C v podstatě odpovídá ruské podobě.

1. d) Čtěte:

2. a) Čtěte:

Jsme ohleduplní?

Účelem tohoto cvičení je jednak nácvik správné výslovnosti a intonace otázek, jednak seznámení se s klasickou situací - pouštíme starší lidi sednout v dopravních prostředcích. Rozvíjete v diskuzi se studenty. Co si myslí oni? Jakou mají zkušenost?

2. b) Najděte slova, která nemají přízvuk, a podtrhněte je.

2. c) Jak je to správně? Opravte špatný slovosled a přečtěte:

Pán sedí v tramvaji.
Tramvaj je červená.

Říkám: „Pojďte se posadit, paní.“

Paní říká: „Moc děkuju.“

Říkám: „Není zač.“

2. d) Udělejte podobné dialogy:

Studenti trénují obdobné situace - účelem jsou opravdu minidialogy - soustředí se na výslovnost a dělají to znova a znova, až je výslovnost dobrá.

3. Doplňte chybějící hlásky:

Buď mohou studenti kopírovat, pracovat po paměti, nebo podle **poslechu**.

KDE je kniha? KAM dáváš knihu?

Opakujte místní příslovce. Procvičte si znalost používání místních příslovcí v následujících cvičeních.

4. a) Odpovídejte.

Příklad: A: (oslovení) Jirko, **kde** je velký stůl? (uprostřed) B: Velký stůl je **uprostřed**.

Studenti ukazují pozici.

4. b) Odpovídejte.

Příklad: A: **Prosím tě, kam** dáváš tu tašku? (doprostřed) B: Dávám tašku **doprostřed**.

Studenti ukazují směr.

5. Odpovídejte a potom napište.

Popište svému kolegovi místnost, ve které jste, pokoj, ve kterém bydlíte.

KDE?

KAM?

V + lokál

DO + genitiv

NA + lokál

NA + akuzativ

Odkáže se na tvary lokálu singuláru do tabulek a do lekce 2 a zopakujte tvoření tvarů lokálu singuláru.

LOKÁL singuláru

OTÁZKA: **KDE? O KOM? O ČEM? Kde bydlíš? O kom mluvíš? O čem píšeš?**

Procvičujte tvoření tvarů lokálu singuláru v následujících cvičeních.

6. Ptejte se a odpovídejte podle příkladů:

7. Co kde je? Hledejte odpověď na otázky podle příkladu:

8. Odpovídejte podle příkladu, používejte prepozice *v/ve, na*:

9. Doplňte správné tvary:

Manželé Novákovi

Před samotným cvičením můžete ukázat obrázky pošty, oběda, kanceláře, zastávky tramvaje, tramvaje, obchodu, ulice, stanice metra, restaurace, bytu (pokoj), kuchyně, – to si můžete nakopírovat z jiných lekcí – a ptát se studentů, kde to je, co tam dělají, když tam jsou, pak jim můžete zadat, aby napsali příběh o panu Novákovi, kde musejí používat tato místa.

Potom lze přistoupit k práci s textem.

Manželé Novákovi – Vybídněte studenty, aby k textu tvořili otázky, k adjektivům vytvářeli opozita, popřípadě jim můžete říct, aby udělali text celý negativní (dají do záporu slovesa, ale také využijí opozita přídavných jmen apod.): „Pan Novák nepracuje na staré poště. Každý den ve 12.30 nechodí do drahé kavárny na oběd.“ atd.

Záměrem je opakovat tvary lokálu a co nejvíce vyladit ze cvičení, je to také zábavné, i když trochu absurdní.

Cvičení rozšířte o otázku: Jaký je váš den? Studenti mohou v podstatě používat to, co načerpali v předchozím cvičení. Použijí stejnou strukturu, ale vyprávějí o sobě. Nejprve si vyprávějí ve dvojicích, vy monitorujte a opravujte. Potom vybídněte dva, tři studenty, aby vyprávěli ostatním. Ostatní pak mohou jejich den reprodukovat (tak je motivujete k **poslechu**). Můžete to zadat následně také písemně.

10. Tvořte věty, dejte pozor na pořádek slov ve větě:

Příklad: (já) – dívat se – na film v – televize Dívám se na film v televizi.

GENITIV singuláru

OTÁZKA: **KAM?** **Kam dáváš svetr? Kam jdou nakupovat? Kam chodí do školy?**

Před samotným genitivem, je tabulka, kde se porovnávají věty KDE a KAM, která genitiv uvozuje a ukazuje, o jakou problematiku se jedná. Zdůrazněte, že říkáme kam – DO (nikoli V).

Všimněte si: jsou vždy s genitivem

Prepozice s genitivem:

od do z bez uprostřed u blízko vedle kolem okolo

Slovesa s genitivem: jdu, ptám se, bojím se, účastním se

11. Odpovězte:

11. a) Odkud?

Příklad: A: Odkud jste? Odkud jsi? B: **Jsem z, jsme z... Číny.**

To již studenti znají z první lekce, pak přistoupíme k předložce do – to bude těžší, neboť ruština používá předložku v.

11. b) Kam?

Příklad: A: Kam jdeš? A proč tam jdeš? **kino**
B: Jdu **do kina, protože** tam dávají pěkný film.

11. c) Do jakého / do jaké?

Příklad: A: Alice, do jaké jdeš cukrárny? **italská** B: **Do italské.**

procvičení vazby se slovesy

12. Změňte podle příkladu:

12. a) Ptám se, ptáme se...

Příklad: naší učitelky Ptám se, ptáme se **naší učitelky.**

12. b) Bojím se, bojíme se, nebojím se, nebojíme se...

Příklad: Bojím se **velkého psa.**

13. Tvořte věty:

Kam jdete? Pro co? Jdu pro... do...

Příklad: Kam jdete **pro pastu?** drogerie Jdu **pro pastu do** drogerie.

Slova jsou již ve tvaru akuzativu i genitivu, na místo v tabulce si studenti vymyslí další věci, na které se budou chtít zeptat, a do druhé tabulky pak doplní, kde to dostanou / kam pro to jdou.

14. Tvořte otázky a krátké odpovědi, pracujte ve dvojicích nebo ve skupinách.

Příklad: A: Hano, kam dáváš nové mýdlo? **koupelna** B: **Do koupelny.**

15. Řekněte, že jedete...

do	divadlo	práce
	Praha	knihovny
	Česká republika	obchodu

ROZHOVOR S PANEM AKSABANEM**16. a) Co myslíte?**

Před samotným cvičením požádáme studenty, aby se podívali na obrázek, a ptáme se jich: **Co myslíte?**

Odkud je pan Aksaban?

Proč je v České republice?

Jaký je - mladý/starý....?

Co dělá?

Bude je tak více zajímat, co čtou - budou chtít porovnat, zda je jejich odhad správný.

Na některé otázky však odpověď nedostanou - například odkud je - chceme, aby byl příběh dost obecný a nepreferoval nikoho, navíc získáme příběh nadčasovější. Studenti ale mají možnost jeho příběh doplnit a dokončit ve cvičeních umístěných dále v lekci.

16. b) Odpovězte podle textu:

Studenti by měli pochopit z textu, jsou to otázky zaměřené na porozumění.

Kdo je pan Aksaban?

Jak se dostal do České republiky?

Na tuto otázku je odpověď poměrně komplexní, musí vyprávět, kdy přišel, čím přijel...

Proč nechce žít ve své zemi?

Chce vidět svoji zem?

V otázkách za textem se soustřeďte nejen na vyhledávání informací, ale také na porozumění textu, proto jsou studenti nuceni dávat komplexnější odpovědi.

Poté se vraťte k otázkám před textem a porovnejte, co si studenti mysleli a co vyčetli v textu.

Podle situace ve třídě pak mohou udělat podobné interview - studenti často nechtějí mluvit o tom, odkud přišli a proč, mohou si proto vybrat, že si příběh vymyslí.

16. c) Vyprávějte o panu Aksabanovi.

Studenti ještě jednou převedou celý příběh pana A. Jde o to, aby aktivně používali minulý čas třetí osoby.

SLOVESA JÍT JET

Se studenty se zaměřte na přítomné tvary daných sloves. Slovesa několikrát vyčasuňte. Všimněte si příkladů a podle potřeby je obměňujte.

Zmiňte se o dopravních prostředcích, kterými se přepravujeme, kterými jezdíme do města, po městě apod. Motivujte studenty k diskusi o cestování dopravními prostředky. Vraťte se popř. k textu, v němž jste četli o ohleduplnosti při cestování dopravními prostředky.

Procvičte se studenty tvary instrumentálu singuláru.

ČÍM JEDEŠ? ČÍM JEDETE?

Slovesa JET a JÍT si procvičte v následujících cvičeních.

17. a) Tvořte tvary:

Dnes ráno (my – jít) ...**jdeme**..... do obchodu. (my – jít) ze školy

17. b) Vyberte správný tvar:

a) Vlak Praha – Pardubice a) jde b) jede c) chodí z nádraží.

18. Tvořte věty podle příkladu:

Příklad: Pan Novák jede dnes taxíkem do centra.

Studenti musejí kombinovat slova z různých kategorií v tabulce a sestavovat smysluplné a gramaticky správné věty. Kdo + čím + kdy + prepozice + kam.

19. Zkuste zjistit... a přitom dělejte rozhovor:

Studenti udělají rozhovor jako pan Aksaban (cv. 18.) s kolegou: vrátí se ke cvičení s panem Aksabanem a využijí už poznatků, kterých mezitím nabyli o slovesech jít, jet, takže je již budou používat vědomě, nikoli pouze z odporování z textu jako předtím; ve svém interview budou používat obraty z textu.

Dobrý den, jak dlouho žijete v České republice?

Proč jste přišel / přišla do ČR?

Měl / měla jste tady nějaké kontakty?

Jezdíte někdy do své země?

Bylo to těžké odejít ze své země?

Jak jste přijel / přijela do ČR?

některé otázky mohou přidat sami

20. Vyprávějte, co dělá pan Aksaban v České republice. Popište jeho den.

Zde podle své fantazie a znalostí studenti doplní příběh pana Aksabana – pracují ve dvojicích, příběhy si pak vzájemně čtou, nebo je můžete vybrat, zamíchat, a znovu rozdat, takže studenti nevědí, kdo je autorem kterého textu.

ŽIJEME V ČR

1. Odpovídejte.

1. a) Jdete z do – naplánujte rychlou cestu:

Zde studentům zadejte konkrétní cestu – přineste aktuální a reálné jízdní řády, eventuálně mohou vyhledat informace na internetu – podle možností, každá skupina může mít jiné zadání.

1. b) Čím lidé ve vaší zemi jezdí? Autem nebo vlakem?

Cvičení tohoto typu – Jak je to ve vaší zemi? jsou tam především proto, aby se dozvěděli, jak je to tady – to znamená, že musí porovnávat.

1. c) Jaká jsou pozitiva a negativa: jízdy autem a jaká jízdy vlakem? Použijte slova z rámečku.

Studenti používají slovníky, diskutují, neexistuje jedna správná varianta; pokud je třída málo komunikativní, můžete jim klady a zápory napsat na lístečky a rozdělit je na propagátory auta a propagátory vlaku – oni pak musí jeden druhému argumentovat podle lístečků – obě skupiny mohou například tvrdit, že je cesta rychlejší, protože... vlakem – nejsou zácpy, autem – jedu od domu až do cíle, ale vlakem nemusíte parkovat a můžete hned jít, autem nemusíte na nádraží, nemusíte čekat na vlak...

zácpa, rychlost, čas, spát, koncentrace, jízdní řád, komfort, přestupování (přestupovat), čist, WC, peníze, ekologie, vystupovat / nastupovat, nehody, pokuty, zpoždění, ujede vám vlak, parkování

2) Diskutujte:

Rozdělte třídu na dvě skupiny, jedni budou pro, druzí proti, musí využívat argumenty, které si připravili ve dvojicích nebo skupinkách v předchozím cvičení. Pak diskusi mohou shrnout písemně podle svého názoru.

Když jedu vlakem..... Když jedu autem.....
Ale.... Ale.....

Nechte studenty říct, jak jedou vlakem a co všechno musejí udělat. Musejí podrobně popsat, co všechno budou dělat - jdu na nádraží, jdu do pokladny, řeknu, kam jedu, koupím / kupuju si jízdenku, jdu na nástupiště.....

3. Slova v rámečku potřebujeme, když jedeme vlakem. Použijte slovník a vyplňte diagram:

Zde studenti mohou načerpat další slovní zásobu - počet šipek je podle počtu slov, která do kategorie patří.

pokladna, jídelní vůz, vaše jízdenky, prosím; nastupovat, kiosek, tam, průvodčí, místenka, pasažér, příjezd, vystupovat, ujet, pokladní, informační kancelář, kupé, odjezd, IN-karta, nástupiště, čekárna, stihnout, jízdní řád, zpáteční, rychlík

místa: (7) pokladna, jídelní vůz, kiosek, informační kancelář, kupé, nástupiště, čekárna,

lidí: (3) průvodčí, pasažér, pokladní,

lístky: (4) místenka, zpáteční, karta Z, jízdenky,

jedeme vlakem: (8) vaše jízdenky, prosím; nastupovat, příjezd, vystupovat, ujet, odjezd, stihnout, jízdní řád, rychlík,

PAMATUJETE SI?**1. Doplňte spojky a spojovací výrazy:**

nebo, proto, a, že, ale, protože, co, když, kteří

1. Musíme nakupovat, potřebujeme. **co**
2. Na úřad práce chodí lidi, chtějí pracovat. **kterí, (když)**
3. V pátek nemám schůzky, pracuju na počítači. **protože, proto, ale**
4. Děláme velký nákup, nakupujeme s manželem. **proto**
5. Aňa a Oleg jedou na výlet, je Oleg v Liberci. **když**
6. Víím, Kamila mluví maďarsky. **že**
7. Do práce jezdí autobusem vlakem. **nebo, a**
8. Potřebujeme máslo, chléb, vodu okurku. **a, nebo**
9. Telefonuju do firmy, potřebuju práci. **protože, (když)**

Studenti zkusí doplnit spojky a spojovací výrazy sami. Upozorněte je, že všechny mohou najít v učebnici. Cvičení je záměrně vybráno tak, aby si v něm studenti všimli spojek, se kterými se setkali v předchozích textech.

MARIKA

Z informací o Marice studenti čerpají informace pro své odpovědi.

2. a) Co o ní víme:

Co umí a neumí, co ví a neví a koho zná a nezná? Diskutujte.
Např. Marika umí plavat, ale neumí zpívat.

2. b) Mariko, víš

Marika ví, kdo byl TGM., ale neví, kde je Krásná Lípa.

2. c) Čtete:

2. d) Řekněte, co Marika umí a neumí.

Co Marika ví a neví. Koho Marika zná odkud a koho nezná?

Diskutujte.

Marika zná Gábinu z koncertu, ale nezná Petra.

3. Časujte slovesa.

SLOVA

K práci se slovní zásobou využívejte postupů z úvodních poznámek k učitelenskému manuálu – oddíl Slovník, Slovní zásoba.

LEKCE 7: CO SE DĚJE? SLUŽBY

FONETIKA

slabiky:

Na 1. slabice slova je zpravidla slovní přízvuk!

souhláska + samohláska

Studenti si musejí neustále uvědomovat, že přízvuk je na první slabice. V tomto cvičení jsou slova, která znají, nebo která budou důležitá v samotné lekci. Nejprve čtete vy, studenti po vás opakují, pak sami čtou.

1. a) Čtete:

Tatáž slova čtete v kombinaci s předložkou. Problematiku již znají jednak z toho, že je opravujete, jednak se již nacvičovala ve fonetické části lekce 2.

souhláska + R / L (slabikotvorné R a L – слогиобразующие р / л)

Slabikotvorné R / L ruština nemá, proto se zaměřte na to, aby studenti nevkládali O nebo E jako v krkonošském nářečí. Slova jsou vybrána z lekcí předchozích i následujících, nebo pro svou zvukovou podobu sloužící pouze k nácviku výslovnosti.

1. b) Čtete:

souhláska: L (между русским твёрдым л и русским мягким ль)

Čeština má pouze střední L, což často působí ruským mluvčím problémy, jelikož rozlišují dvojí L. Nezapomínejte ani na obtíže vznikající kombinací hlásky L se samohláskami, ani na přízvuk na první slabice.

1. c) Čtete:

souhláska: R (р)

Souhláska je v podstatě shodná, soustřeďte se proto především na přízvuk. V prvním řádku jsou záměrně zařazena slova podobná ruským.

1. d) Čtete:

CO MÁM DĚLAT?!?

2. Koho zavoláte, když se vám něco stane v bytě?

instalatér, plynář, elektrikář, zámečnick, hasiči, policie

Upozorněte studenty, že mohou použít slovník, aby našli klíčová slova a mohli správně přiřadit k replikám slova z rámečku. Potom společně zkontrolujte. Studenti mohou mluvit o problémech, které zažili, a koho k nim zavolali...

Studenti se seznámí (zopakují si) s důležitými telefonními čísly a v seznamu, který jim přinesete, vyhledají další důležitá čísla pro své konkrétní město a zapíší je do knihy / sešitu.

DŮLEŽITÁ TELEFONNÍ ČÍSLA:

hasiči: 150 první pomoc: 155 policie: 158 pomoc: 112

3. Najděte v telefonním seznamu další důležitá čísla:

plynář:

instalatér:

sklenář:

topenář:

zámečnick:

elektrikář:

automechanik:

4. Přečtete si části rozhovorů po telefonu a řekněte, kam volají:

Studenti si přečtou individuálně texty a podle klíčových slov se rozhodnou, koho doplní jako partnera dialogu po telefonu. Potom ve dvojicích konzultují, zda se rozhodli stejně.

Pak se studenti věnují textu blíž a svými slovy převypráví, co se stalo. Nakonec ve dvojicích dialogy přehrají.

V následující aktivitě mohou sami vytvořit podobný dialog – zamkli si byt a klíče jsou uvnitř, v kuchyni cítí plyn... – cvičení **6. a) b) c)** – záměrně je tato aktivita uvedena až po probrání slovesných prefixů, které se používají již ve cvičení **4**.

1.

Instalatér

Paní Nováková: Dobrý den, prosím vás, potřebovala bych, abyste přijeli.
: Co se stalo, paní?
 Paní Nováková: Nemůžu to **zavřít**, pořád to **teče**...
: Kde?
 Paní Nováková: V kuchyni.
: Co teče?
 Paní Nováková: Kohoutek, bojím se, že to praskne, **voda** teče víc a víc...
: Dobře, jaká je vaše adresa?
 Paní Nováková: Jabloňová 11
: Aha.
 Paní Nováková: Je to blízko polikliniky. Kdy přijedete, prosím vás?
: Přijedeme dnes, budete doma?
 Paní Nováková: Samozřejmě, že budu doma! Přijedte, prosím, brzo!
: Uklidněte se, paní. Máme moc práce.
 Paní Nováková: Můžete přijet do dvou hodin odpoledne?
: To by šlo. Dobře, tak kolem jedné jsme tam.
 Paní Nováková: Děkuji moc.
: Dejte mi na sebe kontakt.
 Paní Nováková: Moje číslo na mobil je 732 777 865.
: Díky, na shledanou.
 Paní Nováková: Děkuju, na shledanou

2.

Hasiči Co se děje?

Honza: Dobrý den. Cítím tady kouř, asi **hoří!!!**
: Jak se jmenujete a jaká je vaše adresa?
 Honza: Jsem Honzík Malý, bydlíme v Berouně.
: Kde v Berouně, Honzíku?
 Honza: U náměstí.
: Víš číslo domu nebo ulici?
 Honza: To si nepamatuju.
: Dobře, Honzíku, my si to zjistíme, neboj se. Přijedeme.
 Honza: Děkuju, na shledanou.
: Nashle.

3.

V této části policie panu Kovářovi nevyhoví, musí zavolat jinam. Tato situace je (obzvláště pro služby) důležitá, proto je třeba ji nacvičit. Studentům můžete zadat úkol udělat dialog, kdy někdo volá instalatérovi, ale potřebuje vlastně plynaře a podobně.

Policie

Pan Kovář: Dobrý den, chtěl bych nahlásit krádež.
: Co se stalo?
 Pan Kovář: Nemůžu otevřít dveře od garáže....

.....: Tak si zavolejte zámečníka.
 Pan Kovář: Moment, vy mi nerozumíte, dveře jsou rozbité, zavřené, ale auto je pryč.
: Jak se to stalo?
 Pan Kovář: Nevím, odešel jsem do práce, a když jsem se vrátil, auto bylo pryč.
: Jak víte, že je auto pryč, když nemůžete otevřít dveře?
 Pan Kovář: Byl jsem doma a šel jsem do garáže domem.
: Aha. Pošlu vám tam hlídku a pak vás předvoláme na policii. Kde to je?
 Pan Kovář: Kovářská 25
: Kde to je?
 Pan Kovář: Ponědrážce, blízko Vlkova.
: Aha. To není náš okrsek, musíte volat do Veselí nad Lužnicí. Na shledanou.
 Pan Kovář: Aha, děkuju, na shledanou.

SLOVESA POHYBU - PREFIXY

Zde je nutno vyjít z podobností a rozdílností v čj a rj.

PŘI -	přijít / přijet	ПРИ-	прийти / приехать
OD - (ODE -)	odejít / odjet	У-	уйти / уехать
DO -	dojít / dojet	ДО-	дойти / доехать

5. a) Časujte slovesa:

přijít, odejít, dojít, nepřijet, neodjet, nedojet

5. b) Doplňte tabulku:

Stejně jako v předchozích konjugačních skupinách se soustředíme na slovesné osoby s komplikovanými tvary, kde je nejvíce interferencí z ruštiny.

5. c) Odpovězte:

Příklad: A: **Proč nedojedeš** na nákup? B: **Protože** nerada nakupuju ve velkých obchodech.

6. Napište dialog po telefonu, když...:

- cítíte plyn,
- nefunguje vám elektrina,
- ztratili jste klíče od bytu a nemůžete jít dovnitř.

7. Co říkají lidé na obrázcích?

Jaké jsou to situace?

Co se stalo?

Učitelka říká **Pozor!**, člověk, který si drží nohu a jede k němu sanitka **Pomoc!**, ke klukovi před autem patří **Stůj!**, k továrně patří **Hoří!** (obrázek není ideální).

Studenti se mají naučit základní upozornění, když se něco děje / stane. Můžete zařadit aktivitu, kdy musejí vykřiknout podle obrázku. Nakopírujte si obrázky z učebnice, přineste si další obrázky, které budete ukazovat. Ukážete obrázek a studenti musejí reagovat správným zvoláním.

SLOVESA POHYBU

V češtině stejně jako v ruštině je specifická skupina sloves pohybu a přemísťování v prostoru.

ted' / jednou		pravidelně / často	
JÍT	jdu, jdeme	CHODIT	chodím, chodíme
JET	jedu, jedeme	JEZDIT	jezdím, jezdíme
LETĚT	letím, letíme	LÉTAT	létám, létáme
PŘIJET	přijedu, přijedeme	PŘIJÍŽDĚT	přijíždím, přijíždíme
ODJET	odjedu, odjedeme	ODJÍŽDĚT	odjíždím, odjíždíme
BĚŽET	běžím, běžíme	BĚHAT	běhám, běháme
NĚST	nesu, neseme	NOSIT	nosím, nosíme
VÉZT	vezu, vezeme	VOZIT	vozím, vozíme

Se studenty slovesa vyčástejte. Tvořte věty se slovesy v tabulce. Studenty můžete odkázat k přehledným tabulkám. Slovesné tvary se studenty procvičte ve cvičeních.

8. Tvořte správné tvary:

- Kam (ty - běžet) ...**běžíš**... tak rychle? 2. Už (přijíždět) noční vlak z Varšavy. 3. Jak často (vy - létat) na jih Evropy? 4. Proč už (oni - odjíždět) domů?
- Tramvaje (jezdit) podle jízdního řádu. Dokonce i autobusy, vlaky a metro. 6. Kam (on - letět) jako z *divokých vajec*? 7. Kdy (vy - přijet)? Zase až v pátek?
- Co to (ty - nést)v té hnědé tašce? 9. Každé úterý (já - chodit) na stadion, (já - běhat) tam a pak taky hraju fotbal. 10. Proč (vy - nenosit) kabát? Je už chladno.
- Do zahraničí (jezdit) pravidelné linky autobusů. 12. Kam (oni - vozit) ten papír? 13. Ahoj. Už (já - jít) do vagónu. (Jet) mi vlak. 14. Koho to (ty - vézt) na kole? 15. Rádi (my - nosit) trička a kalhoty.

SLOVESA - ČÍST, NĚST, PSÁT

Konjugaci již studenti znají z časování sloves pohybu: JÍT a JET. K danému typu časování připojíme další slovesa. Rozsáhlejší přehled najdete v tabulkách.

9. Doplňte tabulku:

Stejně jako u ostatních skupin doplní studenti slovesné tvary první a třetí osoby.

Z hlediska komplikovanosti v této konjugační skupině je třeba věnovat zvýšenou pozornost drilu; je třeba cvičení udělat písemně a studenti si to musí napsat do sešitů; podle úvahy jim přidejte další slovesa, hodně procvičujte - s kartičkami - musejí vytvářet věty, časovat, ukazujte jim obrázky sloves a ptejte se Co dělá? Co děláte? ...

10. Doplňte slovesa ve správném tvaru.

11. Co je správně? Zaškrtněte správné sloveso.

Jedná se o tvary, které jsou si podobné, navíc mohou být ovlivněny ruskými interferencemi.

- 1) Studenti **čtou** / *píšou* novou knihu.
- 2) Autobus *nese* / **veze** pasažéry.
- 3) Babička **bere** / *hraje* léky.
- 4) **Pijeme** / *píšeme* čaj s cukrem.
- 5) **Jdeme** / *jíme* na nádraží.
- 6) *Beru* / **peru** si oblečení v umyvadle.
- 7) K večeri *jedete* / **jíte** maso?
- 8) Proč *nepijete* / **nepíšete** úkol?
- 9) *Čekáte* / **češete** si vlasy??
- 10) **Myjete** / *máte* okna?
- 11) Proč **pláčete** / *platíte*, co je vám?
- 12) Prosim? *Vezu* / **vezmu** si tu knihu, kolik stojí?

12. Doplňte do dialogů některé fráze:

Před samotnou aktivitou se zeptejte, jestli všechno, co si kdy koupili, fungovalo. Ať si vzpomenou, co kdy nefungovalo, co obvykle dělají, když něco nového nefunguje. Uveďte příklad, že jste si koupili ledničku, ale není v ní zima. Co máte dělat? Řekněte si, jak to vypadá, když jdou něco reklamovat, na co mají právo a tak dále.

Když jsou studenti vybaveni dostatečným množstvím slov a seznámeni se situací reklamace, přejděte ke čtení textu a doplňování. Řekněte jim, že pán si koupil fén, který nefunguje, a jde ho reklamovat.

Při práci s textem studenti opět pracují s klíčovými slovy.

Při aktivním doplňování se jedná hlavně o nácvik kompenzačních strategií, kdy se zákazníci snaží získat přesnou informaci a porozumět. Proto existuje více variant řešení a v zadání se říká: „**některé fráze**“, to znamená, že si studenti mohou vybrat. Na to je třeba je upozornit, aby neměli pocit, že musejí využít všechny.

Promiňte, co je to? Co přesně myslíte? Můžete mi to zopakovat, prosím? Co znamená „záruční list“?
Promiňte, ale já vám nerozumím. Jak se to píše? Nechápu, co myslíte.

1.

Zákazník: Dobrý den, tady nesu fén na vlasy. Nefunguje. Můžete mi ho, prosím, vyměnit?

Prodavač: Koupil jste ho u nás?

Z: Ano, minulý měsíc.

P: Máte s sebou záruční list?

Z: Prosím?

P: Záruční list, máte?

Z: **Co znamená „záruční list“? / Promiňte, co je to? / Nechápu, co myslíte.**

P: To je papír, že jste zboží koupil u nás a kdy. Záruční doba je v České republice dva roky.

Z: **Co přesně myslíte? / Promiňte, co je to? / Co přesně myslíte?**

P: To je čas, kdy servis nebo oprava je zdarma, potom musíte platit. Na to potřebujete záruční list.

Z: Aha, tak ten jsem s sebou nevezl.

P: Tak bohužel, nemůžu vám to reklamovat, musíte přijít se záručním listem.

2.

Technik: Servis Philips, prosím.

Zákazník: Dobrý den, to je pan Raník?

T: Ano, Raník, co potřebujete?

Z: Mám kávovar značky Philips a nefunguje. Můžete mi ho, prosím, opravit?

T: Není v záruční době?

Z: Ne, není, bohužel, a koupil jsem ho v Brně.

T: Tak mi ho sem přivezte, já se na to podívám.

Z: A kam?

T: K Vidouli 45, je to taková velká budova.

Z: **Můžete mi to zopakovat, prosím? / Promiňte, ale já vám nerozumím.**

T: K Vidouli, to je autobusem čtyři zastávky od metra Nové Butovice.

Z: **Co přesně myslíte? / Můžete mi to zopakovat, prosím? / Promiňte, ale já vám nerozumím.**

T: Nové Butovice, to je metro B, pak musíte autobusem K Vidouli.

Z: **Jak se to píše?**

T: K - V - I - D - O - U - L - I

Z: Děkuji vám, stavím se zítra.

T: Jsem tady od 8 do 16. Na shledanou.

Z: Na shledanou.

NA CESTĚ

13. a) Čtete.

ČAS NA CESTĚ

OBRÁZEK:

U jednotlivých lidí jsou nakreslené dopravní prostředky, kterými mohou jezdit do práce, v každém místě bydliště je dům a je tam cedulka s názvem vesnice, daný člověk je na cestě do práce.

VŠIMNĚTE SI: nádraží JE nakreslené blízko úřadu práce!!!

Studenti si dobře prohlédnou obrázek, kde co je a jak kdo jezdí, pojmenují jednotlivá místa - mohou je použít ve větách s lokálem a genitivem; potom čtou a hledají jednotlivce na obrázku a zakreslují, kdo kam jede - dělají čáry nebo šipky - čtou pro sebe, nekoncentrují se na výslovnost, takže se mohou soustředit na porozumění; mohou pracovat ve dvojicích.

13. b) Doplněte tabulku.

Po četbě a hledání informací na obrázku studenti doplňují tabulku - ve dvojicích či skupinách, není to tak těžké, jak to na první pohled vypadá, ale trvá to poměrně dlouho - je nutné s tím počítat.

Jak se kdo jmenuje?

Kde kdo bydlí?

Kde kdo pracuje?

jméno	příjmení	zaměstnání	bydliště
Petra	Skaláková	poštačka	Předměstí
Jana	Čejková	úřednice	Nový Mlýn
Jan	Nový	učitel	Lhota
Alena	Novoklaková	taxikářka	Vesnice
Alexandr	Starý	automechanik	Slavoj
Anina	Kolbasovová	prodavačka bot	Jevíčko

13. c) Odpovězte:

Studenti odpovídají na všechny otázky o všech lidech - buď mohou odpovídat postupně o každém člověku na všechny otázky, nebo na každou otázku o všech lidech.

Odkud kam jezdí? Z DO

Co dělají po cestě?

Jak jedou dnes do práce?

Jak obvykle jezdí do práce?

Jak jeli do práce včera?

Co dělali po cestě?

Co dělají v práci?

Skaláková - z Předměstí do Města

čte autobusem / pěšky autobusem / tramvají autobusem a tramvají

Čejková - z Nového Mlýna do Města

poslouchá hudbu, spí, někdy řídí vlakem vlakem autem

Nový – z Vesnice do Lhoty a ze Lhoty do Města

diví se vlakem autobusem autobusem (protože se diví, to by věděl, že Novoklaková má taxík v servisu, kdyby jel vlakem už včera)

Novoklaková – z Vesnice do Města

obvykle řídí vlakem taxíkem vlakem

Starý – ze Slavoje do Jevíčka pěšky, pak do Města

pospíchá vlakem/tramvají autem

Kolbasovová – z Jevíčka do Města

jede na kole na kole vlakem/na kole vlakem

Co dělali po cestě – studenti říkají, co dělali po cestě dnes.

Co dělají v práci – podle toho, jaké má kdo zaměstnání, studenti říkají, co dělají – opakují si tak slovesa a zaměstnání...

Poté se pro kontrolu vrátíme ještě jednou k textu a na závěr studenti čtou nahlas **některá slova a věty** na procvičení výslovnosti.

13. d) Vyhleďte v textu 13. a) slovesa s koncovkami -U, -EŠ, -E, -EME, -ETE, -OU a doplňte je do tabulky:

Studenti najdou v celém textu třetí osoby daných sloves, od nich pak dotvoří celé časování a nakonec také infinitivy.

infinitiv	jet	jít	usnout	číst	vézt	pít	hrát	česat se
já	jedu	jdu	usnu	čtu	vezu	piju	hraju	češu se
ty	jedeš	jdeš	usneš	čteš	vezeš	piješ	hraješ	češeš se
on / a	jede	jde	usne	čte	veze	pije	hraje	češe se
my	jedeme	jdeme	usneme	čteme	vezeme	pojeme	hrajeme	češeme se
vy	jedete	jdete	usnete	čtete	vezete	pojete	hrajete	češete se
oni	jedou	jdou	usnou	čtou	vezou	pojou	hrajou	češou se

ŽIJEME V ČR

1. Spojte problém s nápisem a s tím, co říkáme:

Některé z nápisů již studenti znají z praxe, s ostatními pracují na principu klíčových slov a diskuse.

problém	nápis	říkáme
- chci koupit lístek na autobus, ale nemůžu	ZAVŘENO	Můžu si koupit lístek v autobuse?
- chtěli rezervovat stůl v restauraci, ale už není místo	OBSAZENO	Aha, děkuji, tak to je škoda...
- chci jít do kina, ale už nejsou lístky	VYPRODÁNO	Kdy je další představení, prosím vás?
- chci si vybrat peníze z bankomatu, ale nefunguje	MIMO PROVOZ	Kruciš, teď nemám čím zaplatit.
- potřebuju se dostat do 12. patra, ale nefunguje výtah	PORUCHA – nejezdí	Ach Bože, tolik schodů!

2. Zjistěte:

Mohou zjišťovat jeden od druhého nebo za domácí úkol.

Kdy mají otevřeno ve vašem městě v potravinách:

Co znamená **zadarmo**:

Kde je opravna obuvi a kdy je otevřeno:

3. Vyberte vhodnou odpověď:

V tomto cvičení se jedná o výběr nejvhodnější a nejslušnější fráze. Studenti pracují spolu a diskutují. Od vás dostávají zpětnou vazbu. Poté, když vyberou a vy zkontrolujete správné verze, nacvičujte dialogy a situace, rozšiřujte je a sehrávejte scénky (návštěva, narozeniny, pozvání...).

1. Bohužel, nemáme.
 - a) Tak 3, prosím.
 - b) Aha. Děkuji.**
 - c) Kolik to stojí?
2. Cizinci nikdy neumí dobře česky!
 - a) To je blbost!
 - b) To nejde.
 - c) Nesouhlasím.**
3. Nevím, jestli půjdu do kina...
 - a) Tak co, jdeš, nebo ne?**
 - b) Souhlasíš?
 - c) To není možné.
4. hdjiú... mdsnfioi...
 - a) Cože?
 - b) Promiňte, nerozumím, můžete to zopakovat?**
 - c) Řekněte to ještě jednou!
5. Zvu vás na návštěvu, přijdete?
 - a) To těžko.
 - b) Bohužel nemůžu, odjíždím do Anglie.**
 - c) Asi ne.
6. Přijedete zase do České republiky?
 - a) Asi jo.
 - b) Ale jó.
 - c) Doufáme, že ano.**
7. crrrr, crrrr, zvoní telefon:
 - a) Prosím, Novák.**
 - b) Co je?
 - c) Ano?
8. Umřela mi babička.
 - a) Já, to je škoda.
 - b) To je mi líto. Upřímnou soustrast.**
 - c) Fuj. To je ale smůla. Je mi to líto.
9. Karel a Anna nepřijeli.
 - a) Mrzí mě to.**
 - b) Jsou hloupí?
 - c) To mě štve.
10. Dostanete dárek.
 - a) Díky.
 - b) Super, díky.
 - c) Já! To je překvapení!!**
11. Bojím se jít do nemocnice na operaci.
 - a) Neboj, to bude v pohodě.
 - b) Neboj se, to bude v pořádku.**
 - c) Nestraš.
12. Ten velký slovník stojí jen 300 korun!
 - a) Opravdu?**
 - b) Nekecej.
 - c) Fakt, jo?
13. Paní Nováková má narozeniny.
 - a) Ať se vám daří!
 - b) Všechno nejlepší k narozeninám.
 - c) Přeju Vám všechno nejlepší k narozeninám.**
14. Jsem nějaká nemocná, musím brát léky, není mi dobře.
 - a) Nebojte se.
 - b) Brzy se uzdravte.**
 - c) Hm, to je špatné.
15. Narodilo se nám miminko, jmenuje se Aja.
 - a) Gratulujeme!**
 - b) Hodně štěstí.
 - c) To je dobře.
16. Karel není doma.
 - a) Aha, tak nic.
 - b) Můžu mu nechat vzkaz?**
 - c) A kdy bude?
17. Kolikátého je dnes?
 - a) Je šest hodin.
 - b) 22. 8.**
 - c) 8
18. V obchodě: Co si přejete?
 - a) Nic.
 - b) Nic nechci, děkuju.
 - c) Jen se dívám, děkuju.**
19. Hledáte nádraží.
 - a) Kde je nádraží?
 - b) Prosím vás, kde je nádraží?**
 - c) Kudy na nádraží?
20. Máte schůzku.
 - a) Kdy se sejdeme?
 - b) Kdy můžete?
 - c) Kdy se vám to hodí?**

PAMATUJETE SI?

1. Doplňte tabulku:

Individuálně vyplnit tabulky konjugace a pak se třídou zkontrolovat – mohou také psát na tabuli, nebo se přečte sborově a průběžně a kontroluje se to.

2. Víte, jaká jsou telefonní čísla na:

hasiče první pomoc policii pomoc

SLOVA

K práci se slovní zásobou využívejte postupů z úvodních poznámek k učitelskému manuálu – oddíl Slovník, Slovní zásoba.

LEKCE 8: PRÁCE – VOLNÝ ČAS

FONETIKA

souhlásky:

V předchozích lekcích se studenti seznámili s výslovností českých souhlásek v kombinacích se samohláskami. Naučili se, že některé hlásky v ruštině tvrdé se vyslovují v češtině měkce a naopak, zjistili, že u obojetných souhlásek není rozdíl ve výslovnosti I a Y. V závěrečné lekci Modulu 1 se jim nabízí pravopisně výslovnostní spojení a celkové rozdělení souhlásek na tvrdé, měkké a obojetné. Opět je třeba zdůraznit, že rozdíl je patrný především při kombinaci se samohláskami. Nevzniká jen při kombinaci s E/Ě a I/Y, ale také A, O, U, což je třeba průběžně nacvičovat. Česká výslovnost není zaokrouhlená jako ruská. Snažte se, aby studenti vyslovovali čisté zvuky.

TVRDÉ: MĚKKÉ: OBOJETNÉ:

Můžete studenty upozornit také na souhlásky zvláštní (X, Q, W), které se vyskytují jen ve slovech cizích a jsou výslovnostně kombinací českých hlásek: iks, kvé, vé).

!!! pozor – Cizí slova:

Nezapomeňte poukázat na odlišnou výslovnost slov cizích.

1. a) Čtete:

Jsou zde otázky zjišťovací i doplňovací, na rozdíl mezi nimi a správnou českou intonací je také cvičení zaměřeno – je možné se vrátit do lekce 5, kde se tato záležitost vysvětluje.

1. b) Najděte správné odpovědi:

Studenti si nejprve individuálně nebo ve dvojicích spojí otázky s odpověďmi. Potom 1 student/ka přečte otázku a vyřkne jméno jiné/ho studenta/ky, dostane 1 odpověď, kterou předpokládá – to znamená měla by korespondovat s tou, kterou našli ve své knize, pak se zeptá další/ho – protože na každou otázku jsou 2 odpovědi – tak si to sami kontrolují, je to také možno zadat ke kontrole do trojic.

1. c) Přečtete správné odpovědi:

Co jste dělal/a včera večer?	Hrála jsem na klavír.
Kde jste se to naučil/a?	Trénoval jsem a spal jsem. V hudební škole. Ve sportovním klubu.
Co obvykle děláte v sobotu?	Normálně dlouho spím, potom jdu na procházku. Ráno běhám, potom hraju tenis.
V kolik hodin jste šel / šla spát?	Ve 12, včera byl koncert. V 9 hodin po tréninku.
Proč jste dnes unavený/á?	Protože včera byl dlouhý den. Včera jsem hodně cvičil.
Jak často cvičíte?	Každý den. Každý den – ráno, odpoledne a večer.
Co děláte?	Pracuju ve filharmonii. Jsem instruktor plavání.
Myslíte, že máte talent?	Ano, mám. Ano.
Je Vaše práce Váš koníček?	Ano. Ano, ale je to tvrdá práce.
Máte dnes večer čas?	Ano, odpočívám. Ne, máme sportovní den.

2. Čtete otázky a odpovědi (ve dvojicích).

Studenti dbají na správnou intonaci, čtou nahlas před třídou, střídají se dvojice.

3. Řekněte, kdo odpovídá na otázky. Sportovec – muzikantka.

Rozdělí odpovědi ze cvičení 1 (muzikantka je v řešení zde v TB 1.c) vždy první) některé odpovědi jsou možné pro oba – jsou zaměnitelné – obzvláště v sekci ANO.

Obrázek – Nechte studenty, ať oba obrázky / lidi na nich popíší – tak, jak je to v možnostech toho, co už probrali – co mají v ruce ..., co právě dělají.

4. Víte, jak vypadá normální den sportovce a muzikantky? Napište krátké texty a použijte slovesa z rámečku:

Nadále pracují se sportovcem a muzikantkou, tyto dvě profese jsou zvoleny pro množství sloves a aktivit, které jsou společné, ale také rozdílné; může se u toho rozvést i debata, zda mají rádi hudbu, sport...

pracovat, začínat, jít, běhat, trénovat, hrát, sportovat, učit, lyžovat, zpívat, vystupovat, chodit, spát, stát, mít, vstávat, telefonovat, psát, plavat, cvičit, opakovat

SPORTOVEC MUZIKANTKA:

SLOVESA HRÁT něco, HRÁT na něco

Upozorněte studenty na rozdíly používáním slovesné vazby: HRÁT něco, HRÁT na něco. Především dbejte na to, aby studenti netvořili vazby: **hrát v, hrát na čem.**

5. Napište:

5. a) které aktivity jsou **PRO VÁS** dobré (++++) a které špatné (----)

5. b) co děláte, co neděláte

Můžete už rovnou použít slov rádi – protože jistě již znají vazbu z komunikace / situací, v této lekci je úkolem ji řádně vysvětlit a procvičit.

Od sportu a hudby se přejde k tomu, co mají rádi a co nerádi, prozatím jen říkají, co je pro ně dobré a co nikoli, a sestaví škálu svých hodnot od +++ k ---:

vstávat, nakupovat, sportovat, platit, hrát na kytaru, zpívat, plavat, pracovat, chodit, jezdit autobusem, spát, lyžovat, cvičit, učit se, telefonovat, opakovat, vařit, řídit auto, odpočívat, dívat se na televizi

++++

+++

++

+

+-

-

--

6. Přeložte věty z ruštiny do češtiny.

Nácvik a fixace rozdílností a vazeb.

Při výkladu si přečtou srovnání s ruštinou v tabulkách.

SLOVESNÉ VAZBY – RÁD, RÁDA + SLOVESNÉ TVARY

Naučte své studenty používat správně slovesné vazby se jmenným tvarem adjektiv: RÁD, RÁDA, RÁDO, RÁDI, RÁDY, RÁDA. Používání daných vazeb procvičujte se studenty v následujících cvičeních.

7. Řekněte, co děláte rád / ráda.

Začínáme tím, co rádi dělají, neboť se tak procvičí konjugace sloves.

Můžete nabídnout studentům další slovesa, se kterými pracovali v předchozích hodinách. (sada dalších sloves)

8. Odpovídejte.

Příklad: A: Lukáši, co dělá Eva ráda? (*vařit dobré jídlo*) B: Myslím, že Eva *ráda vaří dobré jídlo*.

V této lekci se vracíte zpět k profesím a nejrůznějším druhům zaměstnání, se kterými se studenti seznámili v lekci 5.

9. a) Tvořte věty podle příkladu. Nejprve kladně, potom záporně.

Příklad: já – rád – chodit – pěšky *Rád chodím pěšky. Nerad chodím pěšky.*

9. b) Věty z cvičení 9. a) převedte do minulého času.

Příklad: já – rád – chodit – pěšky *Rád/a jsem chodil/a pěšky. Nerad/a jsem chodil/a pěšky.*

10. a) Učitel / učitelka vám dá text pro studenta / studentku B – čtete dialog – student/ ka A čte text z učebnice (Petr), student/ ka B čte text z papíru, poslouvejte, potom doplňte, co je a co není pravda:

Když studenti dělají toto cvičení, je to pouze ústně, pak se k němu ještě vrátí, takže teď jen přehrají dialog a podle toho, co si pamatují, zaškrtnou možnosti ve cvičení 11b). Texty B si neukazují, musejí poslouchat.

Cvičení lze také udělat jako **poslech** – studenti mají všichni verzi z učebnice a vy jim přečtete repliky Alice – pak otázkami zjistíte, co si zapamatovali, čemu rozuměli.

..... K NAKOPÍROVÁNÍ :

STUDENT/KA B: ALICE

- ...

- Ahoj Petře, ráda tě slyším, mám se dobře, co ty? Dlouho jsme se neslyšeli.

- ...

- Z Rumunska? Co děláš?

- ...

- Proč, to je super, ne? Já studuju, protože zajímavá práce je důležitá! Je to moderní práce, když cestuješ....

- ...

- Ale máš. Když jsi ve městě, odpoledne jdeš na procházku, fotografuješ a tak, ne?

- ...

- Ted? Odpočívám. Měla jsem těžkou zkoušku, ale mám dobrou známku. Moje škola je moc dobrá.

- ...

- Ne, ekonomie je nudná, studuju techniku. Stanu se inženýrkou!

- ...

- Letos končím, hledám práci. Potřebuju pracovat ve velké firmě, protože to je zajímavé.

- ...

- Petře, promiň, ale jdu hrát tenis, to je výborný sport. Jdeš se mnou?

- ...

- Ano, odpoledne, dáme si oběd v centru? Ráda jím v pizzerii Atlas.

- ...

- Jistě, mají steaky, špagety...

- ...

- Ano, zítra ve dvě u Atlasu.

- ...

- Ahoj Petře.

K NAKOPIROVÁNÍ:

STUDENT/KA A: Petr:

- Ahoj Alice, tady Petr, jak se máš?
- ...
- Mám moc práce, jsem moc unavený, včera jsem přijel z Rumunska.
- ...
- Pracuju pro jednu firmu, ale nejsem moc spokojený.
- ...
- Ano, ale mám málo volného času, skoro nemám čas. To je problém, víš?
- ...
- Fotografuju málo. Víš, jak rád fotografuju, ale nemám na to čas! Co děláš ty?
- ...
- Co studuješ? Ekonomii?
- ...
- To je zajímavé, jak dlouho?
- ...
- Nevím, myslím, že malá firma je dobrá, Nerad pracuju ve velké mezinárodní firmě.
- ...
- Teď nemám čas, ale zítra mám čas celý den - mám dovolenou! Konečně! Máš taky čas?
- ...
- Hmm, nerad jím pizzu, mají tam taky jiné jídlo?
- ...
- Tak dobře, zítra ve dvě?
- ...
- Tak ahoj.
- ...

11. a) Co je a co není pravda?

Studenti se neřádají do textů!

Jde o to, aby odpovídali podle toho, co říká text, nebo co z něj vyplývá - měli by u toho diskutovat - to je jedním z cílů tohoto cvičení; pracují ve dvojicích:

Alice má málo času.

Petr rád pracuje pro velkou firmu.

Alice ráda studuje.

Alice nerada jí v Atlasu.

Petr nerad jí pizzu.

Alice ráda fotografuje.

Petr rád jezdí do Rumunska.

Alice nerada studuje techniku.

Alice ráda sportuje.

Petr nemá dnes čas.

ANO	NE
	☒
	☒
☒	
☒	
☒	
	☒
	☒
	☒
☒	
☒	

11. b) Pro kategorii NE uveďte správnou variantu.

Musí tak vlastně doložit, proč uvedli, že to není pravda – cílem je ústní komunikace – toto lze již dělat s celou třídou.

Vraťte se do cv. 10. a) a doplňte, co říká Alice.

Pokud jste rozdávali verzi s textem Alice, odeberte ji, aby všichni museli dopisovat bez textu (pokud jste dělali cvičení jako **poslech**, její verzi ani nemají), studenti píšou jednak na základě toho, co si pamatují, a jednak tak, aby odpovědi na repliky Petra byly logické; vyjadřují se svými slovy. Procvičuje se tak zároveň kontrolovaná psací dovednost.

12. a) Doplňte do tabulky jména studentů ve skupině a ptejte se.

Příklad: Mario, sportujete ráda? **Ano, sportuju ráda.** = + **Ne, nesportuju ráda.** = -

Aktivity jména	Vstávat brzo ráno	spát	učit se česky	vařit	telefo- novat	jíst české jídlo	jezdit vlakem	naku- povat	sporto- vat	pít pivo	řídít auto	pít čaj	tanco- vat	? ?
učitel/ka	-	+												

Do zbývajících kolonek se doplní společně jména spolužáků ve třídě a studenti potom vždy ve dvojicích zjišťují, co kdo z nich rád a nerad dělá, a zapisují iniciály do tabulky; když se oba zeptají druhého na všechno – a to formou: „**Sportuješ/te rád/a?**“ – „**Ano, sportuju rád/a.**“ – to předvedte – mohou se nejprve skupinově ptát vás; když se zeptají navzájem na všechno, vymění se a stejným způsobem pokračují s dalším spolužákem / spolužačkou do té doby, než hru přerušíte.

12. b) Ptejte se ve skupině různých lidí na různé osoby.

Příklad : Vstává paní učitelka ráda? Ne, paní učitelka vstává nerada.
Spí pan učitel rád? Ano, pan učitel spí rád.

Následuje práce ve skupině, kdy se ptají ve třetí osobě někoho na někoho – viz příklad, a opravujete je, nemusí se udělat úplně vše – to záleží na počtu studentů – pokud jich je moc, tato zpětná aktivita by už pak byla moc dlouhá a nezáživná, takže stačí toto cvičení jen výběrově.

Jiná varianta: připravíte tuto tabulku na tabuli (či na velký papír na zeď) a vše do ní pak spolu zapíšou při cvičení 12. b) (to je samozřejmě lepší, pokud ve třídě není studentů příliš mnoho); po ukončení aktivity tabulku nemažte, ani nesundávejte, protože později v lekci bude následovat nácvik plurálu (rádi/y), pro který se bude využívat.

NOMINATIV plurálu

13. Změňte podle příkladu. Potom tvary napište:

Příklad: A: **Co to je?** To je velký dům? B: Ne. To není velký dům, **to jsou velké domy.**

14. Změňte podle příkladu. Pak tvary napište:

Příklad: A: **Kdo to je,** Aleno? To je nemocný učitel?
B: Ne. To není jeden nemocný učitel, **to jsou nemocní učitelé...**

15. Změňte podle příkladu. Pak tvary napište:

Příklad: A: **Kdo to je,** Petře? To je mladá studentka?
B: Ne. To není jen jedna mladá studentka, **to jsou mladé studentky.**

16. Tvořte tvary nominativu plurálu, tvary napište:

17. Změňte podle příkladu. Potom tvary napište:

Příklad: A: *Co to je*, Marie? To je nové kino?
B: Ne. To není jen jedno nové kino, *to jsou nová kina*...

18. a) Řekněte, že TO JSOU:

- 1) modrá knížka ...*modré knížky*...
2) velký pokoj ...*velké pokoje*...

18. b) Řekněte, že TO JSOU:

nový učitel *noví učitelé*

NOMINATIV a AKUZATIV plurálu

Zeptejte se: Kdo to je? Co to je?

Odpovězte: To je... To jsou...

Tvary nominativu a akuzativu plurálu doporučujeme napsat na tabuli.

Seznamte studenty s tvary nominativu a akuzativu plurálu. Procvičte tvary v jednotlivých cvičeních 13.-21.

Tvary by měli nejprve studenti tvořit ústně, poté písemně a nakonec si cvičení můžete napsat jako diktát.

NOMINATIV a AKUZATIV plurálu

OTÁZKA: **KDO? CO?** *Kdo to je? Co to je?*

OTÁZKA: **KOHO? CO?** *Co kupuješ? Co potřebuješ? Za co děkuješ? Koho vidíš?*

20. Řekněte, co ve vašem obchodě často kupujete. Používejte tvary akuzativu plurálu.

21. Změňte podle příkladu. Řekněte, co právě teď dělají.

Příklad A: Co dělá ta mladá učitelka? → Co dělají ty mladé učitelky?
B: *Učí* (ve škole) *studenty (cizince)*.

Cvičení na doplnění a testování :

K NAKOPÍROVÁNÍ:

Vyberte správný tvar.

- Příklad:** Na lavici leží a) mou učebnicí **b) moje učebnice** c) moje učebnice
- 1) Na fotce vidím a) milé dívky b) milou dívku c) milými dívkami
2) V novinách hledám a) levném bytě b) levné byty c) levným bytem
3) V obchodě kupuju a) čerstvým rohlíkem b) čerstvé rohlíky c) čerstvém rohlíku
4) Hana čte a) českým časopisem b) českém časopise c) české časopisy
5) Ve skříni mám a) svým oblečením b) své oblečení c) svém oblečení
6) Na ulici vidím a) mladí Ukrajinci b) mladá Ukrajinci c) mladé Ukrajince
7) Ve městě jsou dvě a) dobré restaurace b) dobrou restauraci c) dobrou restaurací
8) Prodávám a) kvalitnímu telefonu b) kvalitní telefony c) kvalitním telefonem
9) Tam stojí a) moje kamarády b) moji kamarádi c) mými kamarády
10) To jsou naše a) dobrou přítelkyní b) dobré přítelkyni c) dobré přítelkyně

SLOVESNÉ VAZBY – RÁDI, RÁDY + SLOVESNÉ TVARY

22. Změňte podle příkladu:

Příklad: Naše kuchařka **ráda vaří** dobré jídlo. **Naše kuchařky RÁDY vaří** dobré jídlo.

23. Spojte skupiny lidí s aktivitami, které rádi dělají.

Zde neexistuje jen jediná varianta, ale je nutné kombinovat všechny repliky tak, aby gramatika byla správná - v řešení je vždy tam, kde je více možností, na prvním místě ideální verze.

Příklad: Fotbalisté ——— rádi hrajou fotbal.

Mladé dívky	rády hrajou volejbal / rády pracují na počítači / rády pracují ve firmách / si rády hrajou / rády všechno vysvětlují
Malé děti	si rády hrajou
Moderní ženy	rády pracují ve firmách / rády pracují na počítači/ rády hrajou volejbal / rády všechno vysvětlují
Mladí kluci	rádi hrajou fotbal / rádi diskutují / rádi odpočívají
Studenti	rádi sedí a povídají si / rádi diskutují / rádi hrajou fotbal / rádi odpočívají
Manažeři	rádi diskutují
Dobří profesori	dávají rádi dobré známky
Kvalitní učitelky	rády všechno vysvětlují
Staří muži	rádi odpočívají / rádi sedí a povídají si
Asistentky	rády pracují na počítači / rády pracují ve firmách

24. Vraťte se ke cv. 12. b) a ptejte se podle příkladu:

Příklad: A: **Sportujou** Anina a paní učitelka **rády**?
B: Ano, **sportujou rády**.

Příklad: A: **Sportujou** Alex a Askar **rádi**?
B: Ne, Askar **nerad sportuje**, ale Alex **sportuje rád**.

Se studenty se vraťte k tabulce, kterou doplňovali, takže pokud je ve třídě také ve velké podobě na tabuli či na stěně, je čas ji využít a pracovat s plurálem - viz příklad.

25. Řekněte, co kdo rád/ ráda dělá.

1. Marek (číst).

26. Řekněte, co kdo nerad/ nerada dělá:

ADJEKTIVA

Pracujte s tabulkou deklinace adjektiv a následně ji procvičte drilem.

27. a) Vyhledejte v lekci (všechna) adjektiva a napište je.

To je přechod k další části lekce, kde se budou probírat adjektiva. Studenti projdou lekci a všechna adjektiva vypíšou ve dvojicích. Ujistěte se, že vědí, co mají hledat, udělejte s nimi první dvě jako příklad. Eventuelně mohou přidat další, která znají.

27. b) Adjektiva, která jste našli ve cv. 27. a) rozdělte na adjektiva tvrdá a měkká.

Vrátí se k adjektivům známým již z lekce a podle probrané gramatiky je rozdělí.

TVRDÁ:

MĚKKÁ:

Zapíšíte adjektiva TVRDÁ ve formě: *vážený/á/é* × adjektiva MĚKKÁ jako: *moderní*. Tedy tři koncovky × jedné koncovce. Studenti by si neustále měli uvědomovat rozdíl mezi TVRDÝMI a MĚKKÝMI adjektivy. Neměli by pak říkat např. *moderná* apod. Procvičte adjektiva tak, že studenti ke každému adjektivu doplní substantivum a vytvoří větu.

vážený/á/é, nový/á/é, dobrý/á/é, bílý/á/é, zajímavý/á/é, moderní, starý/á/é, milý/á/é, žlutý/á/é, měkký/á/é, čerstvý/á/é, černý/á/é, horký/á/é, hnědý/á/é, nedobry/á/é, vážený/á/é, chytrý/á/é, ruský/á/é, plnotučný/á/é, zelený/á/é, vařený/á/é, jižní, hovězí, český/á/é, Středozevní, ...

Příklad: Těším se na (auto). → Těším se na *nové auto*.

ŽIJEME V ČR

1. Odpovězte:

K tomuto cvičení rozdejte studentům papír, kde budou kruhy s výsečemi – oni do každé výseče napíší odpověď na jednu otázku – tak, aby nebylo jasné, na kterou odpovídají – pak si vymění papír se sousedem/kou a soused/ka říká – „**Když jste byla malá, nerada jste tancovala? – Ano, nerada jsem tancovala. / – Ne, tancovala jsem ráda.**“ Tímto způsobem se ptají na všechny položky na papíře tak dlouho, až zjistí správné odpovědi. Kdo je rychlejší, stihne najít třeba všechny nebo vidí napsáno „SPORTUJU“ a zeptá se: „V ČESKÉ REPUBLICE RÁD/A SPORTUJEŠ/TE?“ a dostane buď odpověď „ANO“, když se trefí, nebo „NE, NERADA SPORTUJU.“ Pokud chcete, můžete jim také říct, že slovesa musejí uvádět v infinitivech – bude tak více možností; ale POZOR: nesmí se to stát kontraproduktivním, aby pak nedošlo k vzájemnému zápasu o sportování apod.

- Co jste rádi dělali, když jste byli malí?
- Co rádi děláte teď?
- Co děláte rádi v České republice?
- Co jste neradi dělali, když jste byli malí?
- Co děláte neradi?
- Co neradi děláte v ČR?

PAMATUJETE SI?

1. Co dělá rád / ráda, co dělá nerad / nerada?

Podle toho, zda je v tabulce + nebo –, studenti říkají a poté píší věty o lidech z tabulky; Například: **Hana ráda hraje tenis, ráda hraje na kytaru, ráda pracuje na počítači, ale nerada studuje.** Když mají hotové jednotlivé lidi, mohou dělat plurál – například: **Hana a Alex rádi hrajou tenis. Karel a Petr neradi hrajou tenis.**

	HRÁT TENIS	HRÁT NA KYTARU	STUDOVAT	PRACOVAT NA POČÍTAČI
HANA	+	+	–	+
KAREL	–	+	+	–
PETR	–	–	+	+
ALEX	+	–	–	+

2. Najděte opozita a dejte adjektiva do tvaru feminina, maskulina a neutra a doplňte vhodným substantivem.

Jde o rozdíly mezi měkkými a tvrdými adjektivy a jejich procvičení; seznam častých skupin adjektiv měkkých je také v tabulkách.

domácí, denní, cizí, včerejší, historický, zítřejší, příští, ranní, moderní, přední, národní, zadní, mezinárodní, vedlejší, hloupý, starý, hlavní, noční, inteligentní, večerní, mladý, minulý

Příklad:	<i>malý stůl, malá noha, malé dítě</i>	<i>velký dům, velká hlava, velké město</i>
	<i>severní</i>	<i>jižní</i>
	domácí	cizí
	denní	noční
	včerejší	zítřejší
	historický, historická, historické	moderní
	příští	minulý, minulá, minulé
	ranní	večerní
	přední	zadní
	národní	mezinárodní
	vedlejší	hlavní
	hloupý, hloupá, hloupé	inteligentní
	starý, stará, staré	mladý, mladá, mladé

3. a) Rozdělte adjektiva ze cv. 2. na tvrdá a měkká.

Poté, co studenti rozliší opozita a udělají všechny tři koncovky u těch, kde je to možné, rozdělí je tentokrát gramaticky na tvrdá a měkká; záměrně je jich většina měkkých – jednak aby se s nimi seznámili, jednak aby viděli, že je jich víc, než se zdá; tato slovní zásoba je také poměrně důležitá, takže cvičení plní gramatickou i lexikální funkci.

TVRDÁ Ý/Á/É	MĚKKÁ Í
historický / á / é	inteligentní
velký / á / é	severní
malý / á / é	jižní
minulý / á / é	domácí
hloupý / á / é	cizí
starý / á / é	denní
mladý / á / é	noční
	včerejší
	zítřejší
	moderní
	příští
	ranní
	večerní
	přední
	zadní
	národní
	mezinárodní
	vedlejší
	hlavní
	inteligentní

3. b) Ptejte se a odpovídejte – používejte daná adjektiva.

Otázky vytvářejí na základě slovní zásoby v učebnici, pobídněte je, aby listovali učebnicí, připravili si 5 až 10 otázek, pak se ptali souseda a zapsali odpovědi.

Pokud chcete studentům pomoci, na lístečcích jim rozdejte řízenou nabídku slov, z nichž můžou vybírat – podle uvážení toho, co chcete procvičit.

Příklad: A: Jaké je centrum Prahy? B: Centrum Prahy je historické.

Příklad: A: Jaká je studentka? B: Studentka je inteligentní.

4. Řekněte, že už to bylo:

Příklad: A: Co dělá Petr rád? B: Petr rád sportuje.

A: Co dělal Petr rád? B: **Petr rád sportoval.**

SLOVA

K práci se slovní zásobou využívejte postupů z úvodních poznámek k učitelenskému manuálu – oddíl Slovník, Slovní zásoba.

..... POZNÁMKY

Česky v Česku I

» pro studenty se znalostí ruštiny

» manuál pro učitele

» Dana Nývltová » Jitka Pinková (poznámky ke gramatice)

Vydalo Nakladatelství Akropolis s. r. o. (Na Plzeňce 2, 150 00 Praha 5,
provozovna Severozápadní IV 16/433, 141 00 Praha 41, www.akropolis.info)
ve spolupráci s Ústavem jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy v Praze
(Vratislavova 29/10, 120 00 Praha 2, www.ujop.cuni.cz)
v roce 2008 jako svoji 76. publikaci

Ediční příprava: Jana Čemusová

Redakce: Jana Čemusová

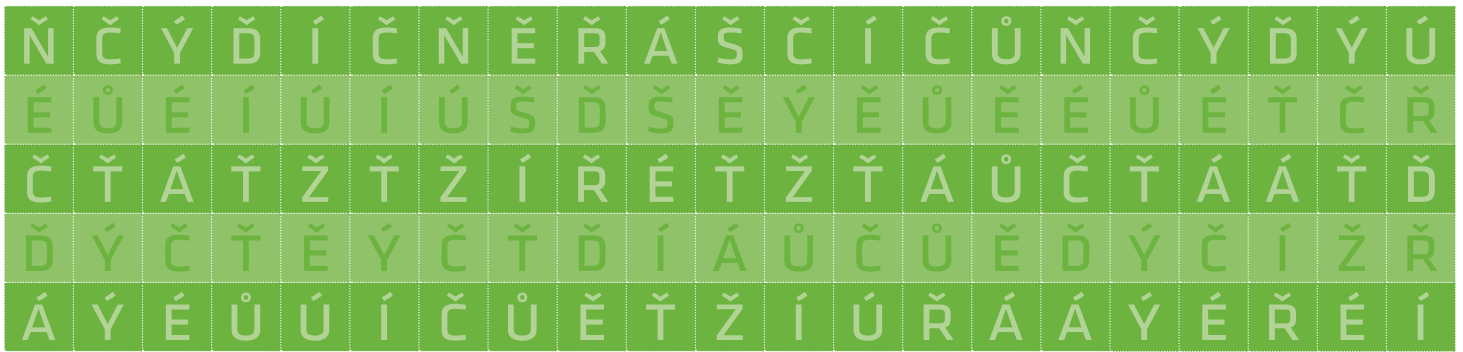
Ilustrace: Svatava Škodová

Grafická úprava, obálka a sazba z písem RePublic Std,
Dederon Sans Std a Klavika studio Lacerta (www.sazba.cz)

Tisk: VIVAS prepress a.s., Sazečská 560/8, 108 25 Praha 10

1. vydání, 100 stran, TS 12

ISBN 978-80-86903-65-1

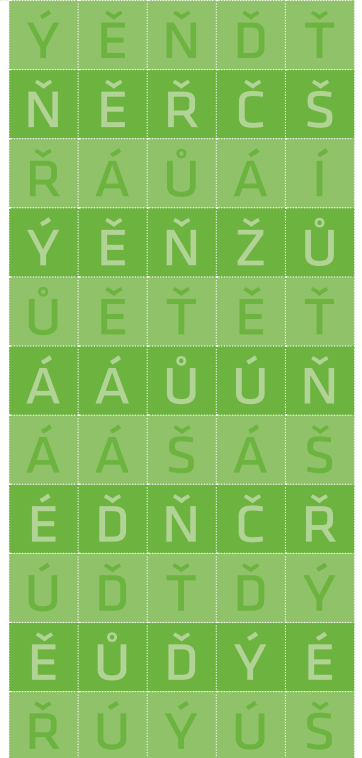

Učebnice z projektu Human Step Česky v Česku (pro studenty se znalostí ruštiny) jsou určeny nejenom pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany, ale také pro další zájemce z řad cizinců, kteří ovládají ruštinu. Význam předkládaného učebního materiálu Česky v Česku (pro studenty se znalostí ruštiny) spočívá tedy zejména v zohlednění specifík výuky rusky mluvících studentů a také reflektováním nabývání sociokulturních dovedností. Se sociokulturními dovednostmi se student seznamuje a zároveň si je osvojuje v části *Žijeme v ČR*.

Na konci každé lekce se nachází česko-ruský slovníček, který obsahuje nově použitá slova v dané lekci. Slovní zásoba je volena v souladu s úrovní A1 (A1+) Společného evropského referenčního rámce pro jazyky a referenčních popisů Čeština jako cizí jazyk včetně doporučené frazeologie.

Součástí předkládaného učebního materiálu jsou také samostatné příručky Gramatické tabulky a Souhrnný česko-ruský slovníček použité slovní zásoby.

Učební materiál je určen pro výuku s vyučujícím, nikoliv pro samouky, proto nedílnou součástí učebnic jsou i manuály pro učitele, ve kterých je rozpracována metodika práce s učebnicí a další možnosti využití učebního materiálu.

ISBN 978-80-86903-65-1

9 788086 903651